

การเตรียมตัวข้ามกระแสน้ำ

คือผู้รู้เห็นอีกภพที่เมื่อน้ำในเดดเวลามฤกษ์และ
รู้เห็นในการเดินทางว่าขบวนเกิดอยู่ในภพทั้งสามว่า
เมื่พบงามเบดจิสตีฟมีนพิฆนุ่ตลคดเวลา

พระอาจารย์คุณ วิเศษคุณ

วัดป่าบ้านค้อ

ต.เขื่อน้ำ อ.บ้านฝ้อ จ.อุดรธานี

ข้ามกระแสน้ำ

พระอาจารย์คุณ วิเศษคุณ

ข้ามกระแสน้ำ

พระอาจารย์คุณ วิเศษคุณ

ข้ามกระแส

ISBN 978-616-348-026-2

ประพันธ์เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๒๙

ฉบับปรับปรุงรูปเล่มใหม่แต่คงเนื้อหาเดิม ตุลาคม ๒๕๕๖

วัตถุประสงค์ เพื่อน้อมบูชาคุณหลวงพ่อบุญ ชิปุปญโญ
เนื่องในวาระครบรอบ ๕ ปี วันละสังขารของหลวงพ่อบุญ
เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ คณะศิษย์หลวงพ่อบุญ ชิปุปญโญ

ขอสงวนสิทธิ์ในการคัดลอกหรือพิมพ์ซ้ำเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้
กรุณาติดต่อ วัดป่าบ้านค้อ ต.เขื่อนน้ำ อ.บ้านฝ้อ จ.อุดรธานี ๔๑๑๖๐
โทร. ๐๔๒-๒๕๐-๗๓๐ ถึง ๒, ๐๘๙-๔๑๖-๗๘๒๕, ๐๘๕-๔๕๓-๓๒๔๕
อีเมลล์ watpabankoh@gmail.com www.watpabankoh.com

ทำอาร์ตเวิร์คและพิมพ์ที่
Horatanachai Printing

๓๓/๒๘ ซอยเพชรบุรี ๕ ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๒๑๕-๙๖๘๑, ๐๘๐-๒๐๑-๒๒๗๗, ๐๘๑-๔๐๘-๑๕๗๘
โทรสาร ๐๒-๒๑๖-๙๔๖๕
email: horatanachai@gmail.com

อัฐิที่แปรสภาพเป็นเพชรธาตุ

หัวใจไข่มุกสวรรค์
การเกิดตาปิโมโหโรหิระพรอแล้ว
เพื่อระการเกิดใหม่ในอริตตตัก
ก็มีความเมตตาเหมือนอริตตตัก
เกิดตาปิ โมโหโรหิระพรอแล้ว
พระอาจารย์คุณ วิมลปัญญา

คำปรารภ

ในปัจจุบันนี้มีผู้สนใจปฏิบัติธรรมกันมากขึ้น จึงพากันจับกลุ่มจัดตั้งชมรม เพื่อเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมในสถานที่หลายแห่ง แต่ละชมรมก็ได้นิมนต์พระมาแสดงธรรม เพื่อนำไปปฏิบัติตามความสามารถของตน และได้เชิญฆราวาสผู้มีความรู้ในทางปฏิบัติไปบรรยายธรรมอยู่เสมอ

ส่วนมากหนีไปในอุบายการทำสมาธิ นักปฏิบัติส่วนมากก็มีความตั้งใจใคร่อยากรู้ผลของการปฏิบัติอย่างแท้จริง เนื่องจากผลของการปฏิบัติมีหลายรูปแบบ แต่จะมีผลออกมารูปไหนนั้น ก็ขึ้นอยู่กับอุบายวิธีที่จะต้องทำ แต่หลักเดิมนั้นมี ๒ วิธี คือสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน

กรรมฐานทั้ง ๒ วิธีนี้ ก็มีปราชญ์ในยุคปัจจุบันแยกออกไปปฏิบัติตามความเข้าใจของตนที่เห็นว่าถูกต้อง ว่าเป็นแนวทางที่ตรงต่อมรรคผลนิพพานและประกาศสอนกันไปคนละอุบาย บางกลุ่มก็ตรงกัน บางกลุ่มก็ขัดแย้งกัน แม้ผลของการปฏิบัติที่เกิดขึ้นก็เข้าใจกันไปคนละรูปแบบ

จึงทำให้นักปฏิบัติส่วนใหญ่เกิดความสับสนลังเลไม่รู้ว่าจะอุบายไหนผิดอุบายไหนถูก เพราะแต่ละอุบายที่นำไป

ปฏิบัติก็มีผลเกิดขึ้นได้เช่นกัน แต่ก็ยังเป็นผลไปคนละรูปแบบ
ไม่รู้ว่าเอาอุบายไหนเป็นหลักยืนตัว รู้ข่าวว่าอาจารย์ไหน
เป็นครูสอน ก็ไปรับเอาอุบายนั้นมาปฏิบัติ ถ้ามี ๑๐ อาจารย์
ก็ให้อุบายการภาวนา ๑๐ อย่าง

นี่ก็น่าเห็นใจกับผู้ฝึกไฟในธรรม อยากรู้ได้แนวปฏิบัติ
ที่ถูกต้องและตรงต่อมรรคผลนิพพาน เพราะแต่ละอาจารย์
ก็ยืนยันว่าอุบายของท่านถูกต้องและเป็นทางตรงที่สุดแล้ว
แต่ส่วนมากหนักไปในการทำสมาธิ มุ่งไปในทางสงบ เพราะ
ได้รับคำอบรมมาว่า เมื่อจิตเป็นสมาธิ มีความสงบเต็มที่
แล้วจะเกิดวิปัสสนาญาณขึ้น

บัดนี้ ผู้เขียนจึงขอแทรกความคิดเห็นว่า เมื่อหาก
ท่านนั่งสมาธิไปแล้ว จิตจะสงบเป็นสมาธิมากหรือน้อยก็ตาม
หรือนั่งสมาธิแล้วจิตไม่สงบก็ตาม เมื่อหยุดในคำบริกรรม
แล้ว ให้ใช้ปัญญาพิจารณาในธาตุสี่ ชันธห้า ให้ล่งสู่ไตรลักษณ์
คือ ทุกขัง อนิจจัง อนัตตา หรือพิจารณาความสกปรก
ของร่างกายของตัวเองและคนอื่นไปก็ได้ คิดว่าท่านคงจะ
เข้าใจตามนี้

(พระอาจารย์ทูล ชิปฺปปญฺโญ)

สารบัญ

	หน้า
อุบายการพิจารณาด้วยปัญญา	๑๕
การพิจารณาความทุกข์	๑๗
ความทุกข์มิใช่เป็นวัตถุ	๒๐
อุบายการสร้างปัญญาให้เกิดขึ้น	๓๑
หลงตนก็คือหลงโลก	๓๔
รู้ตนก็คือรู้โลก	๓๗
กาย จิต เป็นสนามฝึกปัญญา	๓๘
พิจารณาป่าช้าผีดิบ	๔๐
เปลี่ยนทัศนะภายในจิตเสียใหม่	๔๒
ความประมาทมัจจุราชจับตัวได้ง่าย	๔๖
เปิดเผยความจริงให้จิตรู้	๔๘
ความเข้าใจผิดปิดมรรคผลตัวเอง	๕๐
เลือกหัวหน้าโคให้ถูกต้อง	๕๒

	หน้า
พินคนเล่าไม่เท่ารู้เห็นด้วยตนเอง	๕๔
จะหนีจากทุกข์ ต้องรู้เห็นเหตุแห่งทุกข์	๕๖
โรงงานผลิตทุกข์คือสมุทัย	๕๙
สไตรค์และทำลายโรงงานนี้ด้วยปัญญาเสียเถอะ	๖๐
ธรรมารมณีย่อมให้ผลครอบจักรวาลโลก	๖๓
อย่าส่งวัตถุดิบเข้าไปให้สมุทัยได้ทำงาน	๖๔
ผู้รู้เห็นโทษภัยจึงจะหนีจากโทษภัยไปได้	๖๖
กิเลสตัณหารุก สติปัญญาที่ต้องบุกเต็มที่	๗๐
ฝึกซ้อมให้คล่องตัวก่อนขึ้นชิงตำแหน่ง	๗๒
วัตถุทั้งหลายเพียงให้ความสะดวก	
แก่ชีวิตประจำวันเท่านั้น	๗๕
ไฟเกิดขึ้นในที่ใดต้องดับไฟในที่นั้น	๗๗
อย่าตกหลุมพรางของกิเลสตัณหา	๗๙
พาลภายนอก พาลภายใน	๘๒
จงสร้างบัณฑิตภายในให้เกิดขึ้นที่จิต	๘๔
ตัดกำลังข้าศึกที่อยู่เสมอ	๘๖

	หน้า
จงระบายนามณ์ที่ตกค้างด้วยปัญญา	๘๘
มีสติรู้การเกิดดับของอารมณ์	
ว่าเป็นเพียงปลายเหตุเท่านั้น	๙๐
ปัญญาต้องฝึกจิตให้ตื่นตัวอยู่เสมอ	๙๒
สติปัญญาต้องเตรียมพร้อมอยู่เสมอ	๙๖
ต้องตั้งใจต่อหน้าที่ ต้องซื่อสัตย์ต่อตัวเอง	๙๘
โลกมนุษย์นี้เป็นของเก่า จะเอาของใหม่มาจากไหน	๑๐๐
ธรรมทั้งหลายเป็นของเก่า	๑๐๓
บอดอวดฉลาด ย่อมพลาดในหลักความจริง	๑๐๖
แก้ปัญหาดตัวเองให้ถูกจุด	๑๐๘
ผู้แก้ปัญหาย่ำลบลบปัญหา	๑๑๐
จิตไม่มีปัญญา ย่อมหลงกลลวงของกิเลส	๑๑๒
ทำจิตให้ปฏิเสธและทอดอาลัย	๑๑๔
ในโลกนี้ไม่มีอะไรเป็นของของเราที่แท้จริง	๑๑๗
อดีต อนาคต เหมือนปัจจุบัน	๑๑๙
เตรียมตัวข้ามกระแส	๑๒๓

การปฏิบัติอย่างขัดเส้นทางของมรรคผล	๑๒๕
วิปัสสนาญาณคือความเห็นแจ้งรู้จริง	๑๒๗
ดับ ไม่มีการฟักฟื้นในสมมติอีกต่อไป	๑๔๕
รู้ครอบโลกธาตุแต่ไม่มีนิमितหมาย	๑๔๘
ความกล้าหาญยอมเกิดขึ้นเต็มที่	๑๕๐
อัสวัคชญาณเกิดขึ้นในช่วงนี้	๑๕๑
ความบริสุทธิ์ที่เหนือจากสิ่งใดในโลก	๑๕๔
คิดถึงพระพุทธเจ้า	
อยากกราบพระพุทธเจ้าให้สมใจ	๑๕๖
ความอ่อนใจคือไม่อยากสอนใครๆทั้งสิ้น	๑๕๙
กำลังที่เกิดจากจิตโดยเฉพาะ	๑๖๑
อุบายการทำสมาธิ	๑๖๖
ทำสมาธิในวิธีที่ ๑	๑๖๗
ทำสมาธิในวิธีที่ ๒	๑๗๐
บทส่งท้าย	๑๗๖

อุบายการสร้างปัญญาให้เกิดขึ้น
ต้องฝึกหัดจิตให้เป็นขำขันขำขังคิด
ต้องฝึกจิตให้เป็นหนักอึ้งเกตุ
ให้มีเหตุมีผล
ให้เป็นไปตามความเป็นจริง
ฝึกนิสัย ฝึกวิเคราะห์ ฝึกคำนวณ
ประมวลเหตุการณ์ต่างๆ มาพิจารณา
ให้องสู่ไตรลักษณ์
ตามหลักความเป็นจริง

เจ้าพระยาสุรสีห์

อุปายการพิจารณาด้วยปัญญา

ขอทำความเข้าใจกับนักปฏิบัติดังนี้ การพิจารณาด้วยปัญญานั้น จะพิจารณาได้ทุกอิริยาบถ จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน ก็ใช้ปัญญาพิจารณาได้ทั้งนั้น และก็เป็นที่อุปายการพิจารณาอย่างเดียวกัน ส่วนอุปายที่นำมาพิจารณานั้นต้องอาศัยเหตุการณ์ที่เป็นหลักความจริง และพิจารณาให้ลงสู่ไตรลักษณ์ทุกครั้งไป

การพิจารณากายต้องยกเอาธาตุสี่ ชันธ์ห้า มาเป็นต้นเหตุ และอาศัยสัญญา สมมติ เป็นแนวทางของปัญญาไปก่อน ถ้าไม่อาศัยสัญญาและสมมติเป็นเหตุแล้ว การใช้ปัญญาก็จะขยายออกไปไม่ได้ เหมือนกันกับเด็ก ถ้าไม่มีที่เกาะพอพยุงตัวช่วยแล้ว การยืน การเดิน ก็จะมีล้มตัวได้ง่าย ถ้ามีที่เกาะพอพยุงช่วยตัวเองได้ เด็กก็จะค่อยๆ ฝึกตัวเองให้ยืน เดิน ไปได้ จนกว่ากำลังกายและความชำนาญพร้อมแล้ว ถึงจะไม่มีสิ่งอื่นช่วยก็ลุกเดินไปได้โดยกำลังตัวเองอย่างคล่องตัว นี่ฉันใด การฝึกปัญญาในช่วงแรกนั้นก็ต้องอาศัยสัญญาและสมมติเป็นหลัก เพื่อเป็นสนามฝึกให้ปัญญาเกิดความเคยชินและชำนาญในการค้นคิดให้ถูกต้องกับความเป็นจริง เรียกว่าจริงสมมติ ฉะนั้น

ฉะนั้น อุปาทานความยึดถือในภพชาติที่ฝั่งลึกแนบแน่นอยู่ภายในจิต ก็จะแสดงผลที่เป็นพิษให้เราได้หลังน้ำตาออกมาแทบจะเป็นสายเลือด ถึงจะมีความทุกข์ที่ว่าเป็นของหนได้ยากก็ตาม ก็จำเป็นต้องอดทนต่อสู้ เพราะไม่รู้เส้นทางที่จะหนีออกจากทุกข์ไปได้ จะว่าไม่รู้หรือก็มีครูอาจารย์คอยชี้บอกตักเตือนอยู่เสมอ แต่ทำไมเราจึงทำตัวเป็นผู้มีตบอดไม่รู้ไม่เห็นและไม่ได้ยินคำเรียกร้องที่ตัวแทนของพระพุทธเจ้าประกาศความจริงอยู่ในที่ทั่วไป นี่ก็เพราะอุปาทานการยึดถือจึงเป็นประตูปิดใจไว้อย่างหนาแน่น จึงเรียกว่าประตูปิดทุกข์ไว้อย่างสำคัญ ดังพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า สิ่งใดที่ยังยึดถืออยู่ว่าเป็นเราและเป็นของของเรา สิ่งนั้นย่อมทำให้เกิดความทุกข์อยู่ในโลก แต่ก็ไม่เหลือวิสัยของนักปฏิบัติที่มีความจริงจัง หวังความพ้นไปจากทุกข์ให้ได้

ฉะนั้น การพิจารณาความทุกข์ก็เพื่อให้จิตได้รู้ทุกข์ เห็นทุกข์ เพื่อให้จิตเกิดความเบื่อหน่ายในทุกข์ เพื่อจะได้มีความกลัวต่อทุกข์ จิตจึงจะค้นคว้าหาที่มาแห่งทุกข์ และหาที่เกิดแห่งทุกข์ว่าความทุกข์เกิดขึ้นด้วยเหตุอันใด เมื่อจิตรู้เห็นที่มาแห่งความทุกข์และเห็นเหตุที่เกิดทุกข์แล้ว จึงจะสลัดตัวออกจากทุกข์ไปได้ แล้วจึงจะมีวิธีป้องกันต้นเหตุที่เกิดความทุกข์ได้ถูกต้อง

สิ่งใดที่เข้าไปยึดถืออยู่
ว่าเป็นของเรา
สิ่งนั้นจะไม่มีทุกข์ไม่มีโศก

ความทุกข์มิใช่เป็นวัตถุ

ความทุกข์ที่แท้จริงนั้นอยู่ที่จิตโดยเฉพาะ แต่มิใช่จิตเป็นตัวทุกข์ ถึงจิตกับความทุกข์อยู่ด้วยกันก็ตาม จิตก็เป็นจิต ทุกข์ก็เป็นทุกข์ อยู่ตลอดเวลา (เรื่องนี้จะรู้ละเอียดได้ก็เฉพาะท่านผู้รู้เท่านั้น) ธรรมดาสามัญชนโดยทั่วไปแล้วย่อมเข้าใจว่าจิตเป็นตัวทุกข์ หรือว่าจิตเป็นทุกข์ เหมือนกับว่าจิตกับทุกข์เป็นอันเดียวกัน

ถ้าดูแบบผิวเผินแล้วก็เหมือนเป็นเช่นนั้น เพราะจิตกับทุกข์ยังคลุกเคล้าอยู่ด้วยกัน ฉะนั้นความทุกข์จึงอยู่ในจิตโดยเฉพาะ ส่วนธาตุขันธ์ที่ว่าเป็นทุกข์ก็เพราะอุปาทานการยึดถือของกิเลส ตัณหา อวิชชา เท่านั้น แต่สิ่งเหล่านี้มีอยู่ที่จิตแห่งเดียวกัน ดังคำว่า ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นใหญ่สำเร็จแล้วที่ใจ คำว่าใจเป็นใหญ่นั้นคือเป็นศูนย์รวมของธรรมทั้งหลาย จะเป็นกุศลธรรม อกุศลธรรม ก็มารวมกันอยู่ในที่แห่งเดียว ใจจึงเป็นสภาธรรมทุกประเภท กิเลสตัณหาน้อยใหญ่มีอวิชชาเป็นผู้นำ ก็ได้มาวางแผนทำงานกันอยู่ในที่นี้

ทนายผู้ห่อหุ้มในศพนวมอรรถนิเทศ
ทนายผู้ห่อหุ้มในคณังคพิทนายผู้ไฉน
ทนายผู้ห่อหุ้มในวิธวารวิธ

ทศวรรษ ๑๐๐ ปี แห่งการปฏิวัติสยาม

วิธีวางผังของวิญญูะ วิธีหมุ่นเวียนตามกระแสในภาพ ทั้งสาม ก็มาวางกันอยู่ที่ใจนี้ ส่วนกุศลธรรม คือธรรมที่ นำความสุขมาสู่ใจ ก็ทำงานกันอยู่ที่ใจ เรียกว่าเจตนา จะทำ บุญให้ทานก็เจตนา จะรักษาศีลจะเจริญเมตตาภาวนาก็รวม อยู่ที่เจตนา อาศัยใจเป็นสภาพำเพ็ญบุญกุศล

ฉะนั้น การทำงานของกุศลและอกุศลจึงมีผลไปคนละ อย่าง แต่ก็สำเร็จกันได้ใหม่โนสภานั่นเอง ที่นี้การพิจารณา ด้วยปัญญาจะมาเอาใจเป็นหลักและเป็นที่ตั้งตติณ ธรรมวิจย เป็นสถานที่เลือกเฟ้นธรรม โยนิโสมนสิการต้องใคร่ครวญ ให้ละเอียดให้แยกคายในปัญหาต่างๆ เพื่อจะแย่งชิงอำนาจ ให้ฝ่ายอกุศลตกออกจากใจไป นี่ก็เรียกว่าสำเร็จอยู่ที่ใจ นั่นเอง (การอธิบายธรรมในขณะนี้ คิดว่าผู้อ่านคงจะสับสน กันพอสมควร)

การปฏิบัติธรรม การพิจารณาความทุกข์ ถ้าไม่มี ปัญญาแยกแยะอย่างละเอียดแล้ว ก็ยากที่จะหนีจากทุกข์ ไปได้ ส่วนมากจะมีความเข้าใจกันแบบผิวเผิน เช่นความ ทุกข์เกิดขึ้นจากธาตุขันธ์ส่วนใด ก็เข้าใจกันว่าความทุกข์อยู่ ในที่นั้น เช่น ปวดตา ปวดหัว ก็เข้าใจว่าตาเป็นทุกข์ หัว เป็นทุกข์ หรือกายเป็นทุกข์ไปในทำนองนั้น ถ้านักปฏิบัติ ที่มีปัญญาโดยรอบคอบ รอบรู้ในสรรพสังขารแล้ว ถึงจะมี

ความแปรปรวนคือความไม่ปกติของธาตุขันธ์แล้ว ก็มีความ รู้เท่าว่านั่นมิใช่ความทุกข์ของกาย แต่เป็นความทุกข์ของจิต โดยตรง เมื่อจิตมีความสัมพันธ์กันกับร่างกายอยู่ตราบไต่ การสัมผัสระหว่างจิตกับร่างกายว่าสุขว่าทุกข์ก็มีอยู่ตราบนั่น

แต่เมื่อจิตออกจากร่างกายไปแล้ว ความทุกข์ของ ร่างกายจะมีมาจากที่ไหน เขาจะเอาชวานไปสับ เอาไฟไปเผา ร่างกาย ก็ไม่ปนว่าทุกข์แต่อย่างใด เพียงเท่านี้คิดว่านักปฏิบัติ คงจะเข้าใจว่า **ความทุกข์ไม่มีอยู่ที่กายโดยตรง แต่เป็น เพียงผลสะท้อนที่เกิดขึ้นจากอุปาทานที่มีอยู่ที่จิตเท่านั้น**

ฉะนั้น การพิจารณาความทุกข์ภายในกายก็ให้มุ่งหมาย ลงไปภายในจิตเป็นหลักสำคัญ เพื่อให้จิตได้รู้และเข้าใจ ใน อุปาทานภายในจิตเอง จึงได้ความว่า เมื่อจิตมีอุปาทานยึดมั่น ว่าสิ่งนั้นเป็นเราและเป็นของของเรา จิตย่อมได้รับความทุกข์ จากการยึดถือในสิ่งนั้นๆ

นี่แลผู้เขียนจึงเน้นหนักไปในการพิจารณาด้วยปัญญา เพื่อให้หนักภาวนาได้ซุดคั้นแยกแยะให้ถึงแก่นแท้ที่จิตได้หลง การยึดถือว่าเราว่าเป็นของของเรา ถ้าอุปาทานการยึดถือได้ วางรากฐานยึดอยู่ในของสิ่งใด ก็เลศตณหาน้อยใหญ่ก็จะ ขยายเขตยึดครองไปเสียทั้งหมด ว่านั่นก็เป็นเรา นั่นก็เป็น ของของเรา เมื่อสิ่งนั้นแปรสภาพไปตามสังขาร คือทุกข์

อนิจจัง อนัตตา แล้ว ความทุกข์ความเดือดร้อนก็มารวมลงสู่จิต พืชแห่งความเข้าใจผิดก็จะเกิดขึ้นที่จิตเอง ความยึดถือของจิตจึงไม่มีขอบเขต เพราะต้นเหตุคือความอยากเป็นเหตุ ผลักดันให้จิตเป็นไป

เมื่ออยากในสิ่งใดไม่สมปรารถนา ก็เกิดทุกข์ที่จิตหรือความอยากหมุนตัวเร็วเกินไป การได้มาไม่ทันกับความอยากก็เป็นทุกข์ **ความทุกข์ที่แท้จริงนั้นมีช้อยู่กับเงินทองกองสมบัติแต่อย่างใด แต่ความทุกข์ที่แท้จริงนั้นมีอยู่ที่จิต** ส่วนวัตถุสมบัติทั้งหลายนั้นเป็นเพียงสิ่งประกอบให้จิตได้หลงเท่านั้น เมื่อไม่เข้าใจตามความเป็นจริงในสรรพสังขารทั้งหลายแล้ว ก็ต้องลงโทษจิตว่าขาดการศึกษา เพราะหลักสัจธรรมเปิดเผยในหลักความจริงอยู่แล้ว แต่เป็นเพราะความเข้าใจของจิตที่มีความเห็นผิดไปจากหลักความจริง ทั้งที่ความจริงเป็นอย่างนั้น แต่จิตเข้าใจไปอย่างนี้ จึงเป็นวิธีสวนทางกันกับความจริงอยู่ตลอดเวลา จิตจึงไม่มีโอกาสที่จะรู้เห็นสัจธรรมตามความเป็นจริงได้

นี่เราเดินสวนทางในหลักสัจธรรมมาแล้วไม่รู้ว่ชาติที่ภพ จนถึงชาติปัจจุบันก็ยังไม่พบเห็นสัจธรรม เหมือนบอดเดินทางไปในที่มืด ถึงจะเดินเหยียบเพชรพลอยที่มีราคาไปก็ไม่เข้าใจว่าอะไร เหมือนคนโง่เขลาเบาปัญญาไม่เข้าใจ

ในคุณค่าราคาของเพชรพลอย ถึงจะเห็นเต็มตาก็ไม่มีปัญญานำไปเป็นประโยชน์เลย นี่ฉันใด **แม้สัจธรรมมีอยู่ในโลกมาแต่กาลไหนๆ จิตก็ยังไม่เข้าใจ และไม่เห็นคุณค่าของสัจธรรมนั้นเลย ฉะนั้น นี่ก็เพราะจิตขาดปัญญาเป็นครูสอนนั่นเอง**

เราเป็นนักปฏิบัติต้องฝึกหัดอบรมให้จิตมีความฉลาดเฉียบแหลม จึงจะแทงทะลุเข้าไปให้ถึงเป้าหมายในหลักความจริงได้ ฉะนั้นจงใช้ปัญญาอบรมจิตสอนจิตให้รู้หลักความจริงในสัจธรรมอยู่เสมอ และเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา เพื่อรักษาความเข้าใจผิดของจิตเมื่อถูกกิเลสต้นเหตุผลักดัน เหมือนกับหอกดาบที่จะใช้เป็นอาวุธป้องกันตัวในเวลาฉุกเฉิน หรือในเวลาที่มีสงครามก็ต้องเตรียมให้พร้อม เพื่อต่อสู้ศัตรูคู่อรินี้ฉันใด **เราเป็นนักปฏิบัติผู้จะเอาชนะจากศัตรูภายในคือกิเลสต้นเหตุเราก็ต้องเตรียมสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร ไร่ให้พร้อม เพื่อจะลบล้างต้นเหตุอวิชชาที่มายึดครองจิตให้หมดสิ้นไป ฉะนั้น จิตก็จะหมดจากความเบียดเบียน เพราะอำนาจของสติปัญญามาช่วยเหลือ**

เหมือนกับตำรวจทหาร เบื้องต้นก็เป็นคนสามัญธรรมดา เมื่อได้มาเรียนวิชารู้หลักการวิธีการตามหน้าที่แล้ว ก็ย่อมมีการฝึกซ้อมอยู่เสมอ เมื่อมีภัยเกิดขึ้นในบ้านเมือง

ก็พร้อมที่จะปราบด้วยอาวุธต่างๆ ให้ศัตรูหรือข้าศึกพ่ายแพ้
เรียบราบได้ทันที นี่ฉันใดสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร
ทุกประเภท เป็นเครื่องมือปราบกิเลส ตัณหา อวิชชา โดย
ตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักปฏิบัติต้องเป็นผู้เตรียมพร้อม
อยู่ตลอดเวลา ถ้าหากมีกิเลสตัณหาเข้ามาเมื่อไร ก็พร้อม
ที่จะเผชิญหน้าด้วยสติปัญญาอย่างท้าวหาญ สับฟันด้วยสติ
ปัญญา อย่าผลอตัว และไม่ยอมแพ้แก่กิเลสตัณหาหน้าใด
ทั้งสิ้น ฉะนั้น

**มิใช่ว่าตัณหากดคอไว้แล้วจึงจะคว่ำหาสติปัญญา
ทั้งๆที่ตัวเองก็ไม่ได้สร้างมาไว้** จะเอาอะไรมาเป็นสิ่งป้องกัน
ตัวเล่า หรือจะเอาสมาธิอย่างเดียวกับกิเลส ตัณหา อวิชชา
ซึ่งไม่เคยมีมาในวงศ์ของพระอริยเจ้าเลย เพราะในครั้งพุทธกาล
ท่านผู้ที่ได้บรรลุมรรคผลนับแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นสมบุรณ์
เต็มที ก็ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีสติปัญญาอย่างพร้อมมูล จิตของ
ท่านจึงมีความฉลาดเฉียบแหลมคมคายเพราะอาศัยปัญญา
เป็นเครื่องฝึก จะนึกคิดในสังขารก็คล่องตัว และรู้ตาม
ความเป็นจริงด้วย

ในครั้งแรกท่านก็เป็นปุถุชนธรรมดาสามัญชน
ทั่วไป ใจก็มีความคิดเห็นจมอยู่ในกามคุณดั่งเราทั้งหลาย
เมื่อก่อนวิธีฝึกจิตด้วยปัญญา ความคิดเห็นความเข้าใจเดิม

ก็เปลี่ยนทัศนะที่คิดลอยตามกระแสโลก หมุนตัวเข้ามาพิจารณา
ตามความเป็นจริง จึงกลายเป็นผู้รู้จริงเห็นจริงไปได้ จึง
ได้นามว่าสาวกสังโฆที่เรากราบไหว้อยู่ในปัจจุบัน

นี่เราคนหนึ่งที่กำลังเดินตามรอยยุคลบาทของพระ
ศาสดา เราต้องศึกษาในจารีตตามพระพุทธประเพณีที่พระองค์
ได้วางแนวทางการปฏิบัติไว้ให้แก่พวกเราทั้งหลาย **ต้องศึกษา
ให้เข้าใจให้ถูกต้องตามหลักความจริงที่พระพุทธเจ้าได้
ตรัสไว้ดีแล้ว** อย่าปฏิบัติแหวกแนวนอกเหนือไปจาก
มรรค ๘ มีสัมมาทิฐิ คือปัญญาที่เห็นชอบ เป็นหลัก
สำคัญ การฝึกปัญญาในเบื้องต้นก็ต้องคิดพิจารณาในสังขาร
ให้สมเหตุสมผล และคิดให้ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง
เหมือนกับการบวกลบคูณหารของเลข ความชำนาญในการ
คิดไม่พอและความจดจำทางสมองไม่คล่องตัว ก็ต้องอาศัย
การเขียนด้วยปากกาดินสอ เพื่อช่วยความจำให้ชำนาญ ฝึกหัด
บวกลบคูณหารบ่อยๆก็จะเกิดความชำนาญ เมื่อชำนาญแล้ว
ต่อไปจะคิดในใจเองก็ได้และถูกต้องรวดเร็ว นี่ฉันใด

การฝึกความฉลาดให้แก่จิตก็ต้องอาศัยหลักความจริง
มาเป็นนิमितหมายในการคิด เช่นไปเห็นคนแก่ เห็นคนเจ็บ
คนที่ได้รับทุกข์ทางกายและทุกข์ทางใจด้วยประการต่างๆ
แม้เห็นคนตายก็จำมาคิด แล้วน้อมเข้ามาหาตัวเอง แล้ว

สมมติตัวเองว่าเป็นไปด้วยวิธีนั้นและตามอาการนั้นๆ นี่คือวิธีหาพยานหลักฐานภายนอกมาเป็นเหตุยืนยันในตัวเองว่าเราก็ต้องเป็นอย่างนี้ ก็จะได้รับผลอย่างนี้

ถ้าหากเราใช้ความคิดไปในลักษณะนี้อย่างคล่องตัวแล้ว ทีหลังเพียงกำหนดดูตามเหตุการณ์ ปัญญาและความเฉียบแหลมภายในจิตก็จะเป็นอัตโนมัติรู้เท่าทันในสังขารมอย่างละเอียดได้อย่างแม่นยำ เพราะ**ปัญญาส่วนละเอียดและความรู้เห็นสังขารมส่วนละเอียดก็มาจากปัญญาส่วนหยาบและจิตรู้เห็นในส่วนหยาบๆของสังขารมนั่นเอง**

เหมือนกับช่างฝึกหัดทำงานในเบื้องต้น จะให้ผลงานนั้นๆมีความละเอียดประณีตไปเลยที่เดียวไม่ได้ เมื่อทำไปบ่อยๆ ความชำนาญในการทำและความเข้าใจในการทำก็กลายเป็นนายช่างผู้มีฝีมือไปเอง นี่ฉันใด การฝึกปัญญาในชั้นเริ่มแรกก็เป็นในลักษณะลุ่มลุกคลุกคลาน แม้จิตที่รับรู้จากปัญญาก็ยังเข้าใจผิดๆถูกๆ เมื่อปัญญาพิจารณาอย่างมีเหตุมีผลในหลักความจริงแล้ว จิตก็ยอมรับหลักการว่าสังขารมเป็นจริงอย่างนั้น ฉะนั้น หรือเหมือนกับบิดามารดาสอนบุตร ย่อมมีทั้งการชู้และมีทั้งการประเล้าประโลมไปตามความประพฤติของบุตร นี่ฉันใด เรื่องปัญญาสอนจิตก็ย่อมใช้วิธีชู้ในช่วงที่จิตมีความคะนอง ที่ฝึกใฝ่ไปในกามคุณ

แทบจะลืมหัน แต่เมื่อจิตอยู่เป็นปกติก็ใช้ปัญญาในวิธีปลอบโยน เพื่อให้จิตเกิดความร่าเริง จึงจะสมกับว่าปัญญาสอนจิตที่ฉลาด และจิตก็พลอยมีความฉลาดตามปัญญาไปด้วย ฉะนั้น

ถึงกิเลสตัณหาจะชักลากจิตไปก็ใช้สติปัญญาชักลากจิตให้คืนสู่ตามความปกติโดยเร็ว ถ้าหากปล่อยไว้นานจิตก็จะหลงระเริงอยู่ในกามคุณจนลืมหันได้ เพราะอุบายมารยาสาไถยของกิเลสตัณหา มีมาก เราต้องมีสติปัญญาประคองจิตให้เหมือนกับมารดาประคองบุตรนั่นเอง

สติเกิดเป็น
จิตเกิดเป็น
บุญเกิดเป็น
ทานเกิดเป็น
อภิมหาธรรม
ธรรมเกิดเป็น
ศานติเกิดเป็น

บทที่ ๑๖๖ ธรรมะกับชีวิต

อุบายการสร้างปัญญาให้เกิดขึ้น

การสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นในครั้งแรกนั้น ต้องฝึกหัดจิตให้เป็นผู้ช่างนึกช่างคิด ต้องฝึกจิตให้เป็นนักสังเกต ให้มีเหตุมีผล ให้เป็นไปตามความเป็นจริง ฝึกวิจลย์ ฝึกวิเคราะห์ ฝึกคำนวณประมวลเหตุการณ์ต่างๆ มาพิจารณาให้ลงสู่ไตรลักษณ์ ตามหลักความเป็นจริง การฝึกปัญญานั้นฝึกได้ทุกกาล ฝึกได้ทุกสถานที่ จะยืน เดิน นั่ง นอน ก็ฝึกได้ทั้งนั้น เช่นขณะเดินจงกรมหรือหลังจากการทำสมาธิมาแล้ว การฝึกปัญญาแยกออกเป็นสองทาง ทางหนึ่งคือฝึกปัญญาไปทางโลก นั้นเป็นวิธีฝึกปัญญาเพื่อสร้างสรรค์โลก เรียกว่าปัญญาโลกีย์ ปัญญาโลกีย์นี้เป็นปัญญาประจำโลก ปัญญาประเภทนี้ไม่จำกัดเฉพาะพุทธศาสนาอย่างเดียว แม้ศาสนาอื่นเขาก็มีปัญญาเหมือนกัน แม้คนที่ไม่นับถือศาสนาอะไรเลย เขาก็มีปัญญาประเภทนี้ได้

ฉะนั้น การสร้างโลกทุกรูปแบบก็ต้องใช้ปัญญาโลกีย์นี้เป็นหลัก แม้การศึกษาเล่าเรียนหรือการเขียนแปลนแผนผังในการก่อสร้างต่างๆ ก็ต้องคิดค้นด้วยปัญญาหาข้อมูล

มาเป็นหลักวิชาการ โลกมีความเจริญด้วยวิทยาศาสตร์ต่างๆ ก็ต้องใช้ปัญญาทั้งนั้น เมื่อมีปัญญาสร้างโลกให้เจริญได้ ในที่สุดก็ใช้ปัญญาคิดสร้างอารุณานาชนิดเพื่อครองอำนาจ ต่างคนต่างอยากมีอำนาจ ในที่สุดความเจริญของโลกก็จะเสื่อมลงเพราะปัญญาโลกีย์นั่นเอง

ส่วนการฝึกปัญญาทางที่สองนั้นเป็นปัญญาโลกีย์ประเภทเดียวกัน แต่นำมาใช้ในทางธรรม เพื่อให้เป็นประโยชน์ในทางธรรม ให้พร้อมด้วยเหตุด้วยผล เพราะในโลกนี้มีสังขารแฝงอยู่ทุกแห่งหน ถึงคนจะไม่สนใจในธรรมก็ตาม แต่ธรรมก็มีอยู่ประจำโลกมาแต่กาลไหนๆ ฉะนั้นโลกก็บวธรรมยังกลมกลืนกันอยู่ ผู้ไม่เข้าใจก็ถือว่าเป็นโลกตลอดไป ถ้าหากผู้มีสติปัญญาก็สามารถน้อมโลกมาเป็นธรรมได้ ดังคำว่า “โลกอยู่ที่ไหน ธรรมก็อยู่ที่นั่น”

ฉะนั้น การพิจารณาโลกให้เป็นธรรมนี้ ขึ้นอยู่กับสติปัญญาและจิตน้อมโลกทั้งหมดลงสู่ไตรลักษณ์ เพราะโลกอยู่ที่ไหน สังขารก็มีอยู่ที่นั่น ในโลกนี้จะเป็นสิ่งที่มีวิญญูณครองหรือไม่มีวิญญูณครองก็ตาม ย่อมมีสังขารคือความจริงแฝงอยู่ตลอดเวลา คือมีสภาพความเป็นทุกข์ มีสภาพความไม่เที่ยง มีสภาพที่สูญสลาย ไม่เป็นสัตว์ และบุคคลใดๆ ทั้งสิ้น จึงเรียกว่า สังขารโลก สังขารธรรม

ขึ้นชื่อว่าสังขารแล้ว ย่อมเป็นสภาพที่แปรปรวน ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่มีอะไรเป็นเราเป็นเขาอยู่ตลอดเวลา คำว่าเราคำว่าเขานั้น เป็นเรื่องอุปาทาน การสมมติเรียกกันเท่านั้น ในโลกนี้ถ้าไม่สมมติเรียกแล้วก็รู้ว่าอะไรเป็นอะไร และจะสับสนวุ่นวายไปหมด ฉะนั้นจึงเป็นสมมติโลก สมมติธรรม เรียกกันตามสมมติที่ตั้งขึ้น เช่น สมมติว่าเงินที่เราเรียกกันอย่างติดปากติดใจ แต่สภาพวัตถุที่เรียกว่าเงินนั้นไม่เหมือนกัน เช่นในสมัยโบราณ เพียงหอยเบี้ยก็สมมติเรียกว่าเงินไปได้หรือ ทองแดง ทองเหลือง ตะกั่ว เมื่อเอามาทำเป็นรูปต่างๆ ก็ยังเรียกว่าเงินได้แม้แต่กระดาษก็ยังสมมติให้เป็นเงินได้ นี่ขึ้นอยู่กั้วัตถุนิยม ย่อมเป็นไปตามยุคตามสมัย จะเป็นเงินของเมืองไทยหรือเงินต่างชาติก็ย่อมนำเอาวัตถุธาตุที่มีอยู่ประจำโลกนี้มาสมมติเรียกกันสมมติให้เป็นมูลค่าเป็นราคาขึ้นมา ให้เป็นกฎเกณฑ์ไปตามสมมตินั้นๆ นี่ก็เป็นความจริงตามสมมติที่ตั้งขึ้น

ฉะนั้น โลกทั้งหมดนี้จึงเป็นโลกสมมติ แม้แต่บ้านที่สร้างขึ้นมาแล้วก็สมมติว่าทรงนั้นทรงนี้ ตลอดจนอาหาร เครื่องบริโภคและเครื่องอุปโภค ก็สมมติเรียกกันทั้งนั้น หรือแม้แต่ชื่อของคนและสัตว์ก็ยังสมมติเรียกกัน แม้ธาตุชั้นร์ของคนก็ยังเรียกกันว่าธาตุนั้นธาตุนี่ แม้ธาตุชั้นร์แปรปรวน

เปลี่ยนสภาพไปอย่างไรก็สมมติไปอย่างนั้น ถึงธาตุชั้น
มีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็สมมติเรียกกันให้ถูกกับความ
เป็นจริง เรียกว่าจริงสมมติ

หลงตนก็คือหลงโลก

ฉะนั้น โลกทั้งหมดจึงเป็นสังขารโลกโดยสมมติ ถ้า
มีสติปัญญาที่ดีจึงพิจารณาโลกให้เป็นธรรมได้ เพราะสังขาร
ก็มีอยู่ประจำโลกมาแต่กาลไหนๆ เช่นธาตุชั้นที่มีอยู่ประจำ
โลกก็น้อมเข้ามาเป็นธรรมได้ **ฉะนั้นจึงพิจารณาเพื่อให้รู้
โลก จึงจะข้ามกระแสโลกนี้ไปได้** จึงเป็นผู้ไม่หลงโลก ไม่
หลงติดในสมมติของโลก เพราะมารู้เห็นเรื่องโลกและความ
เป็นอยู่ของโลกได้ดี เพราะโลกนี้ก็มีสังขารอยู่ในตัวของ
โลกอย่างพร้อมมูล จึงทำให้เกิดความยินดีพอใจอยู่ในภพ
ชาติ หลงภพหลงชาติโดยไม่รู้ตัว ความไม่รู้นี้เองจึงเรียกว่า
อวิชชา คำว่าอวิชชาก็คือ **จิตไม่รู้จักความจริงของโลกนั่นเอง**
ถึงจะเกิดตายอยู่ในโลกนี้มาหลายภพหลายชาติก็ไม่รู้ตาม
ความเป็นจริงของโลก

ฉะนั้น จึงได้ลอยตามกระแสโลกตลอดมาและ
จะลอยตามกระแสของโลกตลอดไป เหมือนกับผู้เดินไป
ในความมืด จะเดินวกไปเวียนมาหาที่เก่าก็ไม่รู้ตัว และยังไม่
เข้าใจว่าเป็นที่ใหม่อยู่ตลอดไป จะอยู่ที่ไหนก็อยู่ไปได้ชั่วคราว
เมื่อถึงกาลเวลาแล้วจำเป็นก็ต้องย้ายจากที่นั้นไป จะไปอยู่
ที่ไหนก็ไปจับจองเอาสถานที่แห่งนั้นว่าเป็นของของตนทุกที่
ไป ในที่สุดก็ไม่เห็นได้อะไรเลย เราเคยเกิดเคยตายอยู่ใน
โลกนี้หลายภพหลายกัลป์ นับภพชาติไม่ถ้วนประมวลงไม่จบ
ก็มาเกิดมาตายอยู่ในโลกที่เก่า จะมีของใหม่มาจากที่ไหน
แต่ความไม่เข้าใจในตัวเองนั้นแหละเป็นเหตุ จึงได้หลง
และไม่รู้ในความเข้าใจผิดของตน จึงได้มาจับจองเอา
โลกนี้ว่าเป็นที่อยู่ของตน นี้ก็เพราะความหลงตนลืมนตนและ
หลงโลก จึงได้เวียนตามกระแสของโลกโดยไม่มีจุดหมาย
ปลายทาง จึงว่าผู้หลงโลกก็คือความหลงตนนั่นเอง

ตามสภาพความเป็นจริงของธาตุขันธ์ เพราะความไม่รู้ตามความเป็นจริงจึงเป็นเหตุให้เราหลง จึงมีความสำคัญว่าเป็นเราและเป็นตัวของเรา การหลงเรานี้เองจึงเป็นเหตุให้หลงคนอื่นและหลงโลกต่อไป ฉะนั้น การพิจารณาด้วยปัญญา ก็ต้องฝึกปัญญาให้มีความเฉียบแหลม ความรู้ของจิตก็จะมีความฉลาดเฉียบแหลมตามปัญญาไปด้วย

เมื่อจิตกับปัญญามีความฉลาดเฉียบแหลมเคียงคู่กันได้แล้ว จึงจะเป็นพลังแก้ปัญหาแห่งความหลงไปได้ และกำจัดความเศร้าหมองที่มีอยู่ที่จิตให้หมดไป เรื่องความรักใคร่ในกามคุณนั้นเป็นของละเอียดอ่อน และฝังแน่นอยู่ในส่วนลึกของจิตมานาน จึงเกิดความเคยชินและถือเป็นเรื่องธรรมดาไป

กาย จิต เป็นสนามฝึกปัญญา

การฝึกสติปัญญาก็ต้องฝึกไปตามหลักความจริง เอาไตรลักษณ์เป็นส่วนประกอบ เพื่อขยายปัญญาค้นคว้าดูความจริงของธาตุขันธ์ ว่าอะไรเป็นเรา อะไรเป็นของของเรา ใช้

สติปัญญาแยกแยะแล้วกำหนดจิตรู้ตามอาการของธาตุขันธ์ **ใช้ปัญญาแยกธาตุไปอย่างไรก็กำหนดจิตรู้อาการให้ทันกันกับปัญญา ว่าธาตุขันธ์ส่วนไหนเป็นอย่างไร ก็กำหนดจิตเพ่งไปดูในส่วนนั้นๆ** ว่าอะไรเป็นเรา เช่น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ไล่ใหญ่ ไล่ย่อย อาหารใหม่ อาหารเก่า เหล่านี้ อะไรเป็นเราที่แท้จริง

ถ้าพิจารณาให้เป็นไปตามความเป็นจริงแล้ว สิ่งเหล่านี้เพียงเป็นธาตุเท่านั้น ทุกคนก็ย่อมมีธาตุเหมือนกัน เขาเอาไปฝังเอาไปเผาตามป่าช้าตามเมรุอยู่ทุกวันนี้ ก็ล้วนแล้วแต่เป็นธาตุเหมือนกันกับธาตุเราทั้งนั้น แต่ธาตุเขาก็ได้ถูกเผาถูกฝังไปก่อนเรา ถึงธาตุเราก็ไม่นานนัก เขาก็จะเอาไปฝังไปเผาทั้งเช่นกัน เพราะกอนธาตุนี้ไม่อยู่ในอำนาจการบังคับบัญชาของใคร จะไม่ให้มีโรคมะเร็ง จะไม่ให้มีการเจ็บการปวด จะไม่ให้มีทุกข์ จะมิให้มีการแปรสภาพ คือ การแก่ เจ็บ ตาย จะห้ามไม่ได้เลย ถ้าห้ามไม่ได้ ธาตุก้อนนี้ก็ไม่ใช่เราที่แท้จริง แต่เป็นธาตุเพียงอาศัยเท่านั้น

ถ้าหากก้อนธาตุเกิดวิบัติไม่ปกติ ก็ต้องเฝ้าระวังรักษากันไป จนกว่าจะถึงวันตามอายุขัยของธาตุขันธ์จะหักพัง เมื่อถึงกาลเวลาแล้วก็จะแตกสลายไปสู่ธาตุเดิมของเขา คือ ดิน

น้ำ ลม ไฟ ไม่มีอะไรเป็นตนเป็นเราแต่อย่างใด นี่จิตยัง
เข้าใจผิดมาคิดว่าเป็นตัวเรา มีการยึดมั่นโดยไม่ยอมปล่อย
วาง **เมื่อธาตุขันธ์แตกพังไปแล้ว จะเอาธาตุชิ้นไหนติดตาม
ไปไม่ได้ จะเป็นธาตุชายธาตุหญิงก็เหมือนกันทั้งหมด จึง
เรียกว่า สามัญลักษณะธาตุ** ที่มีความเสมอภาคกันตามอาการ
อย่างนี้

พิจารณาป่าช้าพิบัติ

การพิจารณาร่างกายต้องพิจารณาให้ถูกกับความ
เป็นจริงในสังขาร ถ้าพิจารณาไปตามโลกนิยมก็ขัดกันกับ
สังขาร เพราะโลกกับธรรมยังเป็นก้อนเดียวกัน ถ้าพิจารณา
หันไปทางโลกก็เป็นโลกไป ถ้าพิจารณาให้เป็นธรรมก็เป็น
ธรรมไป

ฉะนั้น โลกกับธรรมจะแยกออกจากกันได้ก็ขึ้นอยู่กับ
กับการพิจารณาและความเข้าใจของจิต ถ้าจิตใฝ่ใจไปทาง
โลกนิยมก็กลายเป็นโลกไป ถ้าจิตใฝ่ใจในทางธรรมก็พิจารณา
ให้เป็นไปในสังขาร นี่เราเป็นนักปฏิบัติ จิตมุ่งไปในทาง

ธรรมก็พิจารณาดูในร่างกายให้ถูกหลักความจริง เพราะร่างกาย
นี้ย่อมเป็นซากศพที่มีวิญญาณครอง ศพที่ไม่มีวิญญาณครอง
ก็เป็นซากศพเหมือนกันและไม่รู้สึกตัวอะไรเลย ส่วนศพที่
มีวิญญาณครองย่อมรู้สึกตัว ไปไหนมาไหนก็ได้ จึงเรียกว่า
ซากศพเคลื่อนที่

ถึงจะมีจิตครอง มีลมหายใจ มีความรู้สึกอยู่ก็ตาม
แต่ก็ไม่นานเกินรอ จิตก็จะหนีจากร่างกายนี้ไป ร่างกายที่
เข้าใจว่าเป็นตนก็จะเป็นโมฆะ ในช่วงขณะที่จิตครองร่างกาย
นี้อยู่ ความสกปรกโสโครกก็ยังส่งกลิ่นเหม็นคลุ้งอยู่แล้ว
จำเป็นต้องชำระล้างด้วยสบู่อยู่เสมอ และหาเอาน้ำอบ
น้ำหอมมาฉาบทา เพื่อกลบความสกปรกของร่างกายนี้ไว้
ถึงขนาดนั้นก็ยังไม่มิด ดังคำว่า ช้างตายทั้งตัวจะเอา
ไปบัวมาปิดจะมิดได้อย่างไร

**ฉะนั้น ร่างกายนี้จึงตายด้วยอาการปกปิดและตาย
ด้วยอาการเปิดเผย ส่วนร่างกายที่ตายด้วยอาการปกปิด
นั้น ผู้ไม่มีปัญญาจะไม่มีทางที่จะรู้เห็นได้เลย ผู้มีปัญญา
ดีเท่านั้นจึงจะรู้เห็นเป็นซากศพไปทั้งหมด ทั้งศพเราและ
ศพเขา ก็จรรู้เห็นได้ชัดโดยไม่มีอะไรปิดบัง จะเป็นหญิง
ชาย เฒ่าแก่ ปานกลางและหนุ่มสาว ก็มองเห็นเป็นซากศพ
เหมือนกันทั้งหมด ความเข้าใจว่าสวยว่างามตามโลกนิยม**

ไม่มี ไม่ว่าคนเหล่านั้นจะมีฐานะต่างกันหรือไม่ก็ตาม แต่
 ธรรมชาติของธาตุเรียกว่าสามัญลักษณ์ธาตุย่อมมีความสกรปรก
 เท่าเทียมกันทั้งหมด คือความเสมอภาคกันในความสกรปรก
 เหมือนกันทั้งนั้น

เปลี่ยนทัศนะภายในจิตเสียใหม่

**ความเข้าใจเดิมของจิตเป็นความเข้าใจที่ลอยตาม
 กระแสของโลก** ความเข้าใจไปในลักษณะนี้ เราได้ปล่อย
 จิตตามมานานแล้ว ยิ่งปล่อยจิตตามก็ยิ่งหลง คือหลง
 ในความเข้าใจผิดของจิตนั่นเอง ความหลงนี้ในช่วงแรก
 พระพุทธเจ้าและพระอรียเจ้าทั้งหลายก็มีความหลงเหมือน
 กัน แต่ท่านก็มีสติปัญญาพิจารณาให้จิตรู้เห็นในสภาวะความ
 เป็นจริงด้วยเหตุด้วยผลตามหลักสัจธรรมที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่
 และดับไป ตามเหตุปัจจัยที่เป็นจริงและสลัดความเข้าใจผิด
 เดิมที่มีอยู่ให้หมดออกจากจิตไปได้ จึงเป็นสาวกสังโฆ
 ให้เราทั้งหลายน้อมกราบไหว้ในปัจจุบัน

นี่เราคนหนึ่งกำลังริเริ่มเพื่อจะเปลี่ยนแนวความคิด
 เห็นและความเข้าใจผิดภายในจิต ให้มีความเห็นที่ถูกต้อง
 ตามสภาพความเป็นจริงของธาตุ ว่ามีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และ
 ดับไป ด้วยเหตุและปัจจัยอย่างไร เมื่อมารู้เห็นชัดด้วยจิต
 และปัญญาอยู่อย่างนี้ จิตจึงจะมีความเห็นที่ชอบธรรม ฉะนั้น
 จึงพิจารณาด้วยปัญญาบ่อยๆ ถึงจิตยังไม่มีกรปล่อยวาง
 ในอารมณ์ที่รักใคร่ชอบใจในกามคุณก็ตาม แต่ก็ต้องใฝ่ใจ
 พิจารณาอยู่เสมอ ถ้าเราไม่รีบแก้ไขความเข้าใจผิดของ
จิตในครั้งนี้ เราจะไปแก้ไขในชาติไหนภพไหน เราจะให้
 กิเลสตัณหาขอเวลา ว่าวันเดือนปีนั้นก่อนเถอะจึงจะภาวนา
 ปฏิบัติ หรือชาติหน้าก่อนเถอะจึงจะแก้ไข นี่เป็นอุบายวิธี
 หลอกหลวงของกิเลสตัณหา

**เราได้ตกค้างอยู่ในโลกนี้มายาวนานก็เพราะเรา
 มาหลงกลมายาของกิเลสตัณหาด้วยวิธีนี้** นี้เราจะอวดตัว
 ว่ามีความฉลาด ว่ารู้แล้วเห็นแล้ว เพียงสัญญาเท่านั้นยังไม่
 ได้ ยังจะเสียรู้ให้กิเลสตัณหาอยู่ตลอดไป เพราะเป็นวิธีโง่
 ฉลาด ตาบอดอวดรู้ดี ทั้งที่จิตเองยังตกเป็นทาสของกิเลส
 ตัณหาโดยไม่รู้ตัว เหมือนกับสัตว์บกสัตว์น้ำที่มนุษย์เขา
 เลี้ยงไว้แล้ว แต่สัตว์หารู้ตัวไม่ว่าเขาเลี้ยงเราเพื่ออะไร เมื่อ
 ถึงเวลาเขาเอามาขึ้นเชียงจึงจะรู้ตัว และจะหาวิธีหลบตัวได้

อย่างไร หรือเหมือนนกที่ตกอยู่ในกำมือของนายพรานแล้ว
ยอมไม่มีที่จะหลบหนีไปได้ จำเป็นต้องยอมตายโดยไม่มีประทุ
รอด นี่ฉันใด จิตที่ตกอยู่ในที่คุมขังของกิเลส ตัณหา อวิชชา
ก็หารู้ตัวไม่ ฉะนั้น

และยังเข้าใจว่าเป็นที่สนุกกราเริง เพลิดเพลินอยู่
ในอุบายของกิเลสแบบไม่รู้ตัว หลงเหยื่อล่อของกิเลสตัณหา
เล็กๆน้อยๆ และไม่รู้เลยว่าโทษภัยต่างๆจะเกิดขึ้นกับตัว
เมื่อไร เพราะขณะนี้ชื่อเราได้ตกเข้าไปอยู่ในบัญญัติของ
พญามัจจุราชไปแล้ว ไม่รู้ว่าเขาจะหักคอเราไปเมื่อไร วันนั้น
หักคอคนนั้นไป วันนี้หักคอคนนี้ไป อีกชั่วโมงข้างหน้า
เราก็อาจจะถูกพญามัจจุราชหักคอไปตามเขาเช่นกัน

จิวจิว ภาณุจักรแก้ว

ต๋องดีนจัน ๑๕๐๓๓๓๓ ๓๕๖

จนรวิภกัรวิธวิธ ตันนุณีโค๓๔ ต๋องจิว

จนกวิธวิธ วิธวิธ วิธวิธ ย่อมวิธวิธ

บท ๑๐๗๘ อธิษฐาน ๑๑๗

ความประมาทมีจรรยาจับตัวได้ง่าย

เราเป็นนักปฏิบัติ **จงเป็นผู้ไม่ประมาทว่าชีวิตเราจะอยู่กันไปได้ยาวนานเท่านั้น** เพราะชีวิตนี้มีที่สิ้นสุดของมันอยู่แล้ว แต่ยังไม่ทราบว่าจะวันใดเวลาใดเท่านั้น **การพิจารณาความตายก็เพื่อให้จิตได้เกิดความกลัวและเกิดความสลดสังเวชในตัวเอง** เรียกว่ากระตุ้นจิตให้ให้เกิดความสำนึกในความเป็นอยู่ของตน ว่าเกิดมาแล้วย่อมมีความทุกข์อย่างนี้ และเห็นความไม่เที่ยงในการเกิด และให้จิตได้รู้ว่าธาตุขันธ์นี้มีใช้ตัวตนที่แน่นอน และยังเป็นสภาพให้จิตได้รับความทุกข์ เมื่อธาตุขันธ์เกิดความวิบัติไปตามธรรมชาติไปตามหลักความจริงก็คืออนิจจัง

แม้ความตายที่เรายังมองไม่เห็นแต่ก็จะเป็นความจริงให้เราได้รับผลในวันข้างหน้า ถึงจะพิจารณาคาดหมายไว้ก็ไม่ผิด เพราะเป็นกฎความจริงและตายตัว ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้จะแก้ไขได้ **เพราะความตายเป็นผลต่อเนื่องมาจากการเกิด** ฉะนั้นการพิจารณาคาดหมายในสิ่งใดก็ให้ถูกกับหลักความจริงเอาไว้เพื่อเป็นอุบายเตือนจิตไม่ให้เกิดความประมาทลุ่มหลง ถึงจะมีชีวิตอยู่ก็ให้รู้ว่าโอกาสแห่งความตายนั้นมี

หลายประตู ดังที่เราเห็นอาการตายของคนทั่วไปอยู่แล้ว ถึงจะมีอายุยังน้อย แต่โอกาสของการตายก็ไม่แพ้คนแก่ เหมือนกับผลไม้ลูกเล็กก็ยังมีโอกาสหล่นได้ ไม่จำเป็นจะแก่กันเสียทั้งหมด

การพิจารณาความตายในตัวเองอยู่อย่างนี้ คือการฝึกในวิธีเจริญวิปัสสนา การพิจารณาในสิ่งใดก็ให้เป็นไปในสังขาร และพิจารณาคาดหมายให้ถูกกับหลักความจริงเอาไว้ ถึงจิตยังไม่รู้เห็นความเป็นจริงตามปัญญาก็ตาม การพิจารณาด้วยปัญญานั้นก็ยังเป็นอุบายวิธีปูพื้นฐานไปสู่วิปัสสนาญาณอยู่นั่นเอง แต่ผู้เขียนไม่ชอบใช้คำว่าวิปัสสนา **เพราะคำว่าวิปัสสนากับคำว่าปัญญาที่มีความหมายอันเดียวกัน ทั้งสองศัพท์นี้จึงมารวมอยู่กับคำว่าพิจารณา**

คำว่าพิจารณานั้น ขอให้นักปฏิบัติจงได้เข้าใจว่านั่นคือการเจริญวิปัสสนาหรือเจริญด้วยปัญญา จึงเหมือนกับคนคนเดียวมีสองชื่อ จะเรียกชื่อไหนก็ได้ไม่แปลกอะไร เพราะการเรียกชื่อนั้นเป็นเพียงสมมติเท่านั้น คำว่าวิปัสสนากับปัญญาก็คือการพิจารณาไปในลักษณะเดียวกัน ขอจงเข้าใจตามนี้

เปิดเผยความจริงให้จิตรู้

การพิจารณาด้วยปัญญา ก็เพื่อให้จิตได้รู้เห็นใน สัจธรรม คือสรรพสังขารทั้งหลาย เป็นอุบายเปลี่ยนทัศนคติ ความเข้าใจเดิมภายในจิต ที่คิดไปในวิธีลอบตามกระแส มานาน ได้หวนทวนกระแสเข้ามารู้เห็นในสัจธรรม จึง จะข้ามกระแสไปได้ จะพิจารณาด้วยอุบายใดก็ตาม ก็เพื่อให้จิตได้รู้เห็นในสัจธรรมนั้น จึงจะเป็นญาณะ คือความ รู้จริง

เมื่อมีความรู้จริงและมีทัศนคติคือความเห็นจริง การ พิจารณาด้วยปัญญาจึงจะได้ผล จึงชื่อว่าปัญญาเปิดเผยความ จริงให้จิตรู้ ฉะนั้น นักปฏิบัติจงศึกษาให้เข้าใจ มิใช่เพียง คำพูดว่ารู้จริงเห็นจริงแบบผิวเผิน หรือจริงปริยัติ คือ ที่ได้ยินมาได้เรียนมาเท่านั้น หรือปฏิบัติไปได้รับผลแห่ง ความสงบในสมาธิเล็กๆน้อยๆ แล้วมาตีความหมายกัน ไปใหญ่โต มิหนำซ้ำก็ยังมาติดอยู่ในความสุขของสมาธิ โดยไม่มีอุบายวิธีที่จะทำปัญญาให้เกิดขึ้นได้เลย เมื่อทำ สมาธิ จิตมีความสุขก็ติดสุข หรือเกิดโอภาสแสงสว่างก็ มีความยินดีพอใจติดอยู่กับความสว่าง หรือเห็นดวงใส ๆ

อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ยังเข้าใจว่าเป็นดวงธรรมที่บริสุทธิ์ ใ ไป เลยเข้าใจว่าเป็นวิสุทธิธรรมไป และยังเข้าใจว่าเป็นอริยผล ที่ถูกต้อง การเห็นนิमितโดยวิธีนี้ก็เพราะการน้อมจิตไป แล้วกำหนดจิตให้เกิดเครื่องหมาย เพื่อให้เป็นไปตามรูปที่ มีความต้องการ

นอกจากนี้ ก็จะน้อมจิตไปในทางอกิณญาอย่างใด อย่างหนึ่งให้เกิดขึ้น เช่นต้องการตาทิพย์ ต้องการหูทิพย์ ต้องการรู้วาระจิตของคนอื่น หรือต้องการฤทธิ์ต่างๆ หรือ ต้องการเป็นหมอโดยวิธีต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการ ทำสมาธิทั้งนั้น แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้และเป็นสิ่งที่เสื่อมไป ได้ จะเสื่อมช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการรักษา ถ้าตั้งใจรักษา จริงๆ กระทำโดยวิธีนี้บ่อยๆ อกิณญาเหล่านี้จะมีอยู่ที่จิต ตลอดไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ แต่น้อยคนที่จะทำให้เกิดได้ และน้อยคนที่จะรักษาไว้ได้ เว้นเสียแต่ผู้มีนิสัยเดิมส่งให้ เท่านั้น ถ้าผู้ไม่มีนิสัยเดิม ถึงจะฝึกเท่าไร สิ่งเหล่านี้ก็หา เกิดขึ้นไม่

ความเข้าใจปิดปิดมรรคผลตัวเอง

ในสมัยครั้งพุทธกาลสิ่งเหล่านี้ก็เคยมีมาแล้ว แต่ก็ยังมีผู้ให้สติพอที่จะตักเตือนและกลับตัวได้จึงไม่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอะไรเลย สำหรับท่านผู้มุ่งในมรรคผลนิพพานจริงๆแล้ว ท่านเหล่านั้นจะไม่เล่นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ให้เสียเวลามีแต่มุ่งหน้าตั้งใจปฏิบัติให้ตรงในองค์มรรคตลอดไป ถึงท่านได้บรรลุอริยธรรมในขั้นบริบูรณ์เต็มที่แล้วก็ตาม ความยินดีพอใจในอภิญญาไม่มีในท่านเหล่านั้นเลย

ฉะนั้น ขอนักปฏิบัติจงพิจารณาให้ดี ศึกษาให้เข้าใจ เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดในผลของการปฏิบัติซึ่งอาจเกิดขึ้นดังที่ได้อธิบายมา **ฉะนั้น จึงควรแสวงหาครูผู้ให้การชี้แนะวางพื้นฐานแนวทางปฏิบัติให้ถูกต้องเสียแต่เบื้องต้น** ถ้าพื้นฐานเบื้องต้นถูกต้องโดยชอบธรรมแล้วแนวทางปฏิบัติก็จะเป็นไปอย่างราบรื่นและตรงต่อความเป็นจริงของสังขารตลอดไป ไม่มีการกววนลับสนในอุบายที่นำมาปฏิบัติ ไม่มีความลังเลสงสัยในข้อวัตรปฏิบัติของตน

นี่ก็เพราะมีความรอบคอบรอบรู้ในอุบายวิธีที่มีเหตุผลอย่างพร้อมมูล มีความสามารถในตัวเอง จะเป็นผู้จริงจัง

ในการปฏิบัติ และพร้อมทั้งเป็นผู้เสียสละ แม้กระทั่งชีวิตก็อุทิศเพื่อธรรม ไม่เป็นผู้เหลวไหลเหลวไหล หลบคางมวงยวไรเหตุผล ผึกตนให้อยู่ในความพอดีในมัชฌิมา แม้ข้อวัตรปฏิบัติก็ให้เป็นปฏิบัติพาต่อเนื่องกัน ตรงกันข้าม ถ้านักปฏิบัติมีความเข้าใจผิดในสังขารแล้ว ย่อมเข้าใจว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้องอยู่ตลอดไป ถึงจะเข้าใจว่าถูกแล้วก็ตามที่แต่ความผิดก็ยังคงเป็นความผิดตลอดไป ความเข้าใจว่าจะได้มรรคได้ผลก็เป็นเพียงความเข้าใจเท่านั้น เหมือนการเดินทางถ้าพลาดทำในเบื้องต้นแล้ว แม้จะมีจุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้แล้วก็ตาม จะเดินไม่ถูกกับจุดเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างแน่นอน หรือจะเข้าใจเองว่านี่คือจุดที่ต้องการก็เป็นได้ นี่ฉันใด การปฏิบัติเมื่อวางรากฐานแห่งสัมมาทิฐิไม่ถูกต้องก็จะกลายเป็นมิจฉาทิฐิคือความเห็นผิดโดยไม่รู้ตัว ฉันนั้น

ถ้ามิจฉาทิฐิเป็นพื้นฐานไว้แล้ว มิจฉาสังกับไปคือความดำริผิด ก็เป็นสายโซ่ต่อเนื่องกัน แม้มิจฉาสมาธิคือความตั้งใจมั่นแห่งความสงบ ก็เป็นความผิดตลอดไปทั้งสาย แม้ความเข้าใจในมรรคผลนิพพานก็เข้าใจอย่างผิดพลาดไปเสียทั้งหมด ฉะนั้น จงแสวงหาครูอาจารย์ที่ชี้แนะวางพื้นฐานในอุบายวิธีการปฏิบัติให้ชอบธรรมเสียแต่ต้นมือ

พ้นคนเล่าไม่ทำรู้เห็นด้วยตนเอง

การปฏิบัติภาวนาเป็นวิธีที่ละเอียดอ่อน และเป็นวิธีที่ถอนรากถอนโคนของกิเลสตัณหา ถึงพระพุทธเจ้าประกาศสังฆธรรมความจริงเอาไว้แล้ว ก็ต้องมีพระสงฆ์สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เราเป็นนักปฏิบัติผู้แสวงหาธรรมยอมได้ ยินเสียงธรรมจนจำได้ ธรรมทั้งหมดก็เป็นเพียงบอกเล่าและสืบทอดกันมาเป็นลำดับ นักปฏิบัติก็ยอมเข้าใจอยู่แล้วว่าอะไรเป็นธรรม อะไรเป็นอธรรม สิ่งใดควรละ สิ่งใดควรปฏิบัติ ตลอดจนผลของการปฏิบัติก็ยังจดจำมาพูดให้ฟังกันได้ แต่ก็พูดไปตามหลักการที่ได้ศึกษามา ผู้ฟังก็ฟังรู้ตามหลักการว่า ธรรมส่วนหยาบ ส่วนกลาง ส่วนละเอียด เป็นลักษณะนั้น เพียงรู้ตามหลักการเท่านั้น ยังไม่เป็นวิธีที่จะถอนรากถอนโคนของกิเลสตัณหาแต่อย่างใด ความลึกลับสงสัยในรสชาติแห่งธรรมที่แท้จริงนั้น ก็ผู้ได้สัมผัสธรรมมาแล้วนั้นแหละจะเป็นผู้รู้เห็นด้วยตนเอง ใครจะได้สัมผัสธรรมขั้นไหน รสชาติแห่งธรรมขั้นนั้นก็จะ เป็นปัจจัยตั้งแต่ละท่านไป

ฉะนั้น รสชาติแห่งธรรมจะมีเฉพาะผู้ที่ท่านได้สัมผัสเท่านั้น ผู้ที่ยังไม่ได้สัมผัสธรรม ถึงจะได้ยินได้

ฟังร้อยครั้งพันหนก็ยังไม่เข้าใจในรสของธรรมอยู่นั่นเอง หรือได้ยินว่าการทำอย่างนั้นยอมให้ผลเป็นทุกข์อย่างนั้น ถึงจะได้ยินมาแล้วก็ตาม ความดีด้านของจิตก็พร้อมที่จะทำตามเหตุที่จะให้เกิดความทุกข์อยู่ตลอดไป ใครจะบอกอย่างไรก็ไม่ยอมฟังเสียงใครๆทั้งสิ้น แต่เมื่อจิตมารู้เห็นทุกข์และเหตุให้เกิดทุกข์แล้วเมื่อไร ก็เมื่อนั้นจิตจะต้องหยุดในการก่อเหตุแห่งทุกข์ทันที

เหมือนกับผู้ที่ลงอาบน้ำในแม่น้ำโดยขาดความสังเกต มีแต่มีเมาสนุกสำราญติดพันกันจนแยกตัวไม่ออก แต่เมื่อสังเกตรู้เห็นว่าที่นี่มีจระเข้และเห็นจระเข้จริงๆด้วยตนเองแล้ว ก็ผู้นั้นแหละหมดความสนุกสำราญและก็จะรีบหาทางขึ้นฝั่งหนีเอาตัวรอดทันที นี่ฉันใด เราเคยได้ยินครูอาจารย์อธิบายสังฆธรรมมานาน และอ่านหนังสือธรรมมาเป็นจำนวนมาก ขนาดนั้นก็ยังทำความชั่วทางกาย วาจา ใจ โดยไม่มีความละอายแต่อย่างใด เมื่อจิตมารู้เห็นโทษภัยตามความเป็นจริงแล้ว ก็จิตนั้นแหละจะหยุดในความประพฤตินั้นในทางชั่วทันที นี่ก็เพราะมารู้เห็นทุกข์โทษภัยด้วยตนเอง ฉะนั้น

จะหนีจากทุกข์ ต้องรู้เห็นเหตุแห่งทุกข์

การรู้ทุกข์เห็นทุกข์มิใช่รู้เห็นตามตำราเพียงเท่านั้น เพราะตำราเป็นเพียงภาคทฤษฎี เป็นชื่อของทุกข์เท่านั้น มิใช่เป็นตัวทุกข์ที่แท้จริง

ความทุกข์ที่จริงนั้นอยู่ที่อุปาทานจิตโดยเฉพาะ ส่วนกายที่ว่าเป็นทุกข์นั้นก็เพราะจิตยังครองร่างกาย เป็นอุปาทานธาตุ เป็นธรรมชาติที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และยึดถ่วงกันไว้ในการสัมผัสเสวทนา **ความทุกข์ในระหว่างกายกับจิตนั้นเป็นธรรมชาติของขันธ์** ทุกข์ประเภทนี้ให้เพียงกำหนดรู้เท่านั้น จะละในช่วงขณะจิตครองร่างนี้ไม่ได้ นี่เฉพาะทุกข์ที่เนื่องจากร่างกายกับจิต

ส่วนความทุกข์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากกิเลสตัณหาแล้วนั้น จึงเป็นทุกข์ที่ควรละ และละทิ้งเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ด้วย ความทุกข์ที่เป็นเหตุให้เกิดอารมณ์นั้นมีจำนวนมาก ถ้าสรุปแล้วก็ขึ้นอยู่กับอุปาทานการยึดถือของจิตเป็นเหตุที่สำคัญ

ถ้าจิตไปยึดเอาสิ่งใดว่าเป็นตนหรือเป็นของของตนแล้ว ผลคือความทุกข์ย่อมเกิดขึ้นในการยึดถือนี้ เพราะความทุกข์

เกิดขึ้นที่ตัวเรา ถ้าเราไม่มี เขาจะมีมาจากที่ไหน แม้ตัวสมุทัยคือตัณหา นี้ มีเฉพาะจิตอย่างเดียว ส่วนจิตอย่างเดียว ยังไม่ใช่ตัณหา ส่วนจิตก็เป็นเฉพาะจิต เรื่องความอยากของจิตคือตัณหา นี้เองมาก่อเหตุให้จิตเป็นทุกข์

เหมือนจิตได้ถูกชักชวนให้ร่วมมือกับตัณหาว่าคืออย่างนั้นคืออย่างนี้ จิตที่โง่เขลา จิตที่ไม่มีความฉลาด ไม่รอบคอบ ไม่รอบรู้ในอุบายของตัณหาที่เข้ามาเคลือบแฝง จิตก็ต้องยอมรับ เพราะเหตุผลของตัณหาเหนือกว่า และความฉลาดก็มากกว่าจิตเป็นโง่ๆ จิตดวงที่โง่เขลาเบาปัญญาจึงมาเสี้ยรู้ตัณหาอย่างไม่รู้ตัว เมื่อตัณหา มาร่วมวงศ์ของจิตได้แล้ว ก็ขยายอำนาจวางแผนงานทันที

จิตที่ไม่มีปัญญาไม่มีความฉลาดก็มอบอำนาจให้ ตัณหาเป็นผู้จัดการ ผู้อำนวยการ งานต่างๆก็ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง และมีแผนงานต่างๆที่ขยายออกไปอย่างมากมาย ผู้ดูแลงานก็มีความโลภ ความโกรธ ความหลง ราคะ ความเห็นแก่ตัวทุกประเภท **จึงพากันตั้งโรงงานผลิตทุกข์ขึ้นหลายแห่งทั่วโลก จึงเรียกโรงงานผลิตทุกข์นี้ว่า บริษัทสมุทัยจำกัด** โรงงานนี้จะตั้งอยู่ในตัวมนุษย์และสัตว์เท่านั้น

ตั้งตนพาลเมื่อนั้นจะได้ ๑๐๑ รอน
 ทางดกขันธ์ (ไลแว-๓๕๕๕)
 งามไม่เหมือนธรรม ทางโลก และทางธรรม
 งามด้วย ไลแว-๓๕๕๕ อธิษฐาน
 เมื่อนั้นปรารถนาในความผิด และ ๓๕
 แหวนประดับที่หัวคอกที่ร้อยร้อย (๒๕๕๕)

ทศวรรษ ๑๐๐ ปี แห่งการปฏิวัติสยาม

โรงงานผลิตทุกข์คือสมุทัย

โรงงานนี้นับแต่เขาได้เข้ามาตั้งรากฐานขยายผลงาน ออกมาแต่ละชิ้นไม่ว่าชิ้นเล็กชิ้นใหญ่ย่อมเป็นผลที่ออกมาเป็น ทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น ทั้งมนุษย์และสัตว์ย่อมได้รับผลใน ประเภทเดียวกัน เพราะโรงงานนี้เป็นโรงงานผลิตทุกข์โดยเฉพาะ วัตถุประสงค์ที่ทามาได้มากน้อยเท่าไรก็เอาเข้าโรงงานนี้ ทั้งหมด สังขารคือความปรุงแต่งก็แยกแยะออกไปเป็นชิ้น เป็นส่วนออกวางตลาดโลก มีราคะ มีความโลภ ความโกรธ ความหลงหรือแผนกอื่นเป็นผู้รับผิดชอบไป แต่มีอุปาทาน เป็นผู้ควบคุมโรงงานและผลของงานทั้งหมดนี้

มนุษย์และสัตว์ในโลกนี้จึงได้รับผลคือความทุกข์ด้วยกันอย่างทั่วถึง และนับเป็นเสียงเดียวกันว่า เรามีความทุกข์ๆ กึกก้องไปทั่วโลก ถึงจะมีสภาวะทุกข์ คือทุกข์ประจำขั้นนี้ ที่เป็นของตายตัวแล้วยังไม่พอ ก็ยังมีภิกษณกทุกข์คือ ทุกข์จรมาแฝงอยู่ที่จิตโดยเฉพาะซึ่งนับประเภทไม่ได้ ทุกข์ นี้ก็มารวมอยู่ที่จิต จึงเรียกว่าธรรมารมณ์ คืออารมณ์ที่ไม่สมปรารถนากับความต้องการ เช่น เลื่อมลามก เลื่อมยศ ถูกนินทา หรือสามีภรรยาคิดนอกใจ ไม่ให้ความเป็นธรรม

แก่ครอบครัว หรือบุตรธิดาไม่อยู่ในอำนาจเชื่อฟังของพ่อแม่ หรือถูกคนอื่นกลั่นแกล้งโดยวิธีต่างๆ และทางที่จะทำให้จิต เป็นทุกข์ยังมีอีกมาก

ถึงจะมีความสุขอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่คุ้มค่าในผลแห่ง ความทุกข์อยู่นั่นเอง พระพุทธเจ้าจึงได้ยกเอาความทุกข์ที่ ให้ผลประจักษ์วันขึ้นมาเป็นข้อแรก เพราะความทุกข์นี้ทุกคนย่อม ได้รับผล และก็เป็นทุกข์ส่วนหยาบๆ แต่ก็ยังเป็นผลพอที่จะ ค้นหาสาเหตุแห่งทุกข์ได้ **ถ้าหากจะมาระทุกข์ในปลายเหตุ นี้ ไม่มีใครในโลกนี้จะได้ เพราะสมุทัยผลิตทุกข์ออกมาไม่ขาดระยะ** ผลที่ออกมาก็เป็นทุกข์อยู่ตลอดไป

สัตรีศและกำลายโรงงานนี้ ด้วยปัญญาเสียเถะ

สมุทัยผลิตทุกข์ได้มากน้อยเท่าไร ก็มีจิตเป็นผู้ รับผิดชอบและยึดทุกข์ไว้แต่ผู้เดียว ฉะนั้น จิตจึงตกเป็นทาส แห่งความทุกข์และเป็นทาสแห่งตัณหา และจิตก็ต้องรับภาระ

ความหนักหน่วงแบกหามอยู่ตลอดเวลา แต่จิตก็ต้องยอมรับ ความทุกข์นี้ ไม่มีการปล่อยวาง ถึงมีปัญญาพยายามเต็มที่ ที่จะให้จิตได้รู้ทุกข์ รู้โทษที่เกิดจากทุกข์ และรู้ภัยที่มีใน ทุกข์ จิตก็จะไม่รู้เหตุแห่งทุกข์แต่อย่างใด **จิตเคยได้แบก หามทุกข์มาด้วยวิธีใด ก็พร้อมที่จะทำตามหน้าที่เท่านั้น** ต่อไป นี้ก็เพราะอาศัยความเคยชิน และอยู่ในความทุกข์ นี้มาแต่กาลไหนๆ และจะพอใจรับผลงานแห่งความทุกข์นี้ ต่อไปในชาติอนาคต **ไม่รู้ว่จิตจะสำนึกตัวได้ในเวลาไหน**

ถึงอย่างไรก็ตาม ปัญญาที่เคยเป็นพี่เลี้ยงของจิตก็ต้อง พยายามเต็มที่ มีอุบายใดที่จะทำให้จิตเกิดความสำนึกตัว และรู้เห็นจริงตามเหตุที่เกิด **ปัญญาก็ต้องหาจุดสำคัญที่เป็น เหตุให้ทุกข์เกิดมาเตือนจิตอยู่เสมอ ปัญญาต้องพรรณนา โทษภัยแห่งความทุกข์ให้จิตได้รู้เห็น พร้อมทั้งเหตุให้ เกิดทุกข์ คือความอยาก มาวิจัยวิเคราะห์ให้จิตได้รู้เห็น โดยละเอียด** เพื่อให้จิตได้ปล่อยวางภาระอันหนักที่จิตกำลัง แบกหามอยู่นั้นให้เบาบางลง

เมื่อจิตได้รับความเบาบางในการแบกหาม ก็จิต นั้นและจะพยายามปล่อยวางในภาระต่างๆนั้นไปเอง เมื่อ จิตได้รับความสุขในการปล่อยวางมากขึ้นเท่าไร จิตก็จะเกิด ความสำนึกตัวได้ว่าการแบกหามภาระแห่งความทุกข์นี้มีใช้

ทาง เมื่อจิตปล่อยวางได้แล้วจิตย่อมมีความสุข เพราะธรรมชาติ
จิตเต็มย่อมต้องการในความสุขอยู่แล้ว เมื่อจิตได้รับความ
สุขแล้ว ความทุกข์ทั้งหมดที่เคยแบกเป็นภาระมา ก็จิตนั้น
และจะสละความทุกข์ทิ้งเสียเอง แม้โรงงานที่เป็นบริษัทใหญ่
คือตัวสมุทย์ที่มาตั้งไว้ที่จิต ก็จะปิดโรงงานบริษัทสมุทย์จำกัด
ทิ้งทันที และไม่รับโรงงานนี้เข้ามาตั้งอยู่ที่จิตอีกตลอดไป
และจิตย่อมปฏิเสธยื่นคำขาดทันที และจิตก็จะรู้เห็นอย่าง
ชัดเจนว่า โรงงานนี้เป็นโรงงานผลิตทุกข์และเป็นโรงงาน
ประจำโลก

แม้วัตถุดิบก็เอามาจากโลก มีรูป เสียง กลิ่น รส
โผฏฐัพพะ เมื่อผลิตออกมาแล้วผลจึงเกิดขึ้น เรียกว่า
กรรมกรรม **กรรมกรรมชานานเดยวนี้มีฤทธิ์ครอบจักรวาล**
จะนำไปใช้ในทางไหนย่อมได้ผลในทางนั้นอย่างเต็มที่
จะโน้มไปทางราคะ จะโน้มไปทางโลภะ จะโน้มไปทางโทสะ
จะโน้มไปทางโมหะ หรือจะโน้มไปทางไหนก็ไม่เสียผล
จะโน้มไปในกามวิตก คือตริกในกามอยู่บ่อยๆ ก็กรรมกรรม
นี้ พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก นี้ก็เพราะกรรมกรรมนี้เป็น
เหตุ **เรื่องกิเลส ตัณหา อวิชชา ก็มาอาศัยกรรมกรรมนี้**
ทั้งนั้น

ธรรมารมณีย่อมให้พล ครอบจักรวาลโลก

ธรรมารมณียที่เป็นอดีตที่ผ่านมานานแล้วก็ตาม เมื่อ
จิตโน้มเข้ามาแล้วย่อมให้ผลในปัจจุบัน จะเกิดความทุกข์
ภายในใจได้ หรือจิตโน้มไปในอนาคต ก็ย่อมเกิดความยินดี
ในชาติภพในอนาคตอยู่ตลอดไป หรือน้อมธรรมารมณียมา
อยู่ในปัจจุบัน จิตก็ย่อมเกิดความยินดีพอใจในกามคุณ
จิตย่อมเกิดอารมณ์แห่งความรักความใคร่ไปนานาประการ

อารมณ์ที่ฝังจิตอยู่นี้เองจึงเรียกว่าเวทนา คือจิต
เสวยอารมณ์แห่งความสุขและความทุกข์ ส่วนมากจิตย่อม
ยึดเอาอารมณ์ที่เป็นสุขทางโลก ที่เป็นสุขเวทนามาเป็นอารมณ์
อยู่เสมอ แม้ความจำก็ชอบจำในอารมณ์แห่งความสุขใน
กามคุณ ที่จิตมีความพอใจ และชอบจำในอารมณ์ที่รักที่
ใคร่อยู่เสมอ แม้จะคิดปรุงก็ชอบคิดปรุงในอารมณ์ที่ชอบใจ
เพื่อให้จิตได้เกิดความกำเริบในกามคุณ โดยอาศัยสมมติใน
รูปและเสียงที่พอใจนั้นๆมาเป็นเหตุ ถึงรูปนั้นได้ผ่านเป็น
อดีตไปนานแล้ว จิตก็ย่อมสำนึกค้นคว้าเอารูปที่รักนั้นมา
ปรุงแต่ง นึกหาเอาสมมติเดิมที่พอใจนั้นมาเคล้าคลึงในรูป

ที่สมมตินั้น จนจิตเกิดความยินดีพอใจและเกิดระคะความกำหนดขึ้นที่จิต เรียกว่า เสพความสุขโดยการสมมติ

แม้ในปัจจุบันการปรุงแต่งในกามคุณก็เป็นลักษณะนี้เหมือนกัน **แม้วิญญานคือความรู้ ก็รู้รักรู้ใครรู้กำหนดไปตามเหตุปัจจัยของจิต เมื่อกิเลสตัดหนาลักตันจิตไปทางไหน วิญญานที่เป็นอาการของจิตก็ยอมให้ความสนับสนุน** เสริมในการทำงานของกิเลส ตัณหา อวิชชาอย่างเต็มที่ ถึงวิญญานยังไม่เป็นกิเลส ตัณหา อวิชชาก็ตาม แต่ก็ให้ความสะดวก ให้ความสว่างในการทำงานของกิเลส ตัณหา อวิชชาทุกวิถีทางนั่นเอง

อย่าส่งวัตถุดิบเข้าไปให้สมุทัยได้ทำงาน

ขั้น ๕ และอายตนะจึงเป็นทั้งเครื่องรับเป็นทั้งเครื่องส่ง และเป็นที่อาศัยของกิเลสตัณหาได้เป็นอย่างดี กิเลสตัณหาใหญ่ที่มีกำลังก่อภวนให้จิตเกิดความ

เศร้าหมองและเกิดความทุกข์ภายในจิต ก็เนื่องมาจากการไม่สำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ จึงปล่อยให้รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ เข้ามาก่อภวนให้จิตเกิดความเศร้าหมอง และเกิดความสึดตัวได้ง่าย ทั้งจิตก็ยังไม่รู้โทษภัยในสิ่งเหล่านี้ จึงรับเอาโดยความโง่ของจิตเอง แต่เมื่อสิ่งเหล่านี้เกิดพิษร้ายขึ้นที่ใจ ก็ไม่มีสติปัญญาที่จะแก้ไข จึงเกิดความเดือดร้อนเป็นทุกข์จนตื่นเอาตัวรอดไม่ได้

ฉะนั้น นักปฏิบัติจึงเป็นผู้มีปัญญาให้รอบครอบรอบรู้ในสิ่งที่ควรหรือไม่ควร สิ่งไม่ควรเลือกเฟ้นก็ต้องเลือกสิ่งใดพิจารณาแล้วเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติ ก็ควรรับมาเพื่อเป็นอุบายปัญญา สิ่งใดเห็นว่าจะเป็นโทษไม่มีประโยชน์โดยประการทั้งปวง ก็ต้องปฏิเสธ รีบกำจัดให้หมดไปสิ้นไป อย่าให้เข้ามาเกลือกกลั้วมั่วสุมในจิตได้เลย นี่คือนักปฏิบัติที่มีความฉลาด สามารถจะยืนอยู่ด้วยธรรมอย่างมีเหตุมีผล เป็นผู้ที่เลือกธรรมมาปฏิบัติเพื่อเป็นธรรมดังคำว่า ธรรมใดที่บุคคลเลือกเฟ้นแล้วและปฏิบัติให้เป็นไปตามธรรมนั้น ก็ธรรมนั้นแล จะให้ผลแก่ผู้ปฏิบัติตลอดไปอย่างต่อเนื่อง และจะถึงที่สุดของธรรมนั้นอย่างฉับไว

ตัวสมุทัยที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เกิดทุกข์นั้น ก็เพราะเราส่งเรื่องที่เป็นแนวทางของสมุทัย ผลที่ออกมา

ก็เป็นทุกข์อยู่ตลอดไป และสังขารก็ได้ทำงานคือความ
ปรุงแต่งได้เต็มที่ เมื่อมีสมมติมากเท่าไร สมุทัยคือตัณหา
ก็เพิ่มทวีความอยากมากขึ้น และความอยากที่เกิดจากตัณหา
อาศัยสังขารสมมติเป็นเจ้าของคดีแล้ว ย่อมทำให้จิตเกิดความ
เดือดร้อนเป็นทุกข์โดยถ่ายเดียว

ดังคำว่า **ตณฺหยา ตรติ โหสมิ** ความอยากไม่มีที่
สิ้นสุด และแม่น้ำเสมอด้วยตัณหาไม่มี ความอยากของ
ตัณหาจึงเป็นของยืดยาว เมื่อจิตได้เข้าไปในวงล้อมของตัณหา
แล้วก็ยากที่จะรอดพ้นไปได้ เว้นเสียแต่ผู้ที่มีสติปัญญาดี
เท่านั้น

พुरु้เห็นโทษภัย จึงจะหนีจากโทษภัยไปได้

โทษภัยเป็นอุปสรรคแก่ชีวิตความเป็นอยู่ของเรา
ทุกคน เมื่อเราไม่ต้องการทุกข์ เราก็อย่าสร้างเหตุแห่งความ
ทุกข์ ถ้าเราสร้างเหตุแห่งความทุกข์ไว้แล้ว ผลคือความทุกข์
ก็ย่อมเกิดขึ้นตามเหตุนั้นๆ

ฉะนั้น นักปฏิบัติต้องมีปัญญาความรอบรู้ใน
สรรพสังขารที่เป็นสภาวะทุกข์และเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ และ
ข้อปฏิบัติที่เป็นไปในทางดับทุกข์ให้มีปัญญาเห็นอย่างต่อ
เนื่องกันในระหว่างเหตุแห่งทุกข์และผลที่เป็นทุกข์อยู่เสมอ

ถ้ามีปัญญารอบรู้อยู่อย่างนี้ จิตก็จะเป็นความยินดี
ในทุกข์ และไม่ยินดีที่จะก่อเหตุแห่งทุกข์ให้แก่ตัวเอง มี
แต่จะหาวิธีหนีจากทุกข์โดยถ่ายเดียว เหมือนกับเรามองเห็น
รอยเสือ ความรู้สึกกลัวเสือก็จะเกิดขึ้นกับเราเอง เพราะ
รู้แล้วว่าเสือเป็นภัยแก่ชีวิต ถึงจะอยู่ก็มีความระวัง ถึงเดิน
ต่อไปก็มีความรอบคอบ เมื่อหากไปพบเสือตัวจริงแล้ว เรา
จะอยู่หรือเราจะหนี ก็ไม่ต้องถามใครๆทั้งสิ้น รับผิดชอบต่อ
ผู้เห็นเสือตัวจริงนั้นแหละจะตัดสินใจเองว่า ทำอย่างไรจึงจะ
พ้นไปจากอันตรายได้ด้วยความปลอดภัย ผู้นั้นก็ตัดสินใจ
วิ่งหนีทันที ถึงจะมีขวากหนามต้นไม้เถาวัลย์มาขัดขวาง ก็ไม่
ถือว่าเป็นอุปสรรค ข้อสำคัญคือวิ่งหนีไปให้ถึงสถานที่ปลอดภัย
ก็แล้วกัน ฉันทิด

ในขณะที่เรากำลังเดินอยู่ในท่ามกลางแห่งความทุกข์
ถ้าเราไม่มีปัญญาเป็นเครื่องสอดส่อง เราก็จะมองไม่เห็น
ช่องทางที่จะหนีออกจากทุกข์ไปได้ ถึงจะมีความทุกข์อยู่ภายใน
จิตก็ไม่มีอุปบายปัญญาที่จะแก้ไข จึงยอมตายอยู่ในกองทุกข์

แบบสิ้นท่า ฉะนั้นเราอย่าเป็นผู้ประมาท อย่าวิสาสะกับตัณหา
จนลืมนิ้วและอย่ามัวลุ่มอยู่ในความอยาก ขึ้นชื่อว่ากิเลสตัณหา
แล้วไม่ควรไว้ใจทั้งสิ้น

ฉะนั้น จึงเป็นผู้มีสติปัญญาคอยระวังอยู่เสมอ แม้
การกระทำทางกายและพูดด้วยวาจา หรือความนึกคิดทาง
ใจ ก็ให้มีสติปัญญาพิจารณาให้รอบคอบและมีสติปัญญา
คอยยับยั้ง ถึงจะมีกิเลสตัณหามาผลักดันให้จิตเกิดความ
ยินดีในกามคุณอยู่บ้าง ก็ต้องมีความอดทนมีปัญญารอบรู้
รู้รอบและฝืนใจให้ออกห่างอย่างเต็มที่ แม้ชีวิตจะขาดใจ
ไปในขณะนั้นก็พร้อมที่จะเสียสละ และตั้งใจพิจารณา
ด้วยปัญญา หาอุบายวิธีที่ทำให้เห็นโทษภัย ให้เห็นในความ
เป็นทุกข์และความไม่เที่ยง และปฏิเสธความเป็นตัวตนอยู่
ตลอดเวลา ฉะนั้น

ภักทวิมริ่งจิต ตบใจจ.เนฬิไต้พ.นฬิหม่งนฬิ
เฬะตบใจเฬะเนฬิฉะยจฉิง
ฉิงฉะยเฬะนคณ สฬิเฬะ กตตฉิฉะย ยอมฉะ
ฉะยฉะนคณฉะยฉะ ยอม
ชอริฉะยฉะยฉะยฉะยฉะยฉะยฉะ

ท้าวมงคล ๑๑๘

กิเลสต้นหารุก สติปัญญาก็ต้องบุกเต็มที

กิเลสต้นหารุกไม่ถอยทัพ สติปัญญาก็ไม่ยอมถอยนตัวจงทำความเข้าใจว่า กิเลสต้นหารุกมาก่อนจิตได้ เราก็ต้องใช้สติปัญญาเข้าล้างผลาญลบล้างอยู่ตลอดเวลา เหมือนกับเรารู้ตัวว่า ขณะนี้กระแสน้ำกำลังพัดให้เราตกไปในที่ต่ำ เราก็ต้องรู้ตัวว่าจะป็นภัยแก่ชีวิต เราก็ต้องตัดสินใจใช้กำลังอย่างเต็มความสามารถ ผลักดันกระแสน้ำอย่างสุดเหวี่ยงเพื่อจะขึ้นฝั่งให้มีความปลอดภัย นี่ฉันใด เมื่อมาารู้ตัวว่าเรากำลังตกอยู่ในกระแสแล้ว เราจะยอมให้คลื่นกระแสพัดเราให้ตกไปที่ต่ำได้ เราต้องใช้กำลัง มีฉันทะ วิริยะ สติ สมานะ ปัญญา ให้เต็มความสามารถ ทวนกระแสและตัดคลื่นกระแสให้ผ่านพ้นกระแสนี้ไปให้ได้ ถ้าจิตรู้เห็นโทษภัยในการลอมตามกระแสแล้ว ผู้นั้นก็ต้องตัดสินใจข้ามกระแสไปได้เอง ฉะนั้น

ถ้าหากจะปล่อยให้ไปตามยถากรรม ปล่อยให้ไปตามความอยากแล้ว ความสิ้นสุดของความอยากไม่มีที่สิ้นสุดสิ้น จึงเรียกว่า ความอยากไม่พอแก่ตัวตน เวลาไม่พอแก่ความ

ต้องการ ฉะนั้น เราเป็นนักปฏิบัติอย่าปล่อยให้กิเลสชักลากให้จิตตกไปในที่ต่ำ พยายามฝืนความอยากด้วยสติปัญญาอยู่เสมอ

นักปฏิบัติที่แท้จริงแล้ว ต้องให้รู้จักกาลเวลาของตนว่า วัน เดือน ปี ผ่านไป ชีวิตเราก็ยอมผ่านไปด้วยความดีที่เราจะพึงได้รับ กับความชั่วที่เรากระทำอยู่ในปัจจุบันนี้ ทางไหนจะมีกำลังมากกว่ากัน ฉะนั้นนักปฏิบัติจงมีความรอบคอบและรอบรู้ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในตัวเองอยู่เสมอ มิใช่จะปล่อยให้กิเลสต้นหารุกเข้าย่ำยหัวใจให้ล้มละลายดังที่เคยเป็นมา

เราต้องฝึกสติปัญญาไว้ให้พร้อม เพื่อจะเผชิญต่อกิเลสต้นหารุกให้ได้อยู่ตลอดเวลาและให้เข้าใจเสียว่ากิเลสต้นหารุกที่เข้ามาทำลายหัวใจเราในขณะนี้ เขามีกาลเวลาหรือไม่ไม่มีกาลเวลาเลย ย่อมเกิดขึ้นที่ใจเราได้ทั้งเวลาเปลอตัวและไม่เปลอตัว ทำให้ใจเราเศร้าหมองขุ่นมัวทั้งที่รู้ๆ อยู่นั่นเอง ถ้าเป็นในลักษณะนี้ ทำไมเราจึงไม่มีสติปัญญากำจัดปิดเป่ากำจัดให้หมดไปสิ้นไปเล่า หรือจะนั่งคอยนอนคอยให้ปัญญาเกิดขึ้นเอง จึงจะต่อสู้กับกิเลสต้นหารุกอย่างนั้นหรือ ถ้าอย่างนั้นก็จะเป็นผู้แพ้แก่กิเลสต้นหารุกตลอดไป ไม่มีชาติภพใดจะสิ้นสุดลงได้เลย

ฝึกซ้อมให้คล้องตัว ก่อนขึ้นชิงตำแหน่ง

การฝึกตัว คือผู้ตั้งความหวังแห่งชัยชนะ เช่นกีฬาทางโลกทุกประเภท เขาย่อมมีการฝึกซ้อมอยู่เสมอและมั่นใจในตัวเองเต็มที่และมีความตั้งใจจริงต่อหน้าที่ของตน และต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ

อย่างเช่นนักมวยจะชิงตำแหน่งได้แชมป์มาครอง เขาก็ต้องฝึกตัวทุกๆด้านจนมีความชำนาญในทุกด้าน และมีความฉลาดอยู่ในตัวอย่างพร้อมมูล มีทั้งซกมีทั้งหลบและมองหาเป้าที่จะหนีออกคู่ต่อสู้อยู่ตลอดเวลา เมื่อได้จังหวะก็ปล่อยหมัดทันที นั่นน่ะ **นักปฏิบัติก็ต้องฝึกหัดสติปัญญาให้คล้องตัวจนจิตเกิดมีความฉลาด เหนืออำนาจของกิเลสตัณหาในทุกๆด้าน และรู้เห็นเท่าทันในเหตุการณ์ของกิเลสตัณหาทุกวิถีทาง ฉะนั้น** ว่ากิเลสตัณหาเกิดขึ้นจากเหตุอันนี้ และมีผลให้จิตได้รับเป็นอย่างนี้ ว่ามีโทษอย่างนี้ มีภัยอย่างนี้ และมีทุกข์ให้เราได้รับเป็นอย่างนี้

เราก็ต้องเป็นผู้มีสติปัญญาสอดส่องมองหาหลักความจริงในสังขารมาเป็นเครื่องตัดสินและยืนยันในสภาวะธรรม

ที่เป็นจริง เพราะสภาวะธรรมที่เป็นจริงมีอยู่ในโลกนี้มาแต่กาลไหนๆ แต่กิเลสตัณหาชอบปกปิดความจริงเหล่านี้ไว้ไม่ให้จิตรู้ จึงหาวิธีบายเบี่ยงพาให้จิตหลีกเลียงอยู่เสมอมา นับแต่อดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งๆที่เราเรารู้ว่าสิ่งนี้เป็นโทษสิ่งนี้เป็นทุกข์ แต่กิเลสก็ยังมีเล่ห์เหลี่ยมชักจูงจิตให้ทำในสิ่งนั้นๆได้อย่างเปิดเผยบ้าง และพาให้จิตทำในที่ลับบ้าง

ขึ้นชื่อว่ากิเลสตัณหาแล้วย่อมไม่มีความละเอียดรอบาปรกรรมทำชั่วอะไรเลย จะว่าความฉลาดของกิเลสตัณหา ก็จะนับได้ว่าเป็นหนึ่งในสามภพก็ได้ เพราะ**จิตที่ตกค้างอยู่ในวิภวสังสารในปัจจุบันนี้ทั้งหมดย่อมเสียใจให้กิเลสตัณหา เป็นข้ารับผลที่เป็นเศษเดนของกิเลสตัณหาโดยไม่รู้ตัว** (เว้นเสียแต่พระอริยเจ้าเท่านั้น)

แต่บัดนี้เรารู้ตัวหรือยัง เราพร้อมหรือยัง หรือจะให้กิเลสตัณหาหนีออกให้พ้นพ้นหมื่นอยู่ในกลางเวทีโลกนี้อย่างนี้หรือ (ส่วนพระอริยเจ้าในครั้งแรกท่านก็ถูกกิเลสหนีออกมาแล้วอย่างโชกโชก แต่ต่อมาท่านรู้ตัวจึงใช้สติปัญญาคร่ำคร่าความเพียรพร้อมด้วยความไม่ประมาทพาดฟันจนกิเลสตัณหาหนีไปใหญ่สูญพันธุ์ไปได้อย่างง่ายดาย)

วัตถุประสงค์หลายเพียงให้ความสะดวก แก่ชีวิตประจำวันเท่านั้น

สำหรับฆราวาส ถึงแม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์ที่อำนวยความสะดวกสบายก็ตาม ถ้าเป็นนักปฏิบัติที่แท้จริงแล้ว จะไม่ติดไม่ข้องอยู่กับของสิ่งนี้เลย นี่คือนักปฏิบัติ จิตมีความฉลาดรอบรู้ในวัตถุประสงค์ทั้งหลายว่า นี่เป็นเพียงวัตถุประสงค์เป็นปัจจัยที่อาศัยประจำวัน และมีปัญญาหยั่งรู้ ว่าวัตถุประสงค์นั้นเป็นของประจำโลกมาแต่กาลไหนๆ ถึงจะถือเป็นกรรมสิทธิ์ได้ ก็เพียงถือได้ตามกฎหมาย และถือได้เท่าที่เรามีชีวิตอยู่เท่านั้น

แต่เมื่อจิตออกจากธาตุขันธ์ไปแล้ว วัตถุประสงค์เหล่านั้นก็หมดความหมายในตัวเราทันที ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ยึดครองถือเป็นกรรมสิทธิ์ในวัตถุประสงค์นั้นต่อไป ถึงจะยึดครองวัตถุประสงค์นั้นต่อไป ไม่กี่เดือนก็ปีก็จะตายจากสมบัตินั้นไป ไม่มีการจบสิ้น แต่เมื่อยังมีชีวิตอยู่ก็ยึดถือว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นของเราอย่างฝังใจ เมื่อตายไปก็ปล่อยทิ้งทั้งหมด ไม่มีใครจะเอาวัตถุประสงค์ติดตัวไปได้เลยแม้แต่นิดเดียว คำพูดที่ว่า เป็นของเรา ก็กลายเป็นโมฆะไปทันที

ดวงอาทิตย์ขึ้นทุกครึ่งวัน
หมอกตอแสงมีกลิ่น รวดเร็ว นมดเมฆ
หมอกตอแสงอดทน ไร้ท้อปมดก

หนังสือธรรมะ ปุณฺณโกศล

เราเป็นนักปฏิบัติ ต้องมีสติปัญญาฝึกหัดให้จิตมีความรู้สึก ให้สำนึกอยู่ในใจอยู่บ่อยๆ ถึงจะมีวัตถุประสงค์มากหรือน้อยก็ต้องสำนึกให้จิตเกิดความรู้สึกตามปัญญาอยู่เสมอ นี่คืออุบายการวางพื้นฐานในเบื้องต้น

เมื่อจิตรู้เห็นจริงว่า วัตถุประสงค์และทรัพย์สินสมบัติทั้งหลายเป็นเพียงปัจจัยอาศัยประจำวัน อย่างมั่นใจแล้ว การยึดถือภายในจิตที่มีในวัตถุประสงค์ก็จะเริ่มถอนตัว ไม่ยึดมั่นถือมั่นดังที่เคยเป็นมา ความโลภ ความเข้าใจผิดภายในจิตก็จะค่อยหมดไป

นี่เป็นอุบายละความโลภภายในจิต ต้องละด้วยวิธีนี้ ต้องมีสติปัญญาสอนจิตให้รู้เห็นความจริง เมื่อจิตรู้เห็นความจริงแล้ว ก็จิตนั้นแหละจะเป็นผู้ละความโลภเสียเอง เมื่อนักภาวนาพิจารณาด้วยปัญญาอยู่บ่อยๆ จิตก็จะค่อยๆ ถอนตัวจากความอยากคือตัณหาออกไปได้ เมื่อจิตมีความอยากน้อยความโลภก็อ่อนกำลังลงพร้อมกัน เพราะความโลภเป็นผลต่อเนื่องมาจากตัณหา ฉะนั้น จงพยายามตัดต้นไฟแต่ต้นมือ และดับไฟพร้อมทั้งเชื้อของไฟให้ถูกกับจุด จึงเรียกว่าเป็นนักปฏิบัติที่ฉลาด จึงจะตัดกระแสของกิเลสตัณหาให้ขาดออกไปจากจิตได้

ไฟเกิดขึ้นในที่ใด ต้องดับไฟในที่นั้น

คำว่าไฟนั้น หมายถึงเฉพาะไฟภายในที่พระพุทธเจ้าได้เปรียบเทียบไว้ มีอุบายหลายประเภท เช่น ราคะ โสรัคะ โทสะ โมหะ ไฟคือราคะ โสรัคะ ไฟคือโทสะ โมหะ ไฟคือความหลง ไฟภายในแต่ละประเภทก็ย่อมมีน้ำภายในเพื่อเป็นเครื่องดับอย่างพร้อมมูล น้ำที่จะเอามาดับไฟนั้น นักปฏิบัติก็ต้องแสวงหาเองหรือว่าสร้างขึ้นเอง และให้เป็นน้ำของตัวเองโดยเฉพาะ มิใช่จะไปขอกจากคนนั้น ยืมจากคนนี้ เหมือนกับน้ำภายนอก เหมือนไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ เราก็ไม่ได้ไปขอไปยืมใครๆมาทั้งสิ้น จึงเหมือนกันกับเหล็กและสนิมของเหล็กที่เกิดขึ้นในตัวเหล็กเอง สนิมของเหล็กก็ย่อมกลบเนื้อเหล็กไปในตัวดังคำว่า สนิมกลบกลืนเหล็กได้ ฉันท ไค เลส ตัณหา ราคะ โสระ โมหะ อวิชชา ก็กลบกลืนจิตไว้ ฉันทนั้น

ฉะนั้น ไฟภายในย่อมมีอยู่เฉพาะจิตของใครของเรา จะชะล้างให้กันไม่ได้ นักปฏิบัติต้องพึ่งตัวเอง ดังคำว่า **ตนแลเป็นที่พึ่งของตน คนอื่นจะมาชำระชะล้างกิเลสตัณหา**

อวิชชาให้หมดไปจากจิตเราไม่ได้ จึงเป็นลักษณะว่า
ตัวใครตัวเรา ดังพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

เราตถาคตเพียงเป็นผู้บอกให้เท่านั้น ก็ท่าน
ทั้งหลายนั้นแล จะเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติกำจัดทุกข์ และ
เหตุให้เกิดทุกข์ ให้หมดสิ้นไปเอง

อุบายแนวทางปฏิบัติ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้แล้วอย่าง
สมบูรณ์ แต่เราจะนำมาใช้ให้ถูกกับจุด ให้ถูกต้องตามความ
เป็นจริงได้หรือไม่ เหมือนกับเราเป็นไข้ เราจะต้องยาประเภท
ไหนมารักษาคนไข้ก็ต้องรู้จักโรคของตัวเองว่าเป็นโรคอะไร
ควรจะใช้ยาขนานไหนประเภทใดมารักษา ถ้าเป็นโรคอีกอย่าง
หนึ่งแล้วไปใช้ยาอีกประเภทหนึ่ง โรคก็จะไม่หายจากตัวเรา
ไปได้เลย นี่ฉันใด นักปฏิบัติต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นนัก
สังเกตภายในจิตตัวเอง ให้รอบคอบและรอบรู้ศัตรูของจิตอยู่
เสมอ เพื่อเราจะได้อุบายทำลายศัตรูด้วยปัญญาให้ถูกกับ
จุดนั้นๆ อย่าผิดจุด ฉะนั้น

เพราะอุบายเครื่องทำลายกิเลสตัณหาที่พระพุทธเจ้า
ตรัสไว้มีจำนวนมาก แต่ละอุบายก็เป็นเครื่องทำลายกิเลส
ทั้งสิ้น แต่เราจะมีสติปัญญาและความฉลาดจัดสรรเอา
อุบายนั้นๆ มาทำลายกิเลสให้ถูกกับจุดหรือไม่ เพราะความ
หลงตัวของกิเลสมีความฉับไวไหวตัวได้อย่างรวดเร็ว

อย่าตกหลุมพราง ของกิเลสตัณหา

คำว่าหลุมพรางนั้นคือ ความหลอกลวงของกิเลส
ที่ใช้นโยบายหลอกลวง ทำให้จิตหลงเชื่อตามมารยาสาไทย
อันแยบยล เพราะกิเลสหลอกลวงด้วยอุบายต่างๆนี้เอง จิต
จึงหลงเชื่ออุบายที่เอามาหลอกลวงนั้น กิเลสจึงได้เลือกคัด
จัดสรรหาเอาสิ่งที่จิตชอบใจมาเป็นชนวน เพื่อให้จิตได้
ไปตามแผนที่กิเลสตัณหาได้วางไว้ อาศัยสมมติและสังขาร
เป็นเครื่องมือ

สังขารภายในคือจิตสังขาร สังขารภายนอกคือรูป
สังขาร สังขารภายในก็ต้องอาศัยสมมติภายนอกมาประสาน
กัน ขยายมโนภาพไปตามสมมตินั้นๆออกไปให้วิจิตรพิสดาร
ให้เกิดเป็นวิมานในอากาศ วาดมโนภาพเหมือนกับความฝัน
เหมือนกับว่าจะเป็นความจริง จนจิตเกิดความหลงใหลใฝ่ฝัน
เช่นลาภคือความร่ำรวย ก็ยังเข้าใจว่าจะถูกหวยแต่ละงวด
ครั้งละหลายล้าน จึงได้ทุ่มเทซ้อกัน คิดว่าจะได้ตามความ
ปรองดองของกิเลส แม้ฝันเล็กฝันน้อยก็ตีเป็นเลขเป็นหวยไป
หรือได้ยินข่าวว่าอาจารย์ดังอยู่ที่ไหน จะอยู่ไกลไปลำบาก

สักเท่าไรไม่สำคัญ ต้องตามให้ถึงที่ นี่คือนิเวศนคติ
มีหน้าซ้ำพระเกิดความรำคาญก็บอกส่งเดชไป ก็เลยเข้าใจ
ว่าจริงก็หุ่เมเพิ่มเติมที่ นี่ก็คือหลุมพรางของนิเวศนคติ เช่น
ยศ สรรเสริญ และความสุขในโลกีย์ที่มีในกามคุณ คือ
รูป เสียง กลิ่น รส การสัมผัส ก็เข้าใจว่าจะมีความสุข
แต่อย่างเดียว จิตจึงจมดิ่งปักลงไปจนถอนตัวไม่ขึ้น และ
ไม่มีสติปัญญาพิจารณาตุ้มกลับบ้างเลย

จิตจึงไม่รู้ไม่เข้าใจว่าความสุขในกามคุณนี้เป็นเหตุ
แห่งความทุกข์ จิตจึงได้ตกหลุมพรางของนิเวศนคติตลอด
มาจนถึงปัจจุบัน ถ้านักภาวนาจะปล่อยจิตให้หลงระเร่ใน
กามคุณดังความเป็นอยู่ในขณะนี้ จิตก็จะถูกนิเวศนคติหลอก
ให้ตกหลุมพรางต่อไปในอนาคต จะเกิดอีกในโลกนี้ที่ชาติ
ที่ภพก็จะตกหลุมพรางของนิเวศนคติอยู่ตลอดไปไม่มีที่สิ้นสุด

นี่ก็เพราะจิตขาดความรอบคอบ จิตไม่มีปัญญา จิต
ไม่มีความฉลาด จึงได้พลาดทำให้นิเวศนคติอย่างไม่มีประตู
ที่จะแก้ไข ทั้งจำเป็นและทั้งจำใจอดทนต่อความทุกข์อย่าง
หลีกเลี่ยงไม่พ้น นี่ก็คือผลแห่งความสุขของกามคุณ ที่จิต
มีความเข้าใจว่าเป็นความสุข ดังคำว่า

ถ้าต้องการในความสุขจะพบทุกข์ที่ตอนปลาย
ถ้าจิตชอบความสบายจะพบร้ายตอนปลายมือ

ทรงอุปถัมภ์อำภอดมฺพาล ๒๕๖๕
อย่างขาดขาดขาด ชุณหสวณ เสน่ห์

บทที่ ๑๐๗ ธรรมะกับชีวิต

พาลภายนอก พาลภายใน

พาลภายนอกนั้นเป็นของหยาบยอมรู้จักได้ง่าย เพราะการแสดงออกมาทางกายและวาจาข่มขู่ขัดและบอกในตัวเขาแล้วว่าเป็นคนพาลสันดานชั่ว ถ้าหากเราไปมีวามสัมพันธ์กับคนประเภทนี้บ่อยๆ ก็จะปล่อยให้เราเปลี่ยนนิสัยไปได้ และเสื่อมเสียในตัวเองและวงศ์ตระกูล ขาดความเคารพเชื่อถือของคนทั่วไป ฉะนั้น จึงให้หลีกเลี่ยงห่างจากคนประเภทนี้ ดังคำว่า ห่างรถ ช้าง ม้า พอประมาณ ห่างจากคนพาล เหลือที่จะคะนอง นี่เพียงพาลภายนอกก็ยอมทำให้เราเกิดความเห็นผิดคิดทำชั่วไปได้

ส่วนพาลภายในคือ กิเลส ตัณหา มานะ ทิฐฐิ อริชชา นี้ถือว่าเป็นจอมพาลอันดับโลก สามารถที่จะเข้าประกบจิตของมวลมนุษย์และสัตว์ดิรัจฉานทุกประเภท เข้ามาเป็นสมาชิกเป็นบริวารและเป็นทาสที่คอยรับทุกข์โดยไม่รู้ตัว ถึงจะได้รับทุกข์ทั้งวันและคืนก็ไม่ตื่นตัวว่าทุกข์นี้เกิดขึ้นด้วยเหตุอันใด สิ่งใดเป็นปัจจัยพาให้เกิดทุกข์ นี้มีเคล็ดลับอยู่ชนิดเดียว เหมือนกับชนตาที่อยู่ใกล้ตา ตาก็ไม่มองเห็นชนตาได้ นี้ปัจจัยที่ทำให้จิตได้รับทุกข์อยู่ในปัจจุบัน

นี้มีปัจจัยมาจากความอยากเป็นเหตุสำคัญ

ถ้าความอยากได้ตั้งหลักไว้แล้ว อุปาทานการยึดถือก็เข้าประกบจิตไว้อีกชั้นหนึ่ง จิตจึงเข้าใจผิดว่าความรักความใคร่ความยินดีพอใจในกามคุณเป็นความสุข จิตจึงหลงเล่ห์กลจึงได้พลอยตามว่าเป็นของดี ในที่สุดจิตก็ได้รับผลคือความทุกข์ความเดือดร้อน ดิ้นรนร้องไห้ ฆ่ากันตีกัน รื้อนระอุอยู่ในโลกนี้ ก็สาเหตุมาจากพาลภายใน คือความอยากในกามคุณนั่นเอง

เรื่องกามคุณ คือรูป เสียง กลิ่น รส การสัมผัส นี้ยอมมีอยู่ประจำโลกมาแต่กาลไหนๆ ฉะนั้น พาลภายในคือกิเลสตัณหา จึงมาอาศัยกามคุณนี้เป็นอุปกรณ์ในการปรุงแต่งและสมมติในกามคุณให้ผิดไปจากความเป็นจริง มีการเสริมแต่งสมมติในกามคุณเพื่อลวงจิตให้มีความเข้าใจผิดอยู่ตลอดเวลา จิตที่ไม่มีปัญญาไม่มีความฉลาด ก็ยอมหลงตามเพราะความไม่รู้ตามหลักความจริง

ฉะนั้น นักภวณาปฏิบัติควรจะสำนึกตัวว่า เราได้ถูกพาลภายในคือกิเลสตัณหา ชักลากเราไปในธรรมฝ่ายต่ำ ทำให้จิตได้รับความทุกข์ จะหาความสุขที่แท้จริงไม่พบตลอดไป ถ้าจิตมีความสำนึกได้เช่นนี้ ต้องตัดความสัมพันธ์กับพาลภายในนี้เสีย

จงสร้างบัณฑิตภายใน ให้เกิดขั้นที่จิต

จิตไม่มีบัณฑิตที่จะอบรมสั่งสอนในทางที่ถูกต้อง จึงไม่รู้ในสังขารที่เป็นจริง ถึงจะมีความรู้จดจำตามสัญญา มากี่ยังไม่ชื่อว่า เป็นบัณฑิตภายในได้ แต่ก็ต้องอาศัยสัญญา ความจำมานี้เองเป็นเหตุ เช่นจำความทุกข์ จำความไม่เที่ยง และจำในสภาพในสิ่งที่ไม่มียะไรเป็นของของตน มาคิดค้น แยกแยะด้วยการพิจารณาว่า สภาวะทั้งหมดนี้มีสภาพเป็น ความจริงอย่างนี้ เราเป็นนักปฏิบัติ ถ้ามีปัญญาฝึกหัดจิต ได้แล้ว ก็จะเป็นจิตที่มีคุณค่า เป็นจิตที่มั่นคงหนักแน่น เป็น จิตที่มีเหตุมีผล มีความฉลาด เป็นจิตที่ควรแก่ธรรม คือ มรรคผลนิพพาน

ฉะนั้น การใช้ปัญญาฝึกจิตก็เพื่อให้จิตมีความ รอบรู้ในสรรพสังขารทั้งหลาย ตามสภาพความเป็นจริง ในสังขารนั้นๆ เช่นวิชาทางโลก ถ้าผู้มีความรู้ในหลักการ และวิธีการได้ดีแล้ว จะทำงานประเภทใดงานนั้นย่อมสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี และมีคุณภาพที่แน่นอน จึงเป็นสถาบันิก และเป็นวิศวกรที่สมบูรณ์ เพราะเป็นผู้คำนวณตามหลักการ

และวิชาการได้อย่างถูกต้อง และรู้จักการแก้ไขในสิ่งที่ผิด ให้เป็นสิ่งที่ถูกต้องได้อย่างฉับไว นี่ฉันใด จิตเมื่อมีปัญญา ย่อมเข้าใจในการแก้ปัญหภายในจิตได้ ฉะนั้น

เพราะปัญหาของจิตย่อมมีสิ่งสลับซับซ้อนกันอยู่มาก จึงยากสำหรับผู้ไม่มีสติปัญญาจะรู้เห็นได้ แต่ก็ไม่เป็นของ เหลือวิสัยสำหรับผู้มีสติปัญญาที่ดี จึงมีความรู้เห็นที่ถูกต้อง ตามความเป็นจริง รู้เห็นการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ใน สังขารอย่างถูกต้อง จึงเป็นสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปป คือ ความเห็นชอบ การดำริใคร่ครวญด้วยปัญญาก็เป็นธรรม ถึง จะคิดคาดหมายไปในสังขารใดๆ ก็เป็นธรรม นี้ก็เพราะ จิตเป็นธรรมนั่นเอง

ฉะนั้น นักปฏิบัติจงสร้างบัณฑิตภายในคือสติ ปัญญาให้เกิดขึ้นภายในจิต เพื่อจะได้แก้ปัญหภายใน จิตเอง เมื่อจิตมีความเห็นผิดก็จะรู้เท่าทัน และแก้ไข ปัญหาต่างๆ ให้หมดไปโดยเร็ว ไม่ยอมให้ปัญหาต่างๆ มา หมักดองให้จิตได้เกิดความเศร้าหมองขุ่นมัว และทำให้เกิด เป็นพิษภายในจิตได้ ไม่ปล่อยให้ข้ามวันข้ามคืน ให้ ปัญหาของกิเลสทั้งหลายมารวมตัวกันได้

ตัดกำลังขาศึกอยู่เสมอ

คำว่าขาศึกนั้น หมายถึงขาศึกภายในคือกิเลสตัณหา เหมือนกับว่าในขณะที่จิตเราย่อมตกอยู่ในวงล้อมของ ขาศึกครอบด้าน กิเลสตัณหาใหญ่ย่อมแผ่อำนาจ ปกคลุมจิตอยู่ตลอดเวลา ถึงว่ากิเลสตัณหาได้ปกครองจิต มาแล้วหลายภพหลายชาตินับกับนับกลับไม่ได้ก็ตาม แต่ บัดนี้เราจะไม่ยอมอยู่ในอำนาจของกิเลสตัณหาตัวใดทั้งสิ้น นักปฏิบัติต้องเป็นผู้เตรียมพร้อมอยู่เสมอ และมีทางเดียว เท่านั้นที่จะเอาชนะต่อขาศึกไปได้ นั่นคือ มรรค ๘ มี สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो นี่เป็นแม่ทัพอย่างสำคัญ ส่วน มรรคข้ออื่น เช่น สัมมาวาจา สัมมากรรมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ กำลังของมรรค ทั้งหมดนี้ย่อมมารวมเป็นกำลังอยู่ในสัมมาทิฐิทั้งหมด เรียกว่าปัญญาที่เห็นชอบ

ถ้ามีปัญญาเห็นชอบอย่างเดี่ยวเท่านั้น ความเห็นชอบในมรรคข้ออื่นก็เป็นของที่ชอบธรรมไปทั้งหมด จะดำริ พิจารณาในสังขธรรมใดๆ ก็ชอบด้วยกันทั้งนั้น การใช้วาจา ก็ชอบธรรม การงานที่จะต้องทำก็ให้เป็นงานที่ชอบธรรม สิ่ง

ที่จะนำมาเลี้ยงชีวิตประจำวันก็ให้เป็นของชอบธรรม เพียงเท่านั้นก็สามารถตัดกำลังของขาศึกส่วนย่อยๆหายๆไปได้

ถ้าจะเพิ่มกำลังความเพียร กำลังของสติ กำลังของสมาธิ เสริมเข้าไป ก็ยิ่งทำให้กิเลสตัณหาที่กำลังน้อยลง นี้ก็เพราะมีปัญญาความเห็นชอบในเบื้องต้นเป็นแม่ทัพที่สำคัญ คือฉลาดในการวางแผนงานทุกประเภท แม้ศีลก็ต้องมีปัญญา เป็นเครื่องรักษา คือฉลาดในการพูด ฉลาดในการทำ ศีลนั้นจึงจะสมบูรณ์ได้ ถ้าไม่มีปัญญาคือความฉลาด ศีลก็ตั้งอยู่ไม่ได้

แม้การทำสมาธิก็เช่นกัน ถ้าขาดปัญญาคือความฉลาด คือความเห็นที่ชอบธรรมแล้ว การทำสมาธิย่อมผิดพลาดได้ง่าย จะกลายเป็นโมหสมาธิ หรือเป็นมิจจาสมาธิ ไปโดยไม่รู้ตัว เพราะการทำสมาธิ ถ้าไม่มีปัญญาเป็นพี่เลี้ยงแล้ว ย่อมทำให้จิตมีความเห็นผิดได้ง่าย และจะให้เป็นไปในองค์มรรคไม่ถูกต้องเลย ดังได้ยินข่าวอยู่บ่อยๆว่า นักภาวนาเป็นบ้า นั่นก็คือการทำสมาธิไม่ถูกต้อง ไม่มีปัญญาความฉลาดเป็นเครื่องหนุน จึงได้กลายเป็นโมหสมาธิ เป็นมิจจาสมาธิ เป็นสัญญาวิปลาส เป็นวิปัสสนูปกิเลสโดยไม่รู้ตัว นี้ก็เพราะขาดปัญญาความรู้รอบ คือไม่ฉลาดในการทำสมาธินั่นเอง

จรรยาบรรณที่ตกค้าง ด้วยปัญญา

การพิจารณาด้วยปัญญานี้คือ การคลี่คลายระบายนามธรรมของจิต ที่มีความเห็นผิดจากการผลักดันของกิเลสตัณหา เป็นความเห็นที่สวนทางกับองค์มรรคอยู่ตลอดเวลา เหมือนกับว่ากิเลส ตัณหา อวิชชา ล้างสมองของจิตได้แล้ว จึงเกิดความเคยชินในความเข้าใจเดิมว่าจิตต้องการในกามคุณนั้นถูกต้องแล้ว ถือว่าเป็นแนวทางที่ถูก ควรสะสมไว้และแสวงหามาให้ถูกตามความอยาก

ฉะนั้น จิตเราจึงไม่มีอิสรภาพเสรี ไม่มีทางที่จะหลุดตัวและไม่มีข้อต่อรอง เพราะกิเลสประกบตัวอยู่ตลอดเวลา กิเลสตัณหาพาไปไหนก็พอใจยินดีที่จะไป จะเป็นช่องน้อยช่องใหญ่ โรงคลับ โรงยา สุรานารี นอกบ้านหลังบ้าน ไม่สำคัญ ขอให้ชอบใจอย่างเดียวก็พอ ถึงผลจะเป็นทุกข์ขนาดไหนก็ยอมรับโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง เพราะไม่มีทางอื่นให้ได้เลือก จิตไม่มีวิชาอื่นมาเปรียบเทียบกับความเข้าใจในปัจจุบันนี้ผิดหรือถูก และไม่มีอุปบายใดที่จะนำมาแก้ไขตัวเองบ้างเลย เข้าใจว่าคนส่วนใหญ่เขาก็อยู่กับด้วยวิธีอย่างนี้ ทำกันอย่างนี้

ฉะนั้น จิตจึงไม่ยอมถอนตัว เพราะนิสัยของจิตเคยติดอยู่กับประเพณีของโลกนี้มานาน

บัดนี้ เราเป็นนักปฏิบัติ จงมาเปลี่ยนทัศนคติให้จิตเสียใหม่ เพื่อให้จิตได้มีการต่อรองว่า ความเป็นอยู่ตามประเพณีของโลกเป็นอย่างไร การพิจารณาด้วยปัญญานี้ให้รู้แจ้งเห็นจริง ในสภาวะความเป็นอยู่ของโลก ว่ามีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นไตรลักษณ์ คือความเป็นอยู่ด้วยการอดทน และแปรสภาพไป ไม่คงที่ และไม่มีอะไรเป็นของของเรา ให้จิตได้มีการศึกษา ใช้ความคิด ใช้สติปัญญาพิจารณาสิ่งที่มีอยู่ประจำโลก ให้จิตได้รู้เห็นเป็นสภาพความจริงอย่างนี้เมื่อจิตได้รู้เห็นตามความเป็นจริงของสังขารแล้ว ความเข้าใจผิดของจิตที่มีอยู่เดิมว่าความรักความใคร่ในกามคุณที่เข้าใจว่าเป็นสุขนั้น ที่จริงยอมให้ผลเป็นทุกข์อยู่ตลอดเวลาและไม่มีสิ่งใดที่จะเป็นของเที่ยงแท้แน่นอน และไม่มีสิ่งใดเป็นเราและเป็นของของเราแม้แต่คนเดียว เพราะทุกสิ่งเป็นเพียงอาศัยในชั่วขณะที่มีชีวิตอยู่เท่านั้น

เมื่อจิตรู้เห็นตามความจริงด้วยปัญญาอย่างนี้ จิตก็จะเริ่มถอนตัวออกจากความยึดถือในสิ่งนั้นๆทันที ถึงจิตจะมีอารมณ์ที่ตกค้างอยู่ในกามคุณประเภทใด ความ

ปล่อยวางภายในจิตก็เป็นลักษณะเห็นการเกิดดับอย่างนี้ตลอดไป โดยจะให้จิตปล่อยวางเป็นสมุจเฉทนั้น ยังไม่ได้ เพียงบรรเทาความทุกข์ความเดือดร้อนภายในจิตชั่วขณะเท่านั้น เมื่อเพลอสติเมื่อไร อารมณ์แห่งความรักความชอบความยินดีที่มีอยู่ในกามคุณก็จะเกิดขึ้นที่จิตอยู่เสมอไป

ปัญญาต้องฝึกจิต ให้ตื่นตัวอยู่เสมอ

นักปฏิบัติต้องมีสติปัญญาฝึกจิตอยู่เสมอ เพราะจิตมีธรรมารมณ์ที่ละเอียดที่ฝังอยู่ในส่วนลึกของจิตมานาน การทำงานของกิเลสย่อมมีธรรมารมณ์ที่มีอยู่เดิมนี้เป็นเหตุที่จะดึงดูดธรรมารมณ์ใหม่ให้เข้ามาเพิ่มเติม เช่นตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ย่อมไปสัมผัสกับรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ จึงเกิดเป็นธรรมารมณ์ขึ้นที่จิต เกิดความรู้สึกรู้ขึ้นเฉพาะจิตโดยตรง การสัมผัสมาในลักษณะใด อารมณ์

ภายในจิตก็เป็นไปในลักษณะนั้น อวิชฐารมณ์ อนิฏฐารมณ์ คือความสุข ความทุกข์ ที่มีอยู่ภายในจิต ก็เป็นผลเนื่องมาจากการสัมผัสของอายตนะนี้เอง

ฉะนั้น นักปฏิบัติต้องมีสติปัญญาสังเกตดูภายในจิตและอารมณ์ของจิต เพื่อจะได้แก้ไขอารมณ์ที่เป็นพิษให้หมดไปสิ้นไป ด้วยสติปัญญาความสามารถของเราเอง มิใช่มีเพียงสติกำหนดรู้การเกิดดับของอารมณ์ที่เกิดดับตามรูปและนามเท่านั้น เพราะอาการของจิตที่เกิดดับ ย่อมเป็นไปตามอารมณ์ ถ้าจิตมีความยินดีพอใจในอารมณ์ประเภทใด ก็อยากให้อารมณ์ประเภทนั้นมีอยู่ที่จิตตลอดไป

อนิจจัง ความเปลี่ยนแปลงไปในอารมณ์แต่ละประเภทหาอยู่คงที่ไม่ ย่อมมีการเกิดดับอยู่อย่างนี้ตลอดไป ถึงมีสติกำหนดรู้การเกิดดับของนามจิตก็สักว่ารู้เท่านั้น แต่การเกิดดับของนามจิต トラบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ การเกิดดับของนามจิตก็ต้องมีอยู่อย่างนี้ เพราะการเกิดดับของนามจิตไม่มีที่สิ้นสุด เพียงมีสติรู้การเกิดดับดังได้อธิบายมานี้ มิใช่เป็นการละถอนปล่อยวาง แก้กิเลสตัดหนทางวิชชาให้หมดไปจากจิตได้เลย เหมือนเงากับตัวบุคคล เมื่ออยู่ในที่ร่มก็เหมือนไม่มีเงา เมื่อออกไปอยู่กลางแจ้งแดด เงานั้นก็จะปรากฏทันทีที่นั่นใด

สติปัญญา ต้องเตรียมพร้อมอยู่เสมอ

นักปฏิบัติที่แท้จริงต้องเป็นผู้ไม่ประมาทในตัวเอง เพราะความประมาทย่อมทำให้เราเสียเปรียบในทุกๆ ด้าน และไม่มีกาลเวลาด้วย เช่นกิเลสตัณหาที่ทำให้จิตหวั่นไหวไปตามความอยากความรักความใคร่ ไม่เคยให้สัญญาแก่เราเลย

ฉะนั้น จงมีสติปัญญาที่เตรียมพร้อมเพื่อจะได้แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทัน่วงที และกำจัดศัตรูเหตุร้ายที่เกิดขึ้นได้อย่างฉับไว เหมือนกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่เราหวงแหน ตำรวจ ทหาร ที่รักษาการภายในและเป็นที่รู้ของชาติต้องเตรียมพร้อมอยู่เสมอ เมื่อข้าศึกรุกเพื่อยึดพื้นที่ ตำรวจทหารก็จะตอบโต้ได้อย่างทันกาล นี่ฉันใดเราเป็นนักปฏิบัติต้องเตรียมพร้อมด้วยสติ ปัญญา ศรัทธาความเพียรอยู่เสมอ และสังเกตดูเหตุการณ์ของกิเลสตัณหาว่าจะเกิดขึ้นที่จิตโดยวิธีใด หรืออะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัย สติปัญญาต้องรู้เท่าทัน และกำจัดเหตุเหล่านั้นๆ ให้ทันควัน ฉะนั้น ไม่ว่า กิเลสตัณหาจะแสดงมาทำไฉนในรูปใด สติปัญญาก็ พร้อม

ที่จะเผชิญและแก้ไขปัญหาได้โดยเร็ว มิใช่จะปล่อยให้กิเลส ตัณหาเล่นงานเราแต่ฝ่ายเดียวดังที่เคยเป็นมานี้

เราเป็นนักภาวนาปฏิบัติเพื่อกำจัดอาสวะให้หมดไป ต้องเป็นผู้เข้มแข็งหนักแน่นใฝ่ใจ ให้สมกับคำว่า เราเป็นนักปฏิบัติผู้กล้าหาญ พร้อมทั้งจะเสียสละชีวิตเพื่อธรรม อย่าเป็นนักปฏิบัติกาฝากที่ผิวเผิน เอาบุญบารมีมาเป็นเครื่องอ้าง ว่าเป็นผู้บุญน้อยวาสนาไม่พอแก่มรรคผล ถ้าเป็นไปในลักษณะนี้ การปฏิบัติธรรมจะย่อหย่อนไม่จริงจัง

ถ้าขาดความตั้งใจไปเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ข้อวัตรปฏิบัติอย่างอื่นก็หมดคุณค่า สติปัญญาก็จะหมดกำลังลงทันที ถึงจะมีการปฏิบัติอยู่บ้างก็เพียงเป็นกาฝาก ไม่จริงจัง จะนั่งสมาธิก็หลับๆ ตื่นๆ หรือนั่งเพียงเป็นพิธีเท่านั้น การพิจารณาด้วยปัญญาก็พิจารณาโดยขาดความตั้งใจ เหมือนกับนกชกที่ไม่เข้มแข็ง ไม่มีความสามารถในตัวเอง พอ ถึงจะขึ้นเวทีกี่มีหน้าที่เป็นหมูอย่างเดียว นี่ฉันใด นักปฏิบัติที่ขาดความตั้งใจ ไม่มีความสามารถ ขาดสติปัญญา ถึงจะมีการภาวนาอยู่บ้าง ทุกครั้งก็มีแต่ล้มละลาย ฉะนั้น

นี่ก็คือขาดความตั้งใจเป็นเหตุ ผลที่ได้รับก็คือความพ่ายแพ้ต่อกิเลสตัณหา จะหาความเข้มแข็งตั้งใจจริงไม่มีดังพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า การเอาชนะตนได้เป็นยอดแห่งความ

นี่เราเป็นนักปฏิบัติที่ต้องซื่อสัตย์ในตัวเองและตั้งใจจริง ไม่เห็นแก่โลกเกินไป งานของโลกก็ให้เป็นงานทางโลกไป ส่วนงานทางธรรมที่เป็นงานประจำตัวเราก็ไม่ลดละพยายามหาเวลาที่ว่างให้เป็นประโยชน์ ดีกว่าจะไปเตร็ดเตร่เที่ยวเล่นโดยไม่มีประโยชน์อันใด วันล่วงไปก็จงทำให้ชีวิตเราเป็นประโยชน์ ความดีที่เราจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นแก่ตัวเองด้วยวิธีการอย่างไร ก็เรานั้นแหละจะเป็นผู้ปฏิบัติเองและให้มีความตั้งใจ คนอื่นใครเล่าจะทำให้เราได้

โลกมนุษย์นี้เป็นของเก่า จะเอาของใหม่มาจากไหน

ทุกวันนี้มีคนตื่นตามสมัยอยู่มาก เพราะมีความเข้าใจว่าเป็นของใหม่ มีสิ่งที่ทำให้คนติดใจ มีความผูกพันในโลกนี้หลายประการ ทุกสิ่งที่มีความผูกพันย่อมเป็นวัตถุนิยมตามยุคตามสมัย คนเหล่านั้นก็เก็บเอาวัตถุธาตุที่มีอยู่ในโลกนี้มาประดิดประดอย ให้เป็นรูปแบบต่างๆตามสมัยนิยม

รูปแบบในการสร้างไปในลักษณะต่างๆนี้ มิใช่มีแต่เพียงยุคนี้สมัยเดียว トラบไตที่มีมนุษย์สร้างโลก ความเจริญของโลกก็ย่อมมี ถ้าดูประวัติความเป็นมาในอดีตของโลกจะพบว่ามีความเจริญยิ่งกว่าในยุคปัจจุบันนี้เสียอีกด้วยซ้ำไป จะรู้ได้ในประวัติเมื่อครั้งพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายสร้างพระบารมี มีประวัติพุทธศาสนาในพระไตรปิฎกที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว

ถ้ามีผู้รู้ประวัติในอดีตความเป็นมาในสมัยนั้น มาเทียบกับยุคปัจจุบันก็จะรู้ทันทีว่า ในโลกนี้มีทั้งเจริญขึ้นและเสื่อมลงตามกาลเวลา คำว่าความเจริญของโลก ก็มนุษย์นี้เองเป็นผู้สร้างขึ้น เมื่อถึงเวลาเสื่อมก็มนุษย์นี้เองทำให้เสื่อม ฉะนั้นความเจริญความเสื่อมก็มีอยู่ที่โลก โลกเก่านี้เอง トラบไตที่มีมนุษย์อยู่ในโลกนี้ต่อไป ก็จะมี ความเจริญขึ้นและเสื่อมลง เหมือนในอดีตที่ผ่านมาและในยุคปัจจุบันนี้ทั้งนั้น

ในโลกนี้จึงไม่มีใครเป็นใหญ่ ไม่มีใครเป็นเจ้าของ สัตว์โลกทั้งหลายมีสิทธิ์ที่จะมาเกิดในโลกนี้ได้ด้วยกันทั้งนั้น แต่จะมากอบโกยเอาวัตถุของโลกนี้ด้วยวิธีผูกขาดไม่ได้ เป็นแต่เพียงที่จะมาเกิด มาพักอาศัย และอยู่กิน หลับนอนไปตามอายุขัยของตนเท่านั้น เมื่อถึงกาลเวลา คนที่

มาสร้างโลกและเกาะโลกนี้อยู่ก็จะแตกสลายตายไปตาม
สังขารคืออนัตตา ธาตุชั้นนี้ก็ลงทับถมแผ่นดินของโลก
 นี้ไปตามหลักความจริง สิ่งที่ว่าเราและเป็นของของเรา
 มันมีอยู่ที่ไหน ใครทุกคนย่อมเป็นมาในลักษณะนี้มาแล้ว
 ในชาติปัจจุบันนี้ก็จะเป็นอย่างนี้ จะเกิดอีกในภพชาติอนาคต
 ที่ไม่มีกำหนดนั้นก็จะเป็นไปในลักษณะเดิม เพราะโลกนี้เป็น
 อยู่อย่างนี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ใครมาเกิดในโลก
 นี้ก็ย่อมได้รับผลเป็นประเภทเดียวกันทั้งนั้น

นี่แลท่านผู้มีสติปัญญาที่เจ็บแสบแหลมคมคายและ
มีความฉลาดพอดตัว ท่านจึงมองโลกให้รู้เห็นเรื่องของโลก
ในทุกๆด้าน ว่าไม่มีอะไรเป็นสาระแก่นสาร เพียงมา
เกิด มาอยู่กิน แล้วมาตาย ไม่มีวิบัติธาตุอะไรที่จะเป็น
สมบัติส่วนตัว ถึงจะมีความสนุกสนานเฮฮาว่าเรื่องในกามคุณ
ว่ามีความสุข นั้นแลที่เป็นเหตุแห่งความทุกข์โดยตรง

ธรรมทั้งหลายเป็นของเก่า

ดังเราทั้งหลายเคยรู้ในพระไตรปิฎกว่า พระพุทธเจ้า
 เป็นผู้ค้นพบและรู้ธรรมก่อนใครๆทั้งสิ้น **คำว่าค้นพบธรรม**
นี้เอง จึงเป็นหลักฐานยืนยันที่แน่นอน ถ้าไม่มีสังขาร
ที่เป็นของเก่า พระพุทธเจ้าจะค้นหาพบได้อย่างไร นี้ก็เพราะ
 สังขารทั้งหลายมีอยู่แล้ว เป็นธรรมชาติที่มีมาพร้อมกัน
 กับมนุษย์ หรือเป็นคู่กันมาพร้อมกันกับโลก

แม้พระพุทธเจ้าทุกๆพระองค์ที่ผ่านมา ก็มาตรัสรู้
อยู่ในโลกนี้ทุกๆพระองค์ และธรรมที่ค้นพบก็มาค้นพบ
ในโลกนี้ทั้งนั้น หรือพระพุทธเจ้าจะตรัสรู้ต่อไปในอนาคต
 ก็จะมาค้นพบธรรมอยู่ในโลกอีกเช่นกัน ฉะนั้น ธรรมจึง
 เป็นของเก่า แม้พระพุทธเจ้าทั้งหลายจะนำพระธรรมมา
 สั่งสอนพุทธบริษัท ทุกยุคทุกสมัยก็เป็นธรรมประเภทเดียว
 กันทั้งนั้น ดังทุกคนได้อ่านในหนังสือพระไตรปิฎกก็จะรู้
 ทันทิว่า ธรรมนั้นคืออะไรและอยู่ที่ไหน เช่น

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ธาตุ ชั้นนี้ อายตนะภายใน
 ภายนอก หรือกามคุณ ความโลภ ความโกรธ ความหลง
 กามวิตก พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก และธรรมข้ออื่นๆ อีก

มีจำนวนมาก ดังเรารู้ยู่ว่ามี ๘๔.๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี ธรรม
ทั้งหมดนี้พระพุทธเจ้าก็ค้นพบในตัวบุคคลและสัตว์โลกทั่วไป
**การเกิดแก่เจ็บตายของมนุษย์และสัตว์มีมาแต่เมื่อไร ธรรม
ทั้งหลายก็มีมาแต่เมื่อนั้น** เช่นความทุกข์ ความไม่เที่ยง
และสภาพที่สูญไปจากบุคคลและสัตว์ เป็นสามัญลักษณะ
ไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบใคร นั่นคือ **สังขธรรม คือ
ความจริง** ก็มีอยู่ในหมู่มนุษย์และสัตว์นี้ทั้งนั้น

ธรรมทั้งหมดนี้จึงเป็นสวากขาตธรรม เป็นธรรมที่
พระพุทธเจ้าค้นพบและได้ตรัสไว้ดีแล้ว เป็นนิยานิกรธรรม
เมื่อนำมาปฏิบัติแล้วย่อมทำให้จิตมีความบริสุทธิ์ หรือ
ให้ผลไปตามความสามารถในการปฏิบัติของตน ธรรม
ที่จะนำมาปฏิบัตินั้นย่อมอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล แต่ยัง
ขาดสติปัญญาที่จะเปิดเผยธรรมออกมาให้จิตได้รู้เห็นเท่านั้น
เพราะ**ธรรมนี้เป็นของเก่าเป็นของกลาง** และเป็นสังขธรรม
ที่เปิดเผยอยู่ตลอดเวลา เป็นสิ่งที่รู้เห็นได้สำหรับผู้มีสติปัญญา
ที่ดี ถ้าไม่มีปัญญาไม่มีความฉลาดภายในจิต ธรรมนี้ก็
จะถูกปกปิดต่อไปตลอดกาล

ฉะนั้น นักปฏิบัติจงสร้างสติปัญญาให้เกิดขึ้นที่จิต
ความบอด ความหลง ความไม่รู้เห็นในสังขธรรม ความลังเล
สงสัยภายในจิต ก็จะสามารถไป ความเข้าใจก็จะถูกต้องอย่าง
เป็นธรรม

จงรู้ว่า พงษ์ยอม แล้วไม่ดทอมน
จงรู้ว่า บอด แล้วก็ไม่ดทอมนทุกกับจิต
ดทอมนกับจิตจะจิตอภิมุขที่ ๑๐ กรมุขิกเมใน ๑๐ ๖๖

บทที่ ๑๐๖๖ อธิษฐาน ขลุ่ยไฉไล

บอดอวดฉลาด ย่อมพลาดในหลักความจริง

ขึ้นชื่อว่าบอดแล้วไม่ว่าบอดนอก บอดใน ความเข้าใจของคนบอดจะเขวไปในทางที่ผิดได้ง่าย ขึ้นชื่อว่าบอดแล้วก็เป็นของไม่สะดวกทั้งนั้น บอดภายนอก จะไปมาอยู่กินหลับนอนย่อมไม่สะดวกในทุกวิถีทาง **ส่วนบอดภายในก็ยิ่งห่างไกลจากรธรรม นั่นคือจิตมืดบอด** ไม่มีสติปัญญาในทางธรรมบ้างเลย ถ้าทางโลกเหมือนกับน้ำไหลไฟสว่าง ถ้าทางธรรมเหมือนบอดเข้าถ้ำค้นหาทางออกไม่พบ ทั้งมืดทั้งบอดจะรอดพ้นไปจากห้วงของวิภูฏะไปได้อย่างไร

เช่นโลกที่เรามาอาศัยอยู่ทุกวันนี้ เราเคยมาเกิดมาตายหลายภพหลายชาติจนนับกับนับกลับไม่ถ้วนประมวลไม่จบ นี่ก็เพราะจิตเราบอด จึงได้ลอยตามกระแสโลก **ด้วยความมืด** วกไปเวียนมาจะหาที่อยู่อันแน่นอนไม่ได้ และยังเข้าใจว่าเป็นโลกใหม่ตลอดไป ใครจะมาพูดในเรื่องนรกสวรรค์ นิพพาน จะไม่เชื่อทั้งนั้น และยังเข้าใจว่าตายแล้วสูญอย่างเดียว นี่ก็บอดพูดถูกบางส่วน คือธาตุ ๔ ที่มีอยู่ในตัวบุคคล เมื่อตายไปก็ย่อมสลายกลายเป็นดินน้ำลมไฟ

ไปตามธาตุเดิม ไม่เกิดเป็นสัตว์บุคคลอีกต่อไป

ส่วนเรื่องของจิตจะไปเกิดเอาภพชาติใหม่ขึ้น บอดภายในจึงไม่รู้เห็น แต่ก็พูดตามภาษาบอดของตน ทั้งๆที่คนพูดอยู่นั้นก็ยังไม่รู้ตัวว่า คำพูดอย่างนั้นเป็นคำพูดของคนเกิดมิใช่หรือ นี่คือจิตที่ถูกโมหะ อวิชชา ปิดบังไว้แล้ว ก็ย่อมพูดออกมาตามภาษาคนมืดบอด คนประเภทนี้ก็มีอยู่ในโลกมาแต่กาลไหนๆ และจะมีต่อไปในอนาคตอีก ก็คนประเภทนี้แหละจึงเรียกว่าคนหลงเกิดคนหลงตาย คนบอดภายในมีนิสัยชอบอวดฉลาด และชอบคาดหมายในสิ่งที่ตัวเองยังไม่เห็น ว่าคงเป็นอย่างนั้นอย่างนี้แบบสุ่มเดา จะให้ถูกกับหลักสัจธรรมคือความจริงไม่ได้เลย นี่คือจิตถูกโมหะ อวิชชาปิดบังไว้แล้ว จึงมีความคิดโดยขาดจากเหตุผล

ฉะนั้น เราเป็นนักปฏิบัติจงกำจัดความมืดบอดของจิตด้วยปัญญา ดังพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า **ความสว่างอื่นใดในโลกนี้ จะเสมอเทียบเท่ากับความสว่างของปัญญา** ไม่มี ความสว่างของปัญญา ถ้ามีอยู่ที่จิตแล้วก็ย่อมทำให้จิตมีความรู้เห็นอันสว่าง ความมืดบอดของจิตที่มีอยู่เดิมก็หายไป เหมือนกับแสงไฟที่สว่างได้กำจัดความมืดให้หมดไป นี่จิตเมื่อใช้ปัญญาอบรมอยู่บ่อยๆ ความรู้เห็น ความฉลาดก็จะเกิดขึ้นที่จิตนั่นเอง

แก้ปัญหาคือตัวเองให้ถูกจุด

ผู้ปฏิบัติคือนักแก้ปัญหา เพราะเราทุกคนย่อมมีปัญหาคือตัวเองทั้งนั้น ปัญหาทั้งหมดนี้ เหตุเกิดขึ้นจากเรา เป็นผู้สร้างขึ้นมา เมื่อเราสร้างขึ้นมาได้ ก็เรานั้นแหละจะต้องแก้ปัญหาคือตัวเอง อย่างเช่นในครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย ในครั้งแรกก็มีปัญหาคือตัวเองทั้งนั้น แต่ท่านมีสติปัญญาที่ฉลาด จึงสามารถแก้ปัญหาคือตัวเองให้หมดไปได้ และแก้ปัญหาคือตัวเองได้ถูกจุดจึงได้หลุดพ้นไป **นี่เราก็เป็นนักแก้ปัญหาคือตัวเอง** กำลังริเริ่มที่จะแก้ปัญหาคือตัวเอง ส่วนปัญหาที่เราจะแก้ไขกับปัญหาของท่านผู้ที่แก้ได้แล้ว เป็นปัญหาประเภทเดียวกัน

ฉะนั้น หลักการหรือวิธีการที่จะนำมาแก้ปัญหาคือตัวเอง พระพุทธเจ้าได้วางไว้ให้แก่มหาชนแล้ว นั่นคือ **อริยสัจธรรม** เรียกว่ามรรค ๘ เป็นหลักอุบายวิธีที่จะแก้ปัญหาคือตัวเองให้ตรงที่สุด และตรงกับจุดของปัญหาของทุกคนด้วย แต่เราจะเอามาแก้ปัญหาคือตัวเองหรือไม่เท่านั้น และวิธีแก้ปัญหาคือตัวเองในครั้งพุทธกาล ท่านเอาสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปป คือปัญญา ความเห็นชอบ และการดำริพิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา

ในสังขารทั้งหลาย ก็ดำริพิจารณาที่ชอบธรรมนี้ก็พอรู้แล้วว่า วิธีการแก้ปัญหาคือตัวเองใช้ปัญญาในองค์มรรคเป็นหลักยึด

เมื่อตั้งหลักสัมมาทิฐิ คือความเห็นชอบไว้ดีแล้ว ส่วนมรรคข้ออื่นๆก็จะมารวมอยู่ในปัญญาที่เห็นชอบนี้ทั้งหมด และเป็นสัมมาที่ชอบธรรมด้วยกันทั้งนั้น การดำริตริตรองด้วยปัญญาก็ชอบ วาจาที่พูดออกมาก็เป็นคำพูดที่ชอบ การงานที่พึงจะทำก็เป็นการทำงานที่ชอบ แม้จะหาเลี้ยงชีวิตก็หาในสิ่งที่ชอบ ความเพียรที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ก็เป็นความเพียรที่ชอบ สติคือความตั้งใจในความระลึกรู้ ก็เป็นความระลึกชอบ ความตั้งมั่นของจิตก็มีความหนักแน่น มั่นคง ไม่โยกคลอนหวั่นไหวไปในกามคุณ และไม่กระเพื่อมตามธรรมารมณที่เกิดขึ้น

นี่ก็เพราะมีปัญญา เป็นสิ่งที่ทำให้จิตรอบรู้และรู้รอบ ในเหตุการณ์ภายนอกและภายใน ที่มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ด้วยความชอบธรรม ปัญญาที่เห็นชอบนี้เองจึงเป็นสิ่งรอบรู้ในองค์มรรคข้ออื่นๆทั้งหมด ฉะนั้น ปัญญาที่มีความฉลาดเฉียบแหลมจึงแก้ปัญหาคือตัวเองได้อย่างถูกจุด และทำให้จิตหายความสงสัยลังเลในความเข้าใจผิดของจิตเดิมให้หมดไป

ผู้แก้ปัญหา อย่าหลบปัญหา

คำว่าปัญหา มีทั้งปัญหาทางโลกและปัญหาทางธรรม ปัญหาทั้งหมดนี้ย่อมมารวมอยู่ที่จิตแห่งเดียว จึงเรียกว่าจิตเป็นศูนย์กลางของปัญหาทั้งหมด ถ้าไม่มีปัญญาที่จะแก้ไข ก็จะเป็นปัญหาที่ตกค้าง จะผลักดันจิตให้เกิดความตึงเครียด และสับสน ย่อมจับต้นชนปลายไม่ถูกในการแก้ปัญหาดตัวเอง และชอบหลบปัญหาอยู่ตลอดเวลา

การทำสมาธิเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำ เพราะเป็นพลังหนุนปัญญาให้เกิดความเข้มแข็ง กล้าหาญในการแก้ปัญหาก็เป็นอย่างดี แต่การทำสมาธิมิใช่การแก้ปัญหาก็เป็นอุปายพักจิตชั่วคราว เมื่อออกจากสมาธิมาแล้วก็น้อมจิตและใช้ปัญญาหาอุปายแก้ปัญหาคต่อไป ถ้าไม่ใช้ปัญญาชำระอยู่บ่อยๆ หรือไม่แก้ไขเสียเลย ก็จะเพิ่มความยุ่งเหยิงสับสน จับต้นชนปลายระบายปัญหาให้แบายคายไม่ได้เลย ในที่สุดก็หาวิธีออกตัวว่าเป็นผู้มีกิเลสหนาปัญญาทรมขาดบารมี ไม่พอที่จะทำให้มรรคผลเกิดขึ้น การเจริญเมตตาภาวนาก็จะลดลง และอ่อนใจที่จะสร้างคุณงามความดี

นี่ก็เพราะขาดปัญญาพุงจิตให้มีกำลัง ไม่มีปัญญายับยั้งให้จิตทวนกระแส เป็นจิตที่ลุ่มเหลวตั้งตัวไม่ติด ตั้งจิตไม่ตรงต่อการปฏิบัติ เป็นจิตที่ลุ่มละลายไม่มีปัญญาที่จะยืนตัว ในที่สุดก็มอภายถวายเป็นทาสของกิเลส ตัณหาแบบสิ้นท่า และจะเป็นผู้ตกหลุมพรางของความอยาก โดยไม่รู้ตัว เหมือนกับกบ เขียด ปู ปลา ที่หลวมตัวเข้าไปในข่ายอวน จะหลุดออกได้ยาก หรือเหมือนกับนกที่อยู่ในกำมือของนายพรานแล้ว ก็เป็นของยากที่จะหลบตัวหนีไปได้ นี่ฉันใด ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นที่จิต ถ้าไม่มีปัญญาที่จะแก้ไขก็ยากที่จิตจะสลัดออกจากปัญหาได้ ฉะนั้น

ฉะนั้น นักปฏิบัติจึงมีสติปัญญาเป็นเครื่องแก้ปัญหาก็เป็นเหตุของปัญหานั้นๆ โดยความรู้จริง เหตุเกิดขึ้นที่ไหน เนื่องมาจากอะไร ต้องใช้ปัญญาริบแก้ไขทันที เช่น ความรักใคร่ยินดีใฝ่ฝันในกามคุณ ผลที่เกิดขึ้นทำให้ชอบใจ เสียใจ ก็รีบแก้ไขด้วยปัญญาให้ทันเหตุการณ์ เหมือนกับแผลเล็กๆน้อยๆ ถ้าปล่อยไว้ไม่มีการรักษา ก็จะกลายเป็นแผลที่เรื้อรังไปได้ ฉันทิ อารมณ์ของจิตที่จะเป็นพิษ ถึงจะเล็กน้อยก็จะกลายเป็นเรื่องใหญ่ได้ ฉันทิ เราเท่านั้นที่จะแก้ไขตัวเอง

จิตไม่มีปัญญา ย่อมหงกกลของกิเลส

จิตนี้หลงกลของกิเลสตัณหามานาน และอยู่ในวงล้อมของโมหะอวิชชามาแล้ว และถูกกิเลสคุมเชิงอยู่ตลอดเวลา การคุมเชิงของกิเลสนั้นไม่เหมือนกับการคุมนักโทษในเรือนจำ นักโทษที่เรือนจำย่อมมีกฎบังคับให้อยู่ในขอบเขต ไม่มีอิสระในการไปมา จะกินอยู่หลับนอนต้องอยู่ในการควบคุมดูแล ถูกบังคับด้วยของแข็งอยู่เสมอ และถูกลงโทษในความผิดตามกฎหมาย

ส่วนจิตที่ตกเข้าไปในท่ามกลางของกิเลสตัณหาอวิชชาแล้ว ย่อมมีความตั้งใจใฝ่ฝืนอยากอยู่ในที่นั้นต่อไป ใครว่านิพพานคือความดับสนิทของกิเลสตัณหาที่ไม่สนใจ นี้ก็เพราะจิตถูกกลอันซึ่มเซ่อของกิเลสตัณหาฝังอยู่แล้ว กิเลสตัณหาจะพาทำอะไรจิตก็ยอมรับ พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือหรือจิตต้องการในกามคุณ กิเลสก็ส่งเสริมเต็มที่ จิตมีความยินดีรักใคร่ในสิ่งใดที่จะเป็นไปตามกระแสโลก กิเลสก็จะอนุญาติทันที และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือทุกวิถีทาง

ส่วนความดีที่เราจะต้องทำ นับแต่การให้ทานรักษาศีล ไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิเดินจงกรมภาวนา กิเลส

ก็พยายามขัดขวางเต็มที่ ถ้าไม่มีปัญญาที่ดีก็ไม่มีโอกาสที่จะทำความดีได้เลย ถ้าจิตมีปัญญาที่ฝืนฝืนทำความดีไปได้ แต่กิเลสก็ไม่ยอมปล่อยวาง ถึงความดีนั้นจะพาไปพักผ่อนในสุคติ สวรรค์ พรหมโลกชั้นใดชั้นหนึ่ง กิเลสก็พลอยติดตามไปด้วย เมื่อถึงเวลากิเลสก็พามาเกิดเอาภพชาติในโลกนี้ตามเดิม

ส่วนแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้ถึงมรรคถึงผล หรือที่สุดคือพระนิพพานนั้น กิเลสย่อมหาวิธีหลอกลวงด้วยกลวิธีต่างๆ เอากามคุณมาเป็นเครื่องอ้าง พรรณนาความสุขในกามคุณอย่างหยดย้อยเหนือกว่าน้ำอ้อยน้ำตาล ใช้แผนหวานล่อมจิตไว้ทุกวิถีทาง พรรณนาความสุขในลาภ ยศ สรรเสริญ ความสุขในวัตถุสมบัติ ความสุขในภพชาติ ฉลาดในการประเล้าประโลม จนจิตเคลิ้มตามในอารมณ์ที่คมคายของกิเลสตัณหาโดยไม่รู้ตัว **จิตที่ไม่มีปัญญาที่ยากที่จะรู้ทัน**

ฉะนั้น นักปฏิบัติทุกท่านต้องเบี่ยงทางปัญญาออกให้กว้าง ฝืนการขัดขวางของกิเลสตัณหาอย่างเต็มที่ ดังพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลายที่ผ่านพ้นไปจากโลกนี้ได้ ก็เพราะมีสติปัญญาที่กล้าหาญ แม้ชีวิตก็อุทิศเพื่อธรรมอย่างจริงจัง

กำจัดให้ปฏิเสธและทอดอาลัย

จงใช้สติปัญญาหยั่งลงไปให้ถึงฐานของจิตให้ลึก แล้วตีแผ่ขยายออกมาให้จิตได้รู้เห็น ให้เป็นไปตามไตรลักษณ์อย่างแท้จริง แล้วกำหนดจิตให้ปฏิเสธ ไม่ให้จิตมีความอาลัยในสิ่งใดๆในโลก ให้จิตได้รู้เห็นในสภาวะทุกข์สภาวะธรรมที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่นิ่งเฉยแล้วดับไป เหมือนกับฟองน้ำที่ฟองขึ้นชั่วขณะแล้วดับไป หรือเหมือนกับหยดน้ำที่มองเห็นแต่ไกล เมื่อเข้าไปใกล้แล้วไม่มีอะไรเลย การพิจารณาด้วยปัญญาอย่างนี้เพื่อให้จิตได้พิสูจน์ความจริงว่า สิ่งใดที่จิตเคยยึดถือมาแล้วเป็นความจริงแค่ไหน

เมื่อจิตได้รู้เห็นว่าทุกสิ่งไม่เป็นไปตามความเข้าใจเดิมแล้ว ก็จิตนั้นและจะทอดอาลัยเสียเอง เหมือนกับเราได้อยู่ด้วยกันกับงูพิษ เมื่อยังไม่รู้ก็ยอมถูกงูพิษขบกัดให้เจ็บปวดแล้วตายทุกชาติไป นี่คือการไม่รู้อะไร จึงอยู่คลุกคลีกับงูพิษตลอดมา เมื่อมารู้เห็นว่าเป็นงูพิษที่ทำให้ชีวิตเราตายไปได้ และมารู้เห็นในอันตรายที่จะเกิดขึ้นอยู่อย่างนี้ ก็ผู้นั้นและจะหลีกเลี่ยงไปให้ไกลจากงูพิษเสียเอง เมื่อสติปัญญาพาให้จิตได้รู้เห็นโทษภัยในการยึดถือ แก่ เจ็บ ตาย

และรู้เห็นทุกข์ที่มีอยู่ในกายในจิต และรู้เห็นในสิ่งที่ไม่มีความจริงถาวรของธาตุขันธ์ว่าย่อมแตกสลายไปในที่สุด คำสมมติว่าตัวเราก็ไม่มีความหมาย ไม่เป็นความจริง ไม่เป็นไปตามความเข้าใจเราแต่อย่างใด เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นผลเนื่องมาจากความเกิด

ปัญญาญาณก็จะหยั่งลงไปให้รู้เห็นเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดสติปัญญา พร้อมทั้งจิตที่มีความฉลาดเฉียบแหลมก็มีอุบายวิธีที่จะดับเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดทุกข์ได้อย่างง่ายดาย เหมือนกับรู้เห็นไฟกำลังก่อตัวที่จะทำลายทรัพย์สินผู้นั้นก็จะไม่ปล่อยให้ไฟลุกลามต่อไป ก็จะรีบดับไฟให้ดับไปทันที เมื่อจิตและปัญญาญาณมารู้เห็นโทษภัยที่จะก่อต่อไปให้เป็นทุกข์ เช่น ราคะ ความรักใคร่ยินดีพอใจในกามคุณ ความอยากที่ไม่มีความอึดพอในวัตถุธาตุทั้งหลาย ดังคำว่า

มหาสมุทรไม่มีความอึดด้วยน้ำ ฉันทใด จิตก็ไม่มีความอึดพอในกามคุณ ฉันทนั้น

นักปฏิบัติต้องฝึกหัดจิตด้วยปัญญา เพื่อให้จิตปฏิเสธว่าในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดเป็นส่วนตัวแม้แต่น้อยเดียว ให้จิตได้ทอดอาลัยในการยึดถือแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ในโลกนี้ อะไรเป็นของเราที่แท้จริง
ทุกสิ่งในโลกนี้ เป็นของที่เราได้เท่านั้น
ในโลกนี้ มีทุกชีวิต ตั้งแต่ ๑๕-๑๖ ปี

หนังสือธรรมะ ปุณฺณโกศล

ในโลกนี้ไม่มีอะไร เป็นของของเราที่แท้จริง

เรื่องที่จะจิตจะปฏิเสธได้ว่า โลกนี้ไม่มีอะไรเป็นของเรานั้น มิใช่จะปฏิเสธไปได้ทุกครั้ง เพราะการปฏิเสธของจิตนั้นมิใช่เป็นเรื่องบังคับ เพราะเป็นธรรมชาติที่เป็นจริง เมื่อใดจิตมีความรู้เห็นในสรรพสังขารทั้งหลายว่าเป็นทุกข์อย่างนี้ มีความไม่เที่ยงอย่างนี้ และรู้เห็นว่ามีสิ่งใดเป็นเรา จิตจะเอาอะไรเป็นเครื่องยึดถือ เพราะจิตได้รู้เห็นโทษภัยในการยึดถือทั้งหมดแล้วว่าเป็นทุกข์อย่างนี้ ไม่มีความสงสัยลังเลในสังขารทั้งหลาย จิตก็ยอมปฏิเสธ และทอดอาลัยในความยึดถือทันที

นี่คือจิตมีความฉลาด สามารถที่จะรู้เห็นในปัญญาญาณอย่างเปิดเผย ไม่มีสิ่งใดในภพทั้งสามจะปิดบังอำพรางในวิปัสสนาญาณนี้เลย แม้จะโน้มจิตไปพิจารณาสังขารในอดีต ก็รู้เห็นสังขารในอดีต จะโน้มจิตไปพิจารณาสังขารในอนาคต ก็รู้เห็นสังขารในอนาคต นี้ก็เพราะปัจจุบันมีสังขารที่เพียบพร้อมอยู่แล้ว การกำหนดดูใน

เรื่องอดีต อนาคต จึงไม่มีปัญหาที่จะทำให้เกิดความสงสัย เพราะความเป็นไปในสังขารมีสภาพเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เหมือนกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

ฉะนั้น การรู้เห็นในสังขารในปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นเครื่องยืนยันตัดสินได้อย่างถูกต้อง นี่ คือความรู้รอบ เป็นความรู้รอบรู้ในสรรพสังขารทั้งหลาย ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรยึดถือ ถ้ารู้เห็นในสังขารว่าเป็นจริง แล้วอย่างนี้ จึงไม่มีสิ่งใดจะมาบังคับให้จิตมีความยึดถือได้ เหมือนกับรู้เห็นไฟว่าเป็นของร้อน รู้เห็นงูพิษว่าเป็นงูพิษ รู้เห็นเสือว่าเป็นเสือ รู้เห็นจระเข้ว่าเป็นจระเข้ รู้เห็นมูตร อุจจาระเป็นของสกปรกโสโครก ใครเล่าจะไปคลุกคลีอยู่กับสิ่งเหล่านี้

หนทางที่จะหลีกหนีให้พ้นไปจากสิ่งเหล่านี้ ก็ผู้นั้น แลจะรู้เห็นเส้นทางที่จะหนีไปให้พ้นเอง นี่ฉันใด เมื่อจิตมีญาณคือความรู้ จิตมีความสว่างในการเห็น ความรู้ความเห็นทั้งสองนี้มารวมในจุดเดียวเมื่อไร ความฉลาดความเฉียบแหลมคมคายก็เกิดขึ้นภายในจิตทันที จะพิจารณาในสังขารหมวดใด ก็จจะรู้ชัดเห็นจริงในสังขารหมวดนั้นๆ อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนและหายสงสัยในสังขารหมวดนั้นๆด้วยตัวเองโดยไม่ต้องไปถามใครๆทั้งสิ้น ฉะนั้น

นี่คือความรู้เห็นตามความเป็นจริง จิตจึงปฏิเสธได้ว่า ในโลกนี้จึงไม่มีอะไรเป็นเราและเป็นของของเราแม้แต่ชนิดเดียว

อดีต อนาคต เหมือนปัจจุบัน

รูปนาม ถ้าหากมีเชื้อพาให้เกิด ก็เกิดเหมือนชาติปัจจุบัน แม้อดีตที่ล่วงเลยมาแล้ว ก็เหมือนรูปนามในปัจจุบันนี้ทั้งนั้น ฉะนั้น นักปฏิบัติจึงพิจารณาด้วยปัญญาเพื่อ **จิตรู้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของภพชาติอย่างรอบคอบ** เพื่อให้จิตไม่หลงติดในภพชาติใดๆทั้งสิ้น **ขึ้นชื่อว่าภพชาติแล้ว ย่อมมีความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น** และไม่มีภพใดชาติใดจะตั้งอยู่ตลอดไปได้ เพราะอายุขัยของภพชาติมีกำหนดตามธรรมชาติของเขาอยู่แล้ว ไม่มีใครจะไปเปลี่ยนแปลงได้ และไม่เป็นไปตามความอยากความต้องการของเราแต่อย่างใด

ฉะนั้น ความทุกข์จึงเกิดขึ้นในสิ่งที่ไม่สมความปรารถนา และเกิดขึ้นจากเหตุคือความอยากเป็นหลักสำคัญ ความอยากที่เป็นเหตุนั้น ถ้าหากกิเลสตัดค้นหาได้ใช้เป็น

เครื่องมือแล้ว ย่อมเป็นไปในทางที่จะทำให้เกิดทุกข์ ทั้งๆ ที่เราไม่ต้องการ ก็จำเป็นต้องได้รับผลเพราะได้สร้างเหตุเอาไว้แล้ว ถึงเราจะอยากในทางที่เป็นความสุขอยู่ก็ตาม แต่ความสุขที่เราต้องการนั้น ย่อมเป็นเหตุแห่งความทุกข์ได้ง่าย นี่ก็เพราะไม่เข้าใจ จึงใช้ความสุขไม่ถูกทาง สร้างเหตุแห่งความสุขโดยไม่ถูกจุด ผลจึงออกมาเป็นทุกข์

ฉะนั้น ความทุกข์ความอยากจึงมีด้วยกันทุกคน แต่ก็มีมากน้อยต่างกัน ถ้าผู้มีสติปัญญาที่ดีมีความฉลาดภายในจิตแล้ว ย่อมบรรเทาความทุกข์ไปได้มากทีเดียว เพราะมารู้เห็นแล้วว่าความสุขในกามคุณนี้มีผลที่จะให้เกิดทุกข์ ถ้ามีสติปัญญาที่ดี ถึงแม้จะมีทุกข์อยู่บ้าง ก็ยังมีอุบายที่จะแก้ไข ถึงจะอาศัยความอยากก็ต้องใช้ความอยากให้ถูกทาง เพราะความอยากที่มีอยู่ก็เฉพาะสามภพนี้เท่านั้น จึงเป็นกามาวจรกุศลที่หมุนเวียนอยู่ในภพทั้งสาม

ถ้าหากนักปฏิบัติมีความฉลาด ใช้ความอยากให้ถูกทาง ความอยากก็จะเป็นแนวทางให้ถึงโลกุตระกุศลไปได้ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า อาศัยตัณหาในเบื้องต้นจึงละตัณหาทีหลัง ขณะนี้เรากำลังฝึกตัวที่จะข้ามโอฆะ เราก็ต้องตั้งเข็มทิศให้ตรงฝั่ง เหมือนเราจะข้ามน้ำก็ต้องอาศัยเรือ ต้องพายเรือตัดกระแสให้ได้ ใช้ความสามารถใช้กำลัง

อย่างเต็มที่ เมื่อถึงฝั่งและขึ้นฝั่งได้แล้ว เรือก็หมดความหมายไป นี่ฉันใด ในขณะที่เราปฏิบัติยังไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ก็ต้องอาศัยความอยากพ้นไปจากทุกข์เป็นพื้นฐาน ฉะนั้น

ฉะนั้น นักปฏิบัติต้องมีสติปัญญา อาศัยความฉลาด และใช้ความอยากนี้ให้ถูกทาง ความอยากจึงจะเป็นประโยชน์ ถ้ายังไม่ถึงที่สุดก็จะเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ไปในตัว และให้เชื่อมั่นว่า ความอยากในอดีต อนาคต ย่อมให้ผลเป็นทุกข์เหมือนชาติปัจจุบัน นั้นเอง เรื่องภพชาติในอดีต ปัจจุบัน อนาคต ย่อมเป็นสภาพการเกิดดับเหมือนกันทั้งหมด จะเกิดมาเป็นชาติไหนภพอะไร ย่อมมีการเกิดดับด้วยกันทั้งนั้น สิ่งที่เป็นเหตุปัจจัยส่งไปให้เกิดเป็นภพชาติที่ลอยไปตามกระแสของวัฏฏะ ก็อยู่ในขอบข่ายของวิปัสสนาญาณที่รู้เห็นอย่างแจ่มแจ้งว่า ภพทั้งสามนี้เป็นที่หมุนเวียนของวัฏฏะ เป็นกามาวจรจิต เป็นสถานที่วนเกิดเวียนตายไม่รู้จักจบสิ้น

เมื่อวิปัสสนาญาณคือความรู้เห็นของวัฏฏะติดอยู่อย่างนี้ ก็เกิดเกิดความกลัว เพราะเป็นโทษภัยทำให้เกิดทุกข์ เมื่อจิตเกิดความสำนึกได้แบบนี้ ก็จะเกิดการรู้ตัวว่า การลอยตามกระแสของวัฏฏะนี้มีแต่ทุกข์โทษ ไม่มีประโยชน์อะไร จึงมาเข้าใจในตัวเองว่า การเวียนเกิดอยู่ในกระแสโลกไม่มีการจบสิ้น เราเคยเกิดเคยตายอยู่ในโลกนี้นับชาติภพไม่ถ้วน

ประมวลไม่จบ จนถึงชาติปัจจุบัน เราได้อะไรมาเป็นสมบัติของเรา แม้จะเกิดอีกในชาติภาพต่อไปในอนาคต เราก็จะไม่ได้อะไรอีกในโลกนี้ เพราะในโลกนี้ไม่มีอะไรเป็นของเรา จะมามัวเมาในกามคุณในภพชาตินี้อยู่ทำไม **ตั้งพระพุทธเจ้าตรัสว่า ในโลกนี้นอกจากทุกข์แล้ว ไม่มีอะไรเกิด มีแต่ทุกข์เท่านั้นเกิด ในโลกนี้ไม่มีอะไรดับ มีแต่ทุกข์เท่านั้นดับ**

นี่ก็พอเข้าใจแล้วว่า ความสุขของโลกที่แท้จริงไม่มีเมื่อเกิดมาแล้วทุกคนย่อมมีความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น เพราะความทุกข์นี้เป็นของประจำโลกมาแต่กาลไหนๆ ใครเกิดมาย่อมได้รับผลเป็นทุกข์เหมือนกัน และ**ทุกคนก็พยายามหลบหลีกทุกข์อยู่เสมอ** ถ้าหลบถูกทางก็เอาชีวิตไปรอดได้วันหนึ่งคืนหนึ่ง ถ้าหลบไม่ถูกทางน้ำตาก็หลังไปตามๆกัน ในที่สุดก็หาที่หลบไม่ได้ นั่นคือตาย

ในโลกไม่มีใครมากอบโกยเอาสมบัติของโลกไปได้ แม้พระบรมจักรพรรดิราชาที่เป็นผู้เพียบพร้อมไปด้วยแก้ว ๗ ประการ ก็เอาเป็นของส่วนพระองค์ไม่ได้ นอกจากจะมาชมบารมีหรือเพียงอำนวยความสะดวกให้ชีวิตอยู่ได้วันหนึ่งคืนหนึ่งเท่านั้น แม้ธาตุทั้งสี่ก็มีการแตกสลายไปในที่สุด **นี้การรู้เห็นของวิปัสสนาญาณย่อมดูโลกให้ถูกกับจุดตามความเป็นจริงว่าเป็นสภาพที่ตกอยู่ในไตรลักษณ์อย่างนี้**

เตรียมตัวข้ามกระแส

การเตรียมตัวข้ามกระแส นั้น คือผู้รู้เห็นโทษภัยที่เป็นไปในความทุกข์ และรู้เห็นในการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพทั้งสาม ว่าเป็นหนามยอกจิตให้เป็นพิษอยู่ตลอดเวลา

เมื่อปัญญาญาณหยั่งรู้เห็นว่าการเกิดตายอยู่ในโลกนี้เป็นของที่ยาวนาน ที่เกิดตายผ่านมาแล้วก็นับภพนับชาติไม่ได้ ที่จะเกิดตายไปในชาติอนาคตก็เหลือที่จะคำนวณได้ เพราะการเกิดตายในวัฏฏะนี้ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะสมมติโลกนี้ไม่มีขอบเขตจำกัด การเกิดมาก็อาศัยสมมติโลกนี้เป็นที่อยู่อาศัย ถึงจะเป็นไปด้วยความทุกข์ก็ต้องอดทนต่อสู้อยู่กันไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่

ถึงจะมาเกิดใหม่ก็มาหลงไหลในสมมติโลกนี้เหมือนเดิม จึงไม่มีสาระใดๆในการเกิดตายอยู่ในโลกนี้ ที่จะมาอาศัยความสุขในกามคุณ ก็หมუნไปในทางที่เป็นทุกข์อยู่ตลอดเวลา จะหาความสุขในสมมติโลกนี้ไม่พบ เพราะทุกอย่างจะไม่สมกับความต้องการกับความอยากของเราเลย ย่อมมีความบกพร่องในความอยากอยู่เสมอ มิใช่ว่าปรารถนาสิ่ง

ใดในโลกนี้จะสมหวังทุกประการ เพราะโลกนี้เป็นโลกที่ผิดหวัง จะเอาตั้งใจเราทุกอย่างไม่ได้

ความผิดหวังที่ไม่สมปรารถนาที่ย่อมมีอยู่ประจำโลกนี้มาแต่กาลไหนๆ และจะผิดหวังต่อไปในอนาคตไม่มีที่จะกำหนดได้ เพราะโลกนี้เป็นอยู่อย่างนี้ ในชาติปัจจุบันนี้เราจงกำหนดจิตคิดเรื่องเก่าๆที่ผ่านมามาว่า ความผิดหวังมีกี่ประเภทที่เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ใจ เช่นวัยหนุ่มวัยสาว วัยเฒ่าวัยแก่ ก็ล้วนแล้วแต่ได้เป็นผู้ผิดหวังมาแล้ว วัตถุประสงค์ที่ต้องการตามความอยากก็ไม่เป็นไปตามความต้องการ เช่นสามีภรรยา ในช่วงแรกก็คิดว่าสมปรารถนาแล้ว ในที่สุดเป็นอย่างไร ไม่หย่าก็ต้องตายจากกันไปอยู่โดยดี แม้แต่ก้อนเลือดที่กลั่นกรองออกมาจากหัวอกทุกๆก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงไปเป็นอื่นได้

ในโลกนี้จึงไม่มีอะไรเป็นของเที่ยงแท้แน่นอน เป็นสภาพที่แปรปรวนหมุนเวียนไม่คงที่ ไม่มีสิ่งใดมีความจริงถาวร คือในโลกนี้และตัวเราเองพร้อมทั้งสังขารโลกสังขารธรรม ย่อมเป็นสัพเพธัมมาอนัตตา คือไม่มีสิ่งใดเป็นเรา และไม่มีสิ่งใดเป็นของของเราแม้แต่ชนิดเดียว **ถ้ามารู้เห็นแจ้งชัดด้วยปัญญาญาณอยู่อย่างนี้ ก็พร้อมที่จะเตรียมตัวข้ามกระแสได้แล้ว**

การปฏิบัติ อย่าขัดเส้นทางมรรคผล

นักปฏิบัติต้องฝึกหัดให้จิตมีความฉลาดตามปัญญา เพื่อเลือกเฟ้นอุบายของธรรมมาปฏิบัติให้ถูกกับจริตนิสัยของตัวเองให้เป็นไปตามมรรคปฏิบัติในองค์มรรค จึงจะไม่ขัดกับเส้นทางของอริยมรรค เพราะทุกคนกำลังแสวงหาแนวทางที่ตรงเพื่อเป็นไปในมรรคผลนิพพานด้วยกันทั้งนั้น นักปฏิบัติคงจะรู้ดีเพราะมีครูอาจารย์ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติในอริยมรรคอยู่แล้ว แต่ยังมีชาวปฏิบัติที่จริงจังให้เป็นไปในสุปฏิปันโน อสุปฏิปันโน ญาปนโน สามีจิปฏิปันโน เท่านั้น เพราะขณะนี้นักปฏิบัติยอมอยู่ในชั้นศึกษา ต้องใช้ปัญญาค้นหาความจริงในสังขารธรรม

ถ้านักปฏิบัติเป็นผู้ปฏิบัติจริงจัง อุบายวิธีที่นำมาปฏิบัติก็เป็นไปในสังขารธรรมที่ต้อง ผลของการปฏิบัติก็ออกมาเป็นของจริง เมื่อจิตมารู้เห็นความจริงในสภาวะสังขารธรรมทั้งหลายแล้ว จิตก็จะถอนออกจากความยึดมั่นทันทันที มิใช่ว่าปัญญาจะเกิดขึ้นอย่างลมๆแล้งๆ ตามความเข้าใจ ดังได้ยินจากนักปฏิบัติหลายท่านพูดว่า เจริญวิปัสสนาญาณ

อย่างนั้น รู้เห็นการเกิดดับของนามรูปเป็นอย่างไร ความเข้าใจนี้เหมือนกับวิปัสสนาญาณจะเกิดขึ้นได้ตามความเข้าใจ

เพราะวิปัสสนาญาณเป็นธรรมที่สูง เป็นธรรมที่ละเอียด ยากที่จะทำให้เกิดได้ง่าย เมื่อวิปัสสนาญาณที่เป็นของจริงเกิดขึ้นกับใครได้แล้ว ท่านนั้นย่อมได้บรรลุธรรมขั้นใดขั้นหนึ่งในช่วงขณะต่อเนื่องกันกับวิปัสสนาญาณนั่นเอง มิใช่วิปัสสนาญาณเจริญขึ้นได้แล้วเสื่อมลงซ้ำๆ ซากๆ ดังความเข้าใจ มิใช่จะคาดหมายเอาได้แบบสุ่ม โดยเอาความรู้ในปริยัติมาเทียบเคียง เพราะความรู้ที่เรียนมายังเป็นเพียงสัญญาเท่านั้น อาศัยความทรงจำมาเปรียบเทียบในสมาธิว่าลักษณะนี้เราได้วิปัสสนาญาณแล้ว โดยความเข้าใจเอาเอง จึงเป็นวิปัสสนาญาณที่จอมปลอมโดยคาดหมายเอาเท่านั้น เพราะสมาธิขั้นละเอียดลงถึงขั้นฌาน สมบัติอุเบกขา แล้วเหมือนไม่มีอะไรในขณะนั้น

นี่เองจึงทำให้นักปฏิบัติเข้าใจผิดในตัวเองว่าได้วิปัสสนาญาณแล้ว หรือสมมติให้ตัวเป็นพระอริยเจ้าขั้นใดขั้นหนึ่ง จึงเป็นพระอริยเจ้าโดยสมมติขึ้นทันที

วิปัสสนาญาณ คือความเห็นแจ้งจริง

วิปัสสนาญาณ เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่มีการเสื่อมในท่ามกลาง เป็นความรู้เห็นที่จะถอนรากถอนโคนของกิเลส ตัณหาวิชชา เป็นความรู้เห็นในสังสารจักร ที่เกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป อย่างแจ่มแจ้ง และรู้เห็นเหตุปัจจัยที่พาให้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพทั้งสาม และหมุนไปไม่มีการหยุดยั้ง จะไปตกค้างอยู่ในภพไหนชาติใด ผลคือความทุกข์ ผลคือความไม่เที่ยง ผลคือไม่มีสิ่งใดเป็นของของตน ก็คือผู้ตกค้างอยู่ในภพทั้งสามนั้นแหละจะเป็นผู้รับผลเอง

นี่เราคนหนึ่งที่ตกค้างอยู่ในกระแสโลกและลอยตามกระแสโลกนี้มายาวนาน การเกิดมาแต่ละชาติแต่ละภพย่อมมีความต้องการในลาภ ยศ สรรเสริญ และแสวงหาความสุขที่เป็นโลกีย์สุขอันเนื่องมาจากกามคุณ ทุกคนย่อมมีความต้องการความสุขอยู่ในโลกเพียงเท่านี้ เราหาความสุขในกามคุณที่มีอยู่ในโลกนี้พบแล้วหรือยัง สัมความปรารถนาแล้วหรือยัง อิ่มพอในกามคุณแล้วหรือยัง และที่สุดของกามคุณอยู่ที่ไหน

ตราบใดที่กิเลสตัณหาบังการ ชักนำให้จิตเกิดความยินดีพอใจในกามคุณอยู่ จิตก็จะมีอารมณ์พอนอกกามคุณนี้เลย เพราะกามคุณเป็นเสน่ห์ยาแฝดประจำโลก เมื่อเกิดมาแล้วย่อมมีความลุ่มหลง ย่อมเผลอเผลอเข้าไปติดอยู่ในเสน่ห์ยาแฝดอย่างไม่รู้ตัว จึงเป็นตมโถมะ จิตที่มีตมัว จึงมีความหลงใหลใฝ่ฝันหันเหไปในกามคุณอย่างง่ายดาย เหตุปัจจัยเหล่านี้แลจึงทำให้เกิดความหลงในสังขาร

วิปัสสนาญาณที่แท้จริงนั้น จะบังคับให้เกิดตามความต้องการของเราไม่ได้ และคาดหมายตามความเข้าใจเองก็ไม่ถูก เพราะวิปัสสนาญาณอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อกับอริยมรรค จะคาดหมายสุมเตาเอาเองไม่ได้ เพราะวิปัสสนาญาณนั้นเป็นความรู้เห็นที่จริง เป็นความรู้เห็นที่เพียบพร้อมไปด้วยความฉลาด เป็นความรู้เห็นที่เฉียบแหลมคมคายมาก จึงเป็นธรรมที่รู้แจ้งเห็นจริง และพร้อมที่จะตัดกระแสโลกให้ขาดเป็นสมุจเฉทปหานให้สิ้นไป เพราะในช่วงนี้สังขาร คือทุกขัง อนิจจัง อนัตตา ได้มารวมอยู่ที่จิตแห่งเดียว วิปัสสนาญาณที่เป็นความรู้เห็นก็มีอยู่ที่จิต ความจริงของสังขาร ความจริงของญาณทัสนะก็มีอยู่ที่เดียวกัน การรู้เห็นในสังขารจึงรู้เห็นได้ชัดเจน จะพิจารณาดูในทุกข์ ก็รู้ทุกข์เห็นทุกข์ เห็นทั้งเหตุที่ทำให้

เกิดทุกข์ และรู้เห็นวิธีที่จะดับทุกข์ได้ด้วย แม้จะเป็นทุกข์ภายนอกและทุกข์ภายใน ไกลใกล้ หยาบละเอียด จะรู้เห็นได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน

จะพิจารณาดูในความไม่เที่ยงในแง่ไหนอย่างไร ที่เป็นไปในรูปธรรมนามธรรม ที่ไม่เที่ยงในภายนอก ไม่เที่ยงในภายใน ไกลใกล้ หยาบละเอียด ก็รู้เห็นได้อย่างทั่วถึง รู้เห็นเหตุและปัจจัยที่เป็นไปด้วยความไม่เที่ยง และรู้เห็นอุปายวิธีที่จะสลัดตัวออกในความหลงผิดของจิตเดิมทันที

จะกำหนดพิจารณาในเรื่องอนัตตา คือสภาพที่ไม่เป็นเราเป็นเขา ทั้งอนัตตาภายใน อนัตตาภายนอก ไกลใกล้ หยาบละเอียด ก็รู้เห็นได้โดยไม่มีสิ่งใดมาปิดบัง พร้อมทั้งเหตุและปัจจัยที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป จึงรู้เห็นได้ชัดว่า ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ที่หลงว่าตัวตนเป็นเพียงความคิดเอาเองว่า สิ่งนั้นเป็นเราและเป็นของของเรา ความเข้าใจในลักษณะนี้ ย่อมมีในจิตของทุกคน เป็นความเข้าใจที่ปิดบังอำพรางในสังขารโดยไม่รู้ตัว

ฉะนั้น วิปัสสนาญาณเมื่อได้เกิดขึ้นแล้ว ย่อมรู้เห็นเป็นสังขารทั้งหมด และทำให้จิตหายจากความสงสัยลังเลในอดีตตาตัวตน ว่าไม่มีสิ่งใดเป็นเราเป็นเขา ว่า ธาตุ ๔ ที่จิตอาศัยอยู่นี้ย่อมเป็นของแตกสลายลงไปเป็น

ธาตุเดิม จะเร็วหรือช้าย่อมขึ้นอยู่กับอายุขัยของธาตุนั้นๆ เมื่อวิปัสสนาญาณเกิดขึ้นแล้วเมื่อไร ความเข้าใจในความเป็นจริงในสังขารมย่อมรู้เห็นได้อย่างชัดเจนในขณะนั้น เพราะเป็นวิปัสสนาญาณที่มีความสว่างอย่างรอบด้านและรู้เห็นตามความเป็นจริง ไม่มีสิ่งใดในสามภพจะปิดบังอำพราง เพราะทุกอย่างตกอยู่ในไตรลักษณ์ด้วยกันทั้งนั้น ความมั่นหมายว่าโลกนี้มีความเจริญ โลกนี้เป็นของน่าอยู่ โลกนี้มีความสุขที่เพียบพร้อมไปด้วยกามคุณ จึงหมดความหมายไปจากจิตทันที เพราะในโลกนี้ไม่มีอะไรเป็นของที่แน่นอน จะหาเอาความสุขที่แน่นอนจากโลกไม่ได้

มองไปที่ส่วนใดของโลก ล้วนแล้วแต่มีความทุกข์เหมือนกันทั้งนั้น เมื่อน้อมจิตไปพิจารณาทุกข์ในความเกิดก็รู้เห็นทุกข์ในความเกิด จิตย่อมเกิดความสยดสยองด้วยความกลัว เพราะมีสุขนิดเดียวและอยู่ด้วยความลำบาก ย่อมมีความทุกข์ทรมานอดทนอยู่ได้ยาก เมื่อกำหนดพิจารณาดูในสถานที่อยู่ที่เกิดแล้วย่อมมีความอึดอัดใจ ความละอายแก่ใจตัวเองย่อมเกิดขึ้นและรู้เห็นทันทีว่า การเกิดในที่เช่นนั้นล้วนแล้วแต่มีความสกปรกโสโครก

ถึงจะมีเยื่อหุ้มตัวอยู่ก็ตาม ความสกปรกของแม่ก็มีอยู่รอบด้าน ความกลัวในการเกิดย่อมมีขึ้นภายในจิตใจใน

ขณะนั่นเอง เมื่อมารู้เห็นชัดแจ่มแจ้งด้วยวิปัสสนาญาณอย่างนี้ ความเบื่อน่ายในการเกิดอีกย่อมมีเพราะการเกิดก็เหมือนกับเข้าไปนั่งอยู่ในโครงกระดูกร่างกายของแม่ ล้วนแล้วแต่มีความสกปรก เต็มไปด้วยน้ำเลือดน้ำเหลือง มีกลิ่นเหม็นสาบคาวสะอิดสะเอียน จึงเกิดความละอายและเกิดความกลัว เกิดความเบื่อน่ายที่จะไปเกิดในสถานที่เช่นนั้นอีกต่อไป นี้ เพราะมีปัญญาญาณหยั่งรู้เห็นในความทุกข์ในการเกิดอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน จิตย่อมมีความขยะแขยงที่จะไปเกิดในภพชาติอีกต่อไป จะไปเกิดในชาติไหนภพใดก็เกิดในสถานที่แห่งเดียว ความเป็นอยู่ในการเกิดอีกย่อมเป็นทุกข์ อดทนอยู่ด้วยความลำบากเหมือนกันทั้งนั้น

เมื่อออกจากท้องแม่มาได้แล้ว เป็นเด็กเล็กตัวแดงๆ ทั้งดินทั้งร้องไห้ อยู่ในเบาะ แสดงความทุกข์อย่างเห็นได้ชัดทีเดียว แต่ก็ได้รับการบำรุงรักษาจากพ่อแม่มาตลอด จึงเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นลำดับ พ่อแม่จึงมาฝึกหัดเดินฝึกหัดพูดให้จนคล่องตัว จึงกลายเป็นเด็กที่พูด เดิน วิ่งได้ตามลำพัง

เมื่อถึงวัยหนุ่มสาว ปฏิบัติทางกายทางจิตย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัย การแก่ การเจ็บไข้ได้ป่วยก็เป็นเงาตามตัว สภาวะทุกข์ที่เป็นทุกข์ประจำชั้นนั้นก็แสดงตัวอยู่ตลอดเวลา

ปภินทกทุกข์ที่เป็นทุกข์จรรจ์เข้ามาเพิ่มเติมบวกกันกับทุกข์ประจำชั้น ความอดทนได้ยากภายในจิต เพียงพยุ่งชีวิตที่มีอยู่ในความทุกข์ของชั้น อยู่ต่อกันมาด้วยความทุลักทุเล ผลักดันชีวิตให้รอดพ้นจากความตายมาได้วันหนึ่งคืนหนึ่ง

ถึงขนาดนั้นก็ยังไม่พ้นจากความตายไปได้ ในช่วงที่ยังมีชีวิตจำเป็นต้องแสวงหาธาตุภายนอกมาเสริมธาตุภายในให้อยู่ได้ เมื่ออายุขัยของธาตุภายในถึงที่สุดแล้ว วัตถุธาตุภายนอกก็ไม่มี ความหมายแต่อย่างใด ถึงจะมีที่อยู่ที่อาศัยอย่างดีมีราคาเป็นล้าน อาหารที่ดีมีราคาเป็นแสน ก็ไม่มีประโยชน์แก่ธาตุที่ปราศจากวิญญาณไปแล้ว ทุกอย่างย่อมทิ้งไว้ในโลกนี้ทั้งหมด

เมื่อปัญญาญาณมารู้เห็นชัดอย่างนี้ จิตก็ยิ่งมีความกลัว ไม่กล้าที่จะไปยึดถือ เพราะมารู้เห็นแล้วว่า การยึดถือเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ หาความสุขไม่มีเลย **สมควรแล้วหรือที่เราจะยอมให้กิเลสตัณหาได้เข้ามาหน่วงเหนี่ยวเกี่ยวพันลากตัวเข้าไปในห้วงกระแสตังที่เคยเป็นมา เพราะว่าลาภยศ สรรเสริญ และความสุขในกามคุณทุกประเภทเป็นเหตุให้เราหลงจมอยู่ในความทุกข์เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพทั้งสามมาแล้ว**

แต่บัดนี้เรารู้ตัวเหตุที่เป็นไปในสังสารวัฏอันเป็นหัวจักรที่สำคัญนั้นคือตัณหา ความไม่อึดพอกในกามทั้งหลาย ความพอใจยินดีที่จะเกิดอีกต่อไป นี่คือปัจจัยที่เป็นไปในความทุกข์ จะหาความสุขในกามทั้งหลายไม่มี เพราะความอยากในกามไม่มีที่สิ้นสุด ถึงจะเกิดมาเป็นมนุษย์ที่เพียบพร้อมด้วยวัตถุสมบัติ ก็ยังไม่พ้นไปจากความทุกข์ ความสนุกเฮฮา ร่าเริงในกามคุณที่เข้าใจว่ามีความสุขนั้นแล จะเป็นเชื้อแห่งความทุกข์ได้เป็นอย่างดี นี่คือคนหลงตน คนลืมตน คนไม่รู้ตัว จึงเกิดความมัวสุมอยู่ในกามอันเป็นทุกข์อยู่ตลอดไป นี่คือขาดความเข้าใจในคำว่าตน จึงได้ไปยึดเอาธาตุ ๔ ชั้น ๕ เป็นอัตตาว่าเป็นตนอยู่ตลอดมา

เมื่อปัญญาญาณพร้อมแล้วเมื่อไร ความเข้าใจในธาตุ ๔ ชั้น ๕ ว่าเป็นตัวตนก็จะหมดไป เพราะปัญญาญาณเป็นความรู้เห็นที่เป็นจริงในสังขารอย่างถูกต้อง สรรพสังขารทั้งหลายที่เป็นของภายนอกก็รู้เห็น สรรพสังขารภายในที่มีอยู่กับธาตุ ๔ ชั้น ๕ ก็รู้เห็น เป็นสภาพที่เกิดขึ้นจากธาตุ อยู่ได้เพราะธาตุ และจะแตกสลายลงไปเป็นธาตุอย่างแน่นอน นี่ธาตุ ๔ มารวมตัวเป็นรูปธาตุอยู่ได้ก็เนื่องจากจิตวิญญาณยังครองธาตุอยู่เท่านั้น เมื่อจิตครองธาตุนี้อยู่ การสัมผัสในระหว่างธาตุสัมผัสธาตุย่อมเกิดขึ้น เพราะเราไม่ได้เกิดคนเดียว

กามทั้งหลายที่เที่ยงไม่มีในหมู่สัตว์
 ความอึดด้วยกามไม่มีในโลก
 แม่ห้ำหั่นอดด้วยตักแทนหามมี
 ทุกหรือหนักกว่ากามไม่มี
 ไท่เสมอดด้วยธาตอไม่มี

ทศโศกวิเศษ

การสัมผัสจึงเกี่ยวโยงกันกับรูป เสียง กลิ่น รส ใฝ่ภูฏัพพะ และยินดีอยู่ในการสัมผัส ไม่มีความอึดพอ จึงเป็นธรรมารมณให้จิตหลงอยู่ในความสุข หลงความทุกข์อยู่ ตลอดมา สัญญาความจำก็ไปจำเอารูปที่ชอบเข้ามาไว้ที่จิต สังขารเป็นสิ่งที่ปรุงแต่งในรูปที่จำมานั้น โดยสมมติปรุงแต่ง ให้เป็นไปในกิริยาที่จิตชอบ ทั้งปรุงแต่งสมมติให้รูปนั้นๆ มีความสวยงามพร้อมทั้งผิวพรรณสัณฐานที่เคลื่อนไหวไป มา สมมติปรุงแต่งให้หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสออกมาอย่าง ประทับใจ

สมมติปรุงแต่งให้รูปนั้นๆ ได้เข้ามาอยู่ใกล้ชิด ตัวเอง และสมมติปรุงแต่งให้ตัวเองได้เข้าไปแนบสนิท ในรูปนั้นๆ เพียงเท่านี้จิตที่มีความหลงสมมติหลงสังขาร ก็เกิดความกระสันกำหนดรักใคร่ในกามคุณ ทั้งที่รูปนั้น ไม่มีมูลความจริง สังขารก็ยังไม่ไปสมมติปรุงแต่งเอา มา หลอกหลวงให้จิตเกิดความหลงไหลใฝ่ฝัน นี้เรียกว่าเสพ ธรรมารมณทางใจ หรือเสพอารมณโดยสมมติ ถึงรูปนั้น จะกลายเป็นอดีตที่ล่วงเลยไปนานแล้วก็ตาม ก็ยังปรุงแต่ง เอาสมมติให้เป็นรูปขึ้นมาให้จิตเสพจนได้ เมื่อปรุงแต่ง ใน รูปที่สมมตินี้บ่อยๆ ก็เลสตัณหาที่ยิ่งมีกำลัง และต้องการ อยากจะสัมผัสรูปนั้นเป็นทวีคูณ ความผูกพันในกามคุณจึง

ไม่มีความอึดพ้อ

ฉะนั้น รูปจึงเป็นแกนกลางของโลกอันดับหนึ่ง มนุษย์ทุกชาติทุกภาษา สัตว์ดิรัจฉานทุกประเภท ที่เกิดมาเอาภพชาติอยู่ในโลก และจะมาสร่างสรรค์อยู่กับโลกนี้ต่อไป ก็ต้องมาเกาะอาศัยรูปนี้เป็นที่อยู่ อุปาทานการยึดถือว่าเป็นตัวตนก็มายึดถืออยู่ในรูปธาตุก้อนนี้ การสมมติว่าเป็นตัวเรา ก็มาสมมติเอาธาตุ ๔ คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟนี้เป็นตัวเรา

สังขารการเสริมสร้างปรุงแต่งก็มาปรุงแต่งตามสมมติธาตุก้อนนี้ จะปรุงแต่งไปในวิธีไหนก็ขึ้นอยู่กับกิเลสตัณหาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสังการ อุปาทานก็เก็บหอมรอมริบยึดเอาไปเสียทั้งหมด กิเลสตัณหาสังการไปในวิธีใดก็ยึดเอาไว้เสียทั้งหมด การยึดเอาธาตุ ๔ ชั้น ๕ ว่าเป็นตัวเรา เท่านั้นยังไม่พ้อ ยังจะไปยึดเอาธาตุ ๔ ชั้น ๕ ของคนอื่นสัตว์อื่นมาเป็นของเราอีกด้วย มิหนำซ้ำยังไปยึดเอาวัตถุธาตุที่มีอยู่ประจำโลกมาเป็นของของตนโดยไม่มี ความอึดพ้อ

เมื่อวิปัสสนาญาณเกิดขึ้นแล้ว ความรู้เห็นในสมมติสังขารที่ยึดถือเอาธาตุ ๔ ชั้น ๕ ว่าเป็นตัวตน ก็หมดความหมายลงทันที นี่คือนิวิปัสสนาญาณ การรู้เห็นตามความเป็นจริง ได้ตัดอึดตาทายที่ยึดถือว่าเป็นตัวตนให้หมดไป

ความลึกลับสงสัยในการยึดถือที่มีมาในอดีตปัจจุบันอนาคตก็หมดปัญหาไป

นี่คือมารู้เห็นในวิปัสสนาญาณว่า สรรพสังขารทั้งหลายที่มีเหตุเป็นแดนเกิดและอยู่ได้เพราะเหตุ แล้วดับไปตามเหตุนั้นๆ เช่นภพชาติในอดีตก็ดับไปในอดีต แม้ภพชาติปัจจุบันนี้ก็จะดับไปในชาติปัจจุบันนี้ การเกิดเป็นภพชาติอีกในอนาคตก็จะดับไปในภพชาติอนาคต

เมื่อวิปัสสนาญาณมาหยั่งรู้เห็นในการเกิดดับของภพชาติอย่างแจ่มแจ้งอยู่อย่างนี้ ว่าไม่มีอะไรเป็นสาระแก่นสารว่าการเกิดตายเป็นของซ้ำๆ ซากๆ เกิดมาในภพไหนก็ตายในภพนั้น นี่เราก็เคยเกิดเคยตายมาแล้วจนนับชาติไม่ถ้วนประมวลไม่จบ แต่ละชาติแต่ละภพก็มีความผิดหวังมาตลอด แต่ละชาติที่เกิดมาก็ไม่ยากแก่ ไม่อยากเจ็บ ไม่อยากตาย แต่ก็ไม่เป็นไปตามความอยากของตนแม้แต่ชาติเดียว

แม้เกิดมาอีกในชาตินี้ ก็จะฝืนในความแก่ฝืนในความเจ็บและฝืนในความตายไปไม่ได้เช่นกัน ถึงจะมีบุญวาสนาที่ยิ่งใหญ่ได้เป็นพระบรมจักรพรรดิครองโลกอยู่ก็ตาม การแก่การเจ็บการตายก็หนีไม่พ้น เพราะทุกคนพร้อมทั้งสัตว์ดิรัจฉานที่เกิดมาแล้วย่อมมีความตายเหมือนกันทั้งนั้น เมื่อ

วิปัสสนาญาณรู้เห็นชัดในความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายอยู่อย่างนี้ ย่อมเกิดความสลัดสังเวชนีในตัวเอง และกลัวต่อความเกิดในภพชาติอีกต่อไป เพราะรู้เห็นชัดแล้วว่า การเกิดอยู่ในท้องแม่ก็เป็นทุกข์ เมื่อออกจากท้องแม่มาแล้วก็เป็นทุกข์ การแสวงหาเงินและอุปกรณ์ก่อสร้างมาทำที่อยู่ก็เป็นทุกข์

การแสวงหาเครื่องบริโภคอุปโภคที่จะเอามาบำบัดทุกข์ก็ทำได้ยาก ถ้าหาได้น้อยก็ไม่พอแก่การใช้จ่าย ถ้าหาได้มากก็มีความทุกข์ในการระวางตัวกลัวว่าจะถูกผู้ร้ายแย่งชิงปล้นฆ่า การแสวงหาให้ได้มาด้วยความพอดีนั้น ไม่มีเลย นี่ก็เพราะความอยากไม่มีคำว่าพอ

ดังคำว่าแม่ห้ามหาสมุทรสุดสาครที่กว้างใหญ่ก็ไม่เทียบเท่ากับความอยากของจิตนี้เลย

วิปัสสนาญาณ การหยั่งรู้เห็นในต้นเหตุคือความอยากอยู่อย่างนี้ ก็รู้เห็นทันทีว่านี่หรือสิ่งที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยทำให้เกิดเป็นภพเป็นชาติ ก็คือความอยากที่ไม่มี ความอึดพอนี้เอง ความอยากในวัตถุกาม ความอยากในกิเลสกาม ความอยากในภพชาติที่ชอบใจ ต้นเหตุคือความอยาก คือรากของวัฏจักรโดยตรง เมื่อรากคือต้นตอ หยั่งลงไป มีความสมบูรณ์อยู่ตราบไต่ การเกิดอีกในภพชาติ

น้อยใหญ่ต่อไปก็ไม่มีที่สิ้นสุดลงได้

เมื่อวิปัสสนาญาณมารู้เห็นชัดในต้นเหตุว่าเป็นเหตุเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดเป็นภพชาติและมีความทุกข์อยู่ในโลกโดยประการทั้งปวง เมื่อมารู้เห็นเหตุแห่งความทุกข์คือต้นเหตุว่าเป็นจุดสำคัญแล้ว วิปัสสนาญาณ การถอนรากถอนโคนก็สลัดทิ้งทันที ดังคำบาลีว่า สมฺมลํ ตณฺหํ อพฺภุญฺห นิจฺฉาโต ปรินิพฺพุโต วิปัสสนาญาณเป็นอัตโนมัตติกำจัดต้นเหตุกับทั้งมูลรากให้หมดไปแล้ว จึงเป็นผู้หมดความอยาก ดับเพลิงกิเลสและดับเพลิงทุกข์ได้อย่างสิ้นเชิง เมื่อต้นเหตุคือความอยากได้ถูกวิปัสสนาญาณถอดถอนสลัดออกจากจิตทิ้งไปแล้ว ลังขารความปรุ่งแต่งตามสมมติต่างๆ ก็ปรุ่งแต่งไปไม่ได้ นี้ก็เพราะไม่มีเชื้อของต้นเหตุพาให้เป็นไป เมื่อต้นเหตุหมดไป ลื่นไปจากจิตแล้ว ความโลภความโกรธความหลงก็หมดสิ้นไปเช่นกัน

ฉะนั้น วิปัสสนาญาณจึงเป็นญาณที่เฉียบแหลมคมคาย เป็นญาณที่แผดเผากิเลสต้นเหตุให้เหือดแห้งไปจากจิตอย่างรวดเร็ว เป็นญาณที่กำจัดความมืดที่มีอยู่ในจิตให้หมดไป

ความเข้าใจเดิมในธาตุ ๔ ชั้น ๕ ว่าเป็นตนก็หมดไป

ความลึกลับลึกลับลึกลับในกรรมดีกรรมชั่วก็หมดไป
 ความสงสัยในพระพุทธเจ้า ความสงสัยในพระธรรม
 ความสงสัยในพระอริยสงฆ์ ความสงสัยในมรรคผลนิพพาน
 ก็หมดไป

นี่คือวิปัสสนาญาณที่รู้เห็นจริง ไม่มีสิ่งใดปิดบังความ
 สว่างของวิปัสสนาญาณนี้ไว้ได้เลย ดังภาษิตว่า นตฺถิ โลเก
 รโห นาม ความลึกลับไม่มีในโลก หรือความสว่างอื่นใดใน
 โลกนี้จะเสมอความสว่างของวิปัสสนาญาณนี้ไม่มีเลย ความ
 สว่างอยู่ที่ไหน ความรู้จริงเห็นจริงในไตรลักษณ์ก็เปิดเผย
 เต็มที่ ความทุกข์และเหตุให้เกิดทุกข์ก็เปิดเผยเต็มที่ ความ
 ไม่เที่ยงและเหตุที่เป็นไปแห่งความไม่เที่ยงก็เปิดเผยเต็มที่
 สิ่งที่ไม่มีอะไรเป็นตนเป็นเราเป็นเขา คือความสูญเปล่าไป
 จากสัตว์และบุคคลก็เปิดเผยเต็มที่ สังขารมมีความเป็นจริง
 อย่างไม่รู้เห็นเป็นความจริงได้อย่างทั่วถึง

นี่คือวิปัสสนาญาณ เป็นญาณที่รู้เห็นที่ไม่มีสัญญา
 ในปริยัติเข้ามาเคลือบแฝงเปรียบเทียบ เป็นญาณที่รู้จริง
 เห็นจริงโดยไม่มีการไปถามคนภายนอกว่าผิดหรือถูก เป็น
 ญาณที่เหนือสมมติสังขาร เป็นญาณที่ไม่รับคำพยากรณ์
 จากใครๆทั้งสิ้น วิปัสสนาญาณนี้เป็นความรู้เห็นที่แน่นอน
 เป็นความรู้เห็นที่เชื่อมั่นในตัวเองได้อย่างเต็มที่ เพราะมี

มคฺคามคฺคญาณทสฺนวิสุทฺธิ ที่รู้เห็นในเส้นทางแห่งความบริสุทธิ์
 อย่างชัดเจน จึงไม่มีการลึกลับสงสัยในความรู้เห็นที่จะไป
 ถามใคร

คำว่า ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ก็อยู่ในช่วงนี้ คนอื่น
 ไฉนเล่าจะเป็นที่พึ่งช่วยตัวเราได้ก็อยู่ในช่วงนี้ เมื่อมรรคญาณ
 วิปัสสนาญาณเกิดขึ้นแล้วเมื่อไร ถึงจะมีพระพุทธเจ้าประทับ
 อยู่ต่อหน้า มีพระอริยขีณาสพอยู่ที่นั่นก็ตาม โอกาสที่จะถาม
 ในความรู้เห็นว่าผิดหรือถูกก็ไม่มี จึงเป็นทิวัจฉิวิสุทฺธิ คือ
 ความรู้เห็นในเส้นทางแห่งความบริสุทธิ์เฉพาะตัว จึงเป็น
 มรรคญาณ วิปัสสนาญาณที่จะตัดกระแสของวัฏจักรให้ขาด
 ไป และจะข้ามกระแสในสามภพไปได้ในเวลาอันใกล้นั่นเอง

**เมื่อมรรคญาณ วิปัสสนาญาณ มีกำลังอันสมบูรณ์
 พร้อมแล้วเมื่อไร ความรู้เห็นในสังขารที่เป็นจริงใน
 รูปธรรม นามธรรม ก็เป็นจริงเมื่อนั้น** ถึงนามธรรม รูปธรรม
 นั้นมีอยู่ใกล้ไกล หยาบละเอียด ก็รู้เห็นเป็นสภาพความจริง
 ไปทั้งหมด ความจริงแต่ละอย่างมีการเกิดดับอยู่อย่างไร
 วิปัสสนาญาณก็รู้เห็นเป็นความจริงอย่างเปิดเผย กิเลสตัณหา
 ที่เคยปกปิดสังขารมานานแล้วก็ตาม วิปัสสนาญาณก็ตาม
 รู้เห็นและลบล้างไปเสียทั้งหมด

อุปาทานการหลงยึดถือในธาตุ ๔ ชั้น ๕ ว่าเป็น
 อัตตาตัวตนตั้งมั่นอยู่ในภพทั้งสาม วิปัสสนาญาณก็ทำลาย
 ลบล้างฆาณะอัตตาให้แตกสลายไป ไม่มีธาตุชั้นไหน
 ได้เป็นสันตติต่อเนื่องในชาติอนาคตต่อไป เพราะธาตุได้สลาย
 ตัวลงไปเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ ไปเสียทั้งหมด และเป็นอนัตตา
 คือสภาพที่สูญเปล่าไปจากสัตว์และบุคคล ไม่มีตนไม่มีตัว
 พอที่จะยึดได้แม้แต่นิดเดียว **ถ้าตนไม่มีเสียอย่างเดียว**
เท่านั้น อวิชชา สังขาร วิญญาณ นามรูป आयตนะ ผัสสะ
เวทนา ตัณหา อุปาทาน ภพชาติ ทั้งหมดนี้จะเกิดมา
จากที่ไหน

การเกิดแก่เจ็บตายในภพน้อยภพใหญ่ ความโศกเศร้า
 เสียใจร้องไห้ฟูมฟายในสิ่งที่ไม่สมความปรารถนา ก็เป็น
 สภาพที่สูญเปล่าไปตามอนัตตาทั้งสิ้น ความสุขความทุกข์
 ในกามคุณ ความพอใจรักใคร่ใฝ่ฝันในอารมณ์ที่ชอบใจ ก็สูญ
 ไปตามอนัตตาทั้งหมด เพราะสิ่งเหล่านี้มีอัตตาเป็นเหตุ อยู่
 ได้เพราะมีอัตตาตัวตน ถ้าตนมี ชาติ ภพ อุปาทาน ตัณหา
 ก็เกิดมาจากตน

เวทนาคืออารมณ์ที่เสวยทั้งสุขทั้งทุกข์จะเกิดขึ้นก็เพราะ
 มีตน การสัมผัสได้ก็เพราะมีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี้
 ก็เพราะอาศัยนามรูปว่าเป็นตน วิญญาณสังขารที่มีอยู่ใน

รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทัจจะ อวิชชา นี้ก็มาอาศัย
 ตนเป็นเหตุ เมื่อตนได้ถูกมรรคญาณ วิปัสสนาญาณประหาร
 ทำลายตนให้แตกสลายกลายเป็นของสูญไปเป็นสังขาร คือ
 ความจริงของธาตุเดิมเสียทั้งหมดแล้ว **อวิชชา สังขาร วิญญาณ**
นามรูป आयตนะภายใน การสัมผัส เวทนา ตัณหา อุปาทาน
ภพชาติ ก็พังพินาศไปทันที นี้ก็เพราะตนเป็นเหตุ เมื่อ
ตนดับ สิ่งอื่นที่อาศัยตน มีอยู่ในตน ก็ดับสูญไปพร้อมกัน

ดังพระอัสสชิว่า ธรรมทั้งหลายเกิดจากเหตุและดับ
 ไปเพราะเหตุ นั่นๆ จึงว่า เหตุ ปฏิจจ สมภูตา อาศัยเหตุ
 จึงเกิดขึ้นได้ เหตุภงคา นิรุชฌเว เมื่อเหตุคืออวิชชาดับสลาย
 ไป สังขาร วิญญาณ นามรูป आयตนะ ผัสสะ เวทนา ตัณหา
 อุปาทาน ภพชาติ ก็ดับไปพร้อมกัน ความสุข ความทุกข์
 ก็ดับไปด้วยกันหมดทั้งสิ้น

ความได้ก่เกิดขึ้นจากความรัก
 ภัยเกิดขึ้นจากความรัก
 ผู้จากขอบรักได้แล้วอย่าไม่มีได้ก
 ภัยจะมีมาจากที่ไหน
 ความได้ก่เกิดขึ้นจากความรัก
 ความได้ก่เกิดขึ้นจากความยินดี
 ความได้ก่เกิดขึ้นจากคามคุณ
 ความได้ก่เกิดขึ้นจากตาเหนา

บทที่ ๑๐๗๘ ยัญญะ วิเศษได้

ดับ ไม่มีการฟักฟื้น ในสมมติอีกต่อไป

วิปัสสนาญาณที่สังหารวิภวาทังพังพินาศไปแล้ว ไม่มี
 อัตตาใจจะลอยไปตามกระแสโลกอีกต่อไป จึงไม่มีสิ่งใด
 ตกค้างอยู่ในภพทั้งสาม จึงไม่มีสมมติใดให้เป็นเชื้อ
 ของสันตติตถอกพชาติในอนาคตอีกต่อไป จึงดับไปเพราะ
 หมดเชื่อนั่นเอง

ความดับนี้จะได้รู้ได้ชัดก็คือวิญญาณ เพราะวิญญาณ
 เป็นเครื่องรู้ในนามธรรม เป็นความรู้ในรูปธรรม เป็นความ
 รู้ที่มีอยู่ในอายตนะ คือวิญญาณรู้ในตา วิญญาณรู้ในหู
 วิญญาณรู้ในจมูก วิญญาณรู้ในลิ้น วิญญาณรู้ในกายทุก
 ส่วน วิญญาณรู้ในใจ

เมื่อวิญญาณดับไปอย่างเดี่ยวเท่านั้น ถึงจะมีตาก็สัมผัส
 รู้อะไรไม่ได้

ถึงจะมีหูจะมีเสียงมาสัมผัสก็รู้ไม่ได้

ถึงจะมีจมูกจะมีกลิ่นต่างๆมาสัมผัสก็รู้ไม่ได้

ถึงจะมีลิ้นจะมีรสอาหารหวานคาวเปรี้ยวเค็มมาสัมผัส
 ก็รู้ไม่ได้

ถึงจะมีกายก็สักว่ากาย จะมีอากาศเย็นร้อนหนาวมา
สัมผัสก็รู้ไม่ได้

ถึงจะมีใจเป็นสิ่งที่นึกคิดในสิ่งต่างๆก็เป็นเพียง
สักว่าใจเท่านั้น จะสัมผัสในธรรมารมณ์ใดไม่ได้เลย

นี่ก็เพราะวิญญูณได้ดับไปจากตา ดับไปจากหู ดับ
ไปจากจมูก ดับไปจากลิ้น ดับไปจากกาย และดับไปจากใจ
จึงไม่รู้ในการสัมผัสกับสิ่งใดๆทั้งสิ้น ต่างอันต่างสงบ ต่าง
อันต่างดับ จึงไม่มีอายตนะใดมีการทำงานได้เลยในขณะนั้น

**การดับในขั้น ๕ ก็มีวิญญูณอย่างเดียวพาให้
ดับ เช่นรูปขั้น ๕ ก็ได้อธิบายในความดับของอายตนะมา
แล้ว ส่วนเวทนาขั้น ๕ คือความเสวยในอารมณ์แห่งความ
สุขก็ดี เสวยอารมณ์แห่งความทุกข์ก็ดี หรืออารมณ์ที่ไม่
เป็นสุขเป็นทุกข์ก็ดี ก็ไม่มีการเสวยอารมณ์ใดๆได้ทั้งสิ้น**
นี่ก็เพราะวิญญูณความรู้สุขความรู้ทุกข์ได้ดับไปแล้ว สัญญา
ความจำก็จำอะไรไม่ได้เลย เพราะวิญญูณรู้ในความจำไม่มี
สังขารความปรุงแต่งในสมมติก็คิดปรุงแต่งอะไรไม่เป็น เพราะ
วิญญูณที่จะรู้ในการปรุงแต่งได้ดับไปแล้ว วิญญูณคือความ
รู้ที่เป็นนามจิตก็ดับสนิทไป ไม่มีวิญญูณความรู้ไปสู่อายตนะ
และขั้น ๕ แต่อย่างใด นี่เพราะตนไม่มีในธาตุ ๔ คือ
ดิน น้ำ ลม ไฟ และธาตุ ๔ ก็ไม่มีในตน จะให้เกิดเป็นรูป

ได้อย่างไร ถ้ารูปไม่มี อายตนะจะมีมาจากที่ไหน

ฉะนั้น รูปจึงไม่เป็นตน และตนก็ไม่มีในรูป รูปไม่
มีในตน ตนก็ไม่มีในรูป เวทนาคือความเสวยอารมณ์ก็ไม่
เป็นตน ตนก็ไม่มีในเวทนา เวทนาไม่มีในตน ตนก็ไม่มีใน
เวทนา สัญญาคือความจำก็ไม่มีในตน ตนก็ไม่มีในสัญญา
สัญญาความจำไม่มีในตน ตนก็ไม่มีในสัญญา สังขารความ
ปรุงแต่งในสมมติทั้งหลายไม่เป็นตน ตนก็ไม่มีในสังขาร สังขาร
ความปรุงแต่งไม่มีในตน ตนก็ไม่มีในสังขาร วิญญูณคือ
ความที่เป็นนามของจิตก็ไม่มีในตน ตนก็ไม่ได้เป็นวิญญูณ
วิญญูณรู้ในขั้น ๕ วิญญูณรู้ในอายตนะ ไม่มีในตนและ
ตนก็ไม่มีในวิญญูณ

เมื่อวิปัสสนาญาณที่เป็นญาณอันยิ่งมารู้เห็นว่าธาตุ ๔
ขั้น ๕ ไม่เป็นตน ตนก็ไม่ใช่เป็นธาตุ ๔ ขั้น ๕ และมารู้
เห็นว่าธาตุ ๔ ขั้น ๕ ไม่มีในตน และตนก็ไม่มีในธาตุ ๔
ขั้น ๕ และมารู้ชัดเห็นชัดรู้จริงเห็นจริงตามสภาพในสังขาร
ที่เป็นจริงอยู่อย่างนี้ ก็ไม่มีอะไรเป็นตน และไม่มีอะไรมี
ในตนแม้แต่ชนิดเดียว ถ้าตนไม่มีและไม่มีความแล้ว จะทำอะไร
ไปเกิดอยู่ในภพทั้งสามเล่า

ฉะนั้น วิปัสสนาญาณ การรื้อถอนภพชาติที่เป็น
มูลรากของวัฏจักรก็มารวมถอนรากถอนโคนกันอยู่ในช่วง

นี่เอง นี่จึงเรียกว่าดับในอริยมรรค แล้วจะก้าวขึ้นสู่อริยผลอย่างฉับไว

รู้ครอบโลกธาตุ แต่ไม่มีนิमितหมาย

เมื่อวิปัสสนาญาณได้ตัดความสัมพันธ์และปฏิเสชในธาตุ ๔ ชั้น ๔ ว่า ไม่มีอะไรเป็นอัตตัตถัตถน และดับไปในที่สุดแล้ว ก็มีความรู้อีกประเภทหนึ่ง เป็นความรู้ที่ไม่อยู่ในอายตนะ ไม่เป็นความรู้ในวิญญูณชั้น ความรู้นี้เป็นความรู้ที่ไม่มีในสมมติโลกแต่อย่างใด ไม่มีธาตุชั้นเป็นเครื่องกำหนด และเป็นความรู้ที่ไม่มีนิमितหมายในสิ่งใดๆทั้งสิ้น แม้ผู้เขียนจะหาคำศัพท์มาเปรียบเทียบเป็นสำนวนให้รู้ความหมายได้ตรงตามได้ ก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะมาประกอบเอื้อมถึงให้สมกับความรู้ที่ไม่มีสมมตินิमितหมายพอให้ท่านได้เข้าใจ จึงขอมอบให้ท่านเป็นผู้รู้เอง จึงจะเป็นปัจจัยตัดตั้งเฉพาะท่านโดยตรง

ความรู้ที่ว่านี้ไม่มีแสง ไม่มีสี ไม่มีมีด ไม่มีส่ว แต่รู้อยู่ในความว่างของโลกธาตุ แต่ก็ไม่ได้ติดอยู่ในความว่างนี้แต่อย่างใด และไม่มีอะไรเป็นนิमितหมายให้รู้ แต่เป็นธรรมชาติรู้ที่อยู่ในเฉพาะรู้เท่านั้น นี่คือนิยามที่เหนือสมมติใดๆ รู้ไม่หวั่นไหวเป็นไปในอดีต รู้ไม่หวั่นไหวเป็นไปในอนาคต และรู้ไม่หวั่นไหวเป็นไปในปัจจุบัน

รู้ไม่มีการดับ รู้ไม่เป็นที่ไปตามดินฟ้าอากาศ รู้ไม่มีเหตุปัจจัยให้เป็นที่ไปในสิ่งใดๆทั้งสิ้น ความรู้นี้เป็นไปในสมณะ และไม่มีในวิปัสสนาแต่อย่างใด ไม่เป็นที่ไปในรูปธรรมนามธรรม จึงเป็นความรู้ที่ไม่มีสมมติเคลือบแฝง ไม่เกาะอยู่ในโลกธาตุนี้แต่อย่างใด ความรู้นี้จะปรากฏในช่วงที่มีความดับนี้เอง เมื่อความดับและความรู้ครอบโลกธาตุตั้งได้อธิบายมานี้ได้อยู่ได้พอสมควรแล้ว ไม่นานนักก็จะพลิกแพลงขึ้นที่จิตนิดเดียว

ความกล้าหาญยอมเกิดขันธ์เต็มที

ความดับที่ดับมาเต็มที่แล้วนั้น ในช่วงที่ต่อเนื่องกัน ก็เหมือนกับเกิดความขยับขึ้นที่จิตนิดเดียว หรือจิตถอนออกมาเล็กน้อย ในช่วงพริบตานั่นเอง จึงเกิดความกล้าหาญขึ้นที่จิตอย่างเต็มที่ และเป็นความกล้าหาญที่มีความรุนแรงมาก

ความกล้าหาญนี้เกิดขึ้นจากจิตโดยเฉพาะ เมื่อจิตมีความกล้าหาญ สติก็มีความกล้าหาญ และปัญญาก็เกิดความกล้าหาญ ความเพียรทุกประเภทก็เกิดความกล้าหาญไปตามกันทั้งหมด จะปรารถนาเรื่องการเดินจงกรม จะเดินสักวันหนึ่งคืนหนึ่ง ไม่มีการพักผ่อนหลับนอน จะเดินได้ไหม ก็รับว่าเดินได้ เหมือนกับว่าได้เดินจงกรมนิดเดียว หรือปรารถนาจะเดินจงกรมสักเดือนหนึ่งปีหนึ่ง ไม่มีการพักผ่อนหลับนอน จะเดินได้ไหม ก็เหมือนกับมีคำตอบว่าไม่มีปัญหา เหมือนกับว่าเดินชั่วโมงเดียวเท่านั้น

ถ้าปรารถนาในการนั่งสมาธิสักวันหนึ่งคืนหนึ่ง ก็เหมือนกับว่าได้นั่งสมาธินิดเดียว เมื่อปรารถนาจะนั่งสมาธิสักเดือนหนึ่งปีหนึ่งโดยไม่เคลื่อนที่ไปไหนจะนั่งได้ไหม ก็ตอบใน

ตัวเองเสร็จว่านั่งได้ไม่มีปัญหา ก็เหมือนกับว่าจะได้นั่งสมาธิ ชั่วโมงเดียวเท่านั้น ความกล้าหาญนี้ไม่เคยมีมาก่อน แต่ก็มาเกิดขึ้นในช่วงนี้เอง และเป็นความกล้าหาญที่จะถอนรากถอนโคนของวัฏจักร และตัดกระแสของภพทั้งสาม และข้ามกระแสของโลกนี้อย่างฉับไว ความกล้าหาญนี้จะมีเฉพาะนักปฏิบัติครั้งสุดท้ายเท่านั้น และจะเกิดขึ้นในครั้งเดียวด้วย จะว่าการทำลายก็เหมือนจะกระที่บเขาทิ้งลูกให้เรียบราบไปในชั่วพริบตา เหมือนกับว่าจะพังเขาทิ้งลูกให้แตกกระจายไปในชั่วลัดนิ้วมือเดียว

อัสวักขยญาณเกิดขึ้นในช่วงนี้

ในช่วงความกล้าหาญเกิดขึ้นแล้วนี้เอง อีกสักครูเดียวเท่านั้นมีความรู้อีกประเภทหนึ่งรู้ซ้อนกันขึ้นมาว่า **อัสวะจะสิ้นไปในขณะนี้** จึงหวนระลึกลงได้ว่า พระพุทธเจ้าประทับอยู่ใต้ต้นโพธิพฤกษ์ในวันเพ็ญเดือนหก ใต้อธิษฐานว่า “ถ้าข้าพเจ้าไม่ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าเมื่อไร ข้าพเจ้าก็จะไม่ลุกออกจากโคนต้นไม้ได้อย่างเด็ดขาด ถึงเลือดเนื้อ

จะเหี่ยวแห้งผุพังไปก็ตามที่ ข้าพเจ้าก็ยอมเสียดสละแม่กระทั่งชีวิตอินทรีย์” นี่คือการกล้าหาญของพระพุทธเจ้า

ส่วนพระสาวกทั้งหลายก็มีความกล้าหาญเป็นไปในลักษณะนี้เหมือนกัน แต่ท่านจะพูดให้คนอื่นรู้หรือไม่เท่านั้น หรือจะอธิษฐานว่า เมื่อข้าพเจ้ายังไม่หลุดพ้นจากอาสวะเมื่อไร ข้าพเจ้าก็จะนั่งอยู่ในที่แห่งนี้ตลอดไป ถึงเนื้อเลือดจะเหี่ยวแห้งผุพังแตกสลายไปเป็นดินน้ำลมไฟก็ตามที่ ข้าพเจ้าก็จะไม่ลุกหนีจากที่นี่อย่างเด็ดขาด คำอธิษฐานนี้เป็นคำแสดงตัวให้สมกับความกล้าหาญเท่านั้น ถึงจะไม่อธิษฐานด้วยวิธีนี้ก็ไม่มีปัญหา ก็เพราะรู้แล้วว่าอาสวะจะสิ้นไปในขณะนี้ อยู่แล้ว ถึงจะอยู่ในอิริยาบถไหนก็ไม่มีปัญหา ในช่วงจรมกจิตเดียวเท่านั้น อาสวะก็ขาดกระเด็น ตั๊บเดียวในช่วงพริบตา รู้ทันทีว่าอาสวะได้สิ้นไปแล้วในช่วงวินาทีนี้เอง

เมื่อรู้ว่าได้หลุดพ้นไปแล้วในขณะใด วิมุตตสมิ วิมุตตมิตติ ฃาณ โหติ ความหลุดพ้นมีในขณะใด ก็รู้ในความหลุดพ้นไปในชั่วขณะนั้น ชีณ ชาติ นี่คือการที่ชาติแห่งความเกิดได้สิ้นสุดลงเป็นชาติสุดท้าย วุสิต พุรหมจริยิ ความบริสุทธิ์ของพรหมจรรย์ก็มีความสมบูรณ์เต็มที่ กต กรณียิ อูบายวิธีที่จะนำมาประพฤติปฏิบัติ เพื่อความบริสุทธิ์ได้หลุดพ้นไป ก็หมดกิจกันเพียงเท่านี้

กิจอื่นที่จะทำให้มีความบริสุทธิ์หลุดพ้นอีกไม่มี ความบริสุทธิ์ก็เด่นอยู่เฉพาะความบริสุทธิ์เท่านั้น ความกล้าหาญก็ค่อยๆ อ่อนลงๆจนเป็นปกติ

ปัญญาที่มีความองอาจปราศรัยเบรื่อง เคยพันเคยสับ ขับไสกิเลส ตัณหา มานะ ทิฏฐิ อวิชชา มาอย่างโชกโชนก็หมดภาระไปจะนำมาใช้ในความบริสุทธิ์นี้ไม่ได้เลยและปัญญาก็ไม่อาจเอื้อมถึงแห่งความบริสุทธิ์นี้ได้ ก็เป็นอันว่าปัญญาได้ส่งทางให้ถึงซึ่งความบริสุทธิ์เต็มที่แล้ว ก็หมดภาระหน้าที่ไปเพียงเท่านี้ ความดำริไตร่ตรองหาข้อธรรมมาเป็นอุบาย การพิจารณาปฏิบัติเพื่อละกิเลสตัณหาแทบไม่มีเวลาได้พักผ่อนหลับนอน จะอยู่ในอิริยาบถไหน ก็มีปัญญาใคร่ครวญหาข้อธรรมมาเป็นอุบายพิจารณาเพื่อให้เห็นในสังขาร เพื่อให้เห็นจิตได้ปล่อยวางจากการยึดถือในอัตตาตัวตน

ปัญญาต้องเป็นวิทยาการคอยชี้แนะความจริงให้จิต รู้อยู่ตลอดเวลาว่าธาตุ ๔ เป็นอย่างไรๆ ไม่มีอัตตาตัวตน ธาตุ ๔ ทั้งหมดเป็นความทุกข์อย่างนี้ เป็นความไม่เที่ยงอย่างนี้ เป็นสภาพที่สูญเปล่าอย่างนี้ ธาตุ ๔ มีความสกปรกโสโครกอย่างนี้ ธาตุทุกส่วนเบื่องบนแต่พื้นเท้าขึ้นไป เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงมา มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุดโดยรอบ ภายในร่างกายย่อมมีแต่ของสกปรก เป็นของน่าเกลียด น่าเบื่อหน่าย

ปัญญาเคยเป็นวิทยากรสอนจิตมาแล้วเป็นอย่างดี เมื่อมาถึงในช่วงแห่งความบริสุทธิ์เต็มที่แล้ว ปัญญาทั้งหมดภาระหน้าที่ทันที ไม่มีสิทธิ์ที่จะอาจเอื้อมเข้าไปถึงความบริสุทธิ์นั้นเลย

ความบริสุทธิ์ ที่เหนือจากสิ่งใดในโลก

ความบริสุทธิ์นี้ไม่มีรูปร่างลักษณะเป็นอย่างไร ไม่มีนิมิตในความบริสุทธิ์นั้นๆ จึงเป็นความบริสุทธิ์ที่ไม่มีสมมติใดๆเคลือบแฝง ไม่มีสังขารปรุงแต่งให้เป็นไปในการเปรียบเทียบ

ความบริสุทธิ์ไม่ใช่ความสว่าง ความว่าง

ความบริสุทธิ์ไม่ใช่อภิปัญญาที่เกิดขึ้นในสมณะและวิปัสสนา เพราะสมณะวิปัสสนานั้นเป็นข้อปฏิบัติในองค์มรรค ส่วนความบริสุทธิ์นั้นเป็นปฏิเวธ คือผลที่มีความบริสุทธิ์เต็มที่แล้ว จะสมมติให้เป็นไปในสิ่งใดไม่ได้เลย

ความบริสุทธิ์นั้นจะไม่มีขึ้น ไม่มีลง ไม่มีไป ไม่มีมา ไม่มีการเจริญขึ้นแล้วเสื่อมลง

ปัจจุบันจะเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา ก็เพียงทำเป็นวิหารธรรมเท่านั้น ไม่ทำเพื่อให้ความบริสุทธิ์เพิ่มขึ้นเจริญขึ้นแต่อย่างใด จะทำความเพียรมาก ทำความเพียรน้อย ความบริสุทธิ์ก็เท่าเดิม หรือจะอยู่ตามปกติ ความบริสุทธิ์ก็มีเท่าเดิม หรือมีฐานะภายนอกที่จะพึงทำ ความบริสุทธิ์ก็ไม่หายไปไหน ความบริสุทธิ์จึงไม่มีการเกิดไม่มีการดับ ไม่มีการเจริญขึ้นเสื่อมลง

จึงเป็นอกุปปชรรณ เป็นธรรมที่ไม่กำเริบ เป็นวิสุทธิธรรม เป็นวิราคธรรม เป็นญาณทัสนวิสุทธิธรรม เป็นทัญญิวินวิสุทธิธรรม นี่เป็นคำเรียกเพื่อให้สมกับความบริสุทธิ์เท่านั้น

ฉะนั้น ความบริสุทธิ์จึงเป็นเอกรัตติง ไม่มีการเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ไม่เป็นไปตามยุคตามสมัย ไม่เป็นไปตามฤดูกาล ไม่เป็นไปตามความมืดแจ้งของตะวันเดือนดาวของโลก

เอกรัตติงมิใช่กำหนดรู้ความสว่างจากการทำสมาธิ มิใช่กำหนดรู้ให้เป็นแสงแพรวพราวเหมือนดวงแก้ว

เอกรัตติงมิใช่ความรู้แจ่มใสในสมาธิ มิใช่การกำหนดรู้ในวิปัสสนา

เอกรัตติงไม่เหมือนภาพหนึ่งของพระพุทธรูปในขนาด
ต่างๆ

เอกรัตติงที่แท้จริงนั้นคือความบริสุทธิ์ที่มีอยู่ในความ
บริสุทธิ์เอง ไม่เอนเอียงไปกับสิ่งใดๆในโลก

ความบริสุทธิ์นี้จึงไม่มีอาการเปลี่ยนแปลง ไม่มีความ
เศร้าหมองขุ่นมัว เป็นความบริสุทธิ์ที่เป็นเอกเทศอยู่เฉพาะ
ความบริสุทธิ์เท่านั้น ไม่มีความยินดียินร้ายในสิ่งใดๆและ
ไม่มีสิ่งใดจะเอื้อมถึง ไม่เป็นไปในโลกธรรมแต่อย่างใด
นี่แลจึงเป็นราตรีเดี่ยวแห่งความบริสุทธิ์อย่างแท้จริง

คิดถึงพระพุทธเจ้า อยากกราบพระพุทธเจ้าให้สมใจ

ขณะนั้นความคิดถึงพระพุทธเจ้าก็คิดถึงโดยไม่มี
สิ่งใดเปรียบเทียบได้ ถ้าหากพระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์
อยู่ ถึงพระองค์จะประทับอยู่ไกลแสนไกลสักเท่าไรก็ตาม

จะตั้งใจไปเพื่อนมัสการกราบไหว้เฉพาะพระพักตร์ พระพุทธเจ้าให้สมใจ

ทั้งๆที่รู้อยู่แล้วว่าพระพุทธเจ้าได้เสด็จดับขันธเข้า
สู่ปรินิพพานไปแล้วก็ตาม ความอดกลั้นในความคิดถึง
พระพุทธเจ้าในขณะนั้นก็เหลือที่จะพรรณนา เพราะมารู้เห็น
คุณค่าในสวากขาตธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว และ
เป็นนิยานิกรรม เป็นธรรมที่นำผู้ปฏิบัติให้ถึงซึ่งความสงบ
แห่งทุกข์ได้อย่างสมบูรณ์ และให้ถึงซึ่งความบริสุทธิ์ธรรม
ได้อย่างเต็มที่

ความอยากไปนมัสการกราบไหว้พระพุทธเจ้าใน
ครั้งนี้ มิใช่จะไปไต่ถาม ในผลของการปฏิบัติที่รู้มานั้นว่ามี
ความผิดถูกอย่างไร และไม่อยากเล่าผลของการปฏิบัติที่รู้
มานี้ให้พระพุทธเจ้าทรงฟังเลย และไม่ต้องการคำพยากรณ์
จากพระพุทธเจ้าแม้แต่หนึ่งเดียว เพราะรู้แล้วว่าความบริสุทธิ์
ของพระพุทธเจ้าและพระชินาสพเจ้าทั้งหลายในครั้งพุทธกาล
กับความบริสุทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักปฏิบัติในยุคปัจจุบัน ก็เป็น
ความบริสุทธิ์อย่างเดียวกัน โฉนเล่าจะมีคำถามในความบริสุทธิ์
นี้ หรือหากพระพุทธเจ้าจะตรัสถามในผลของการปฏิบัติ
ก็พร้อมที่จะเล่าถวายเท่านั้น

ความคิดถึงพระพุทธเจ้า ความอยากไปกราบนมัสการ
พระพุทธเจ้าที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่นานนักก็อ่อนลงๆ จนเป็น
ปกติธรรมดาไป นี่ก็เป็นธรรมชาติที่เป็นเอง

จึงนึกขึ้นได้ทีหลังว่า นี่หรือในครั้งพุทธกาล พระ
สาวกทั้งหลายที่ไปภาวนาปฏิบัติในถิ่นฐานใด เมื่อท่านได้
บรรลุรู้เห็นธรรมในความบริสุทธิ์เต็มที่แล้ว ท่านเหล่านั้น
จึงรีบมากราบนมัสการพระพุทธเจ้าให้สไมใจ ถึงจะอยู่ไกล
แสนไกลก็ข้ามป่าฝ่าดงบุกน้ำลุยโคลน ไม่นึกถึงความ
เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า ขอให้ได้มากราบพระพุทธเจ้าให้
สไมใจก็เป็นพอ

แล้วมาทวนระลึกถึงพระคุณครูอาจารย์ในยุค
ปัจจุบัน ก็ระลึกถึงพระคุณของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น
ว่าทั้งสององค์เป็นผู้ค้นพบในมรรคปฏิบัติที่เป็นแนวทาง
ของพระพุทธเจ้าที่ได้ตรัสไว้แล้ว ว่าเป็นแนวทางที่ตรง
เป็นข้อปฏิบัติที่เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เป็นข้อปฏิบัติที่
ชอบยิ่ง มรรคปฏิบัติที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ค้นพบนี้
ก็เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นหลักเดิมเหมือนในครั้งพุทธกาล
หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ก็ได้ปฏิบัติตามแล้วได้ผลเป็นความ
บริสุทธิ์เต็มที่ทั้งสององค์ ท่านก็ได้ฝึกฝนอบรมศิษย์ต่อมา
ศิษย์ทั้งหลายก็รู้เห็นเป็นความบริสุทธิ์ต่อเนื่องกันมาตลอด

ผู้เขียนก็ได้รับโอวาทจากครูอาจารย์หลายท่าน แล้วนำมา
ปฏิบัติก็ได้ผลอันเป็นเรื่องส่วนตัว

ผู้เขียนจึงได้น้อมนึกระลึกถึงพระคุณของหลวงปู่เสาร์
หลวงปู่มั่น ตลอดครูอาจารย์ผู้ให้ความรู้ความสว่างโดย
ความบริสุทธิ์ใจแต่ละท่าน จึงขอกราบคารวะในพระคุณของ
ครูอาจารย์มาในครั้งนี้ด้วย

ความอ่อนใจคือ ไม่อยากสอนใครๆ ทั้งสิ้น

ในช่วงต่อมาก็เกิดความคิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจ
เป็นความคิดที่เป็นธรรมชาติเกิดขึ้นเอง โดยไม่คิดว่าจะมี
ความคิดประเภทนี้เกิดขึ้น นั่นคือไม่อยากสอนใครๆ
ทั้งสิ้น แต่ก็รู้ทันว่านี่เป็นความดำริของพระพุทธเจ้าที่เคย
ดำริในเรื่องที่ไม่อยากสอนใครๆ มาแล้ว

นี่เธอจะไปเลียนแบบคิดตามเยี่ยงอย่างของ
พระพุทธเจ้าทำไม ถึงขนาดนั้นก็ยิ่งฝันคิดไปจนได้ คือคิด
ว่า ธรรมนี้เป็นธรรมที่มีความสุขุมลุ่มลึก ยากที่บุคคลจะรู้

เห็นได้ เพราะเป็นธรรมที่ถอนรากถอนโคนของกิเลสตัณหา เป็นธรรมที่ข้ามกระแสของวัฏจักรให้พ้นไป มิใช่ธรรมนี้จะเกิดขึ้นได้อย่างลมๆแล้งๆ อย่างง่ายดาย

เมื่อความคิดประเภทนี้เกิดขึ้นมาลึกลับสักหนึ่งจึงคิด ตัดบทว่า นี่เธอจะมาคิดเลียนแบบตามพระพุทธเจ้า จึงไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง เพราะพระพุทธเจ้าไม่มีการผูกขาดว่า ให้นักปฏิบัติในครั้งพุทธกาลเท่านั้นเป็นผู้รู้เห็น **ทุกคนที่ตั้งใจ ปฏิบัติก็รู้เห็น ในความบริสุทธิ์ในธรรมได้** เพราะการปฏิบัติธรรมในครั้งพุทธกาลนั้นก็มีความปฏิบัติที่เป็น มัชฌิมาปฏิปทาในอัฐสังคิมรรค ให้พุทธบริษัทในสมัยนั้น ได้บรรลุมรรคผลไปมิใช่น้อย แม้ในยุคนี้สมัยนี้ก็มีความปฏิบัติที่เป็นมัชฌิมาปฏิปทาอย่างเดียวกัน และนักปฏิบัติทุกคนก็ได้สะสมบารมีบำเพ็ญความดี มีการให้ทาน การรักษาศีล การเจริญเมตตาภาวนา มาแล้ว เขาก็พร้อมที่จะเป็นผู้รู้เห็นธรรมที่บริสุทธิ์อย่างเต็มที่เหมือนกัน

เมื่อเธอรู้เห็นได้ คนอื่นเขาก็มีสิทธิ์ที่จะรู้เห็นธรรมอันบริสุทธิ์ได้เช่นกัน เธอจะไปอ่อนข้อออกอกในการสอนคนอื่นทำไม ถ้าคนใดมีความเกี่ยวเนื่องกัน เธอก็ต้องสงเคราะห์สั่งสอนเขาอย่างเต็มที่ เธอจะไปเกลียดในการสอนคนอื่นทำไมเล่า เมื่อความคิดไปในลักษณะนี้เข้าผลัดดัน ความคิดที่ไม่

อยากสอนใครๆก็อ่อนตัวลง และหมดไปเป็นปกติธรรมดา ใครจะมาให้สอนก็สอนกันไป ใครไม่ยอมให้สอนก็วางเฉย ถือว่าไม่เคยเกี่ยวเนื่องกันมา ก็หมดภาระกันไป

กำลังที่เกิดจากจิตโดยเฉพาะ

ในช่วงที่ต่อเนื่องกันมาได้เกิดกำลังขึ้นจากจิตโดยเฉพาะ กำลังของจิตนี้เป็นกำลังที่จะแสดงออกมาภายนอกไม่ได้ ในความนึกคิดให้สมกับกำลังของจิตในขณะนั้นก็เหมือนกับจะถอนต้นพะยูนต้นขนาดใหญ่ให้ขึ้นทั้งรากได้ในชั่วกะพริบตาเดียว หรือเหมือนจะยกภูเขาทั้งลูกโยนเล่นไปมาได้เหมือนลูกฟุตบอล หรือเหมือนจะใช้กำปั้นกระแทกให้ภูเขาทั้งลูกได้แตกกระจายไปในชั่วพริบตา หรือเหมือนจะใช้เท้าถีบเตะเขาทั้งลูกให้กลิ้งไปมาเหมือนกับลูกคลี หรือถ้าหากมีกำลังกายประกอบกับกำลังจิตได้ในขณะนั้น ก็เหมือนจะทำลายอะไรได้ทุกอย่างในโลกนี้

นี่เพียงมีแต่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในจิตเท่านั้น กำลังนี้ มิใช่เป็นกำลังของสติ มิใช่เป็นกำลังของสมาธิ มิใช่เป็นกำลัง

ของปัญญา มิใช่เป็นกำลังของความเพียรแต่อย่างใด กำลังของจิตนี้จะนำไปใช้กับอะไรไม่ได้เลย แต่เป็นธรรมชาติที่เกิดกำลังขึ้นในจิตโดยเฉพาะเท่านั้น

กำลังของจิตนี้ตั้งอยู่ได้นานเมื่อมาประสานกันกับความบริสุทธิ์ แล้วแผ่กระจายไปทั่วในสรรพางค์กายอย่างทั่วถึง เมื่อกำลังของจิตและความบริสุทธิ์แผ่กระจายไปในกายไปถึงไหนส่วนไหน ก็เหมือนกายส่วนนั้นๆ มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรู้เห็นได้ชัดเจนทีเดียว

ฉะนั้น จึงมีการเปลี่ยนแปลงอัฐิธาตุของพระอริยเจ้าทั้งหลายโดยเฉพาะผู้มีความบริสุทธิ์เต็มที่แล้วนั้น ส่วนพระอริยเจ้าชั้นอนาคามีลงมา ก็เลสตัณหายังแผงอยู่ในจิต ความบริสุทธิ์ในธรรมยังไม่สมบูรณ์ กำลังแห่งความบริสุทธิ์ จึงไม่มีการชักฟอกอัฐิธาตุให้แปรสภาพไปได้ เพราะพระอนาคามียังมีกิเลสที่จะต้องละ เป็นเสขบุคคล เป็นผู้อยู่ในขั้นศึกษา ยังหาอุบายวิธีที่จะละกิเลส คือรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา อีกต่อไป

เมื่อกำลังจิตและกำลังแห่งความบริสุทธิ์ได้แผ่กระจายฟอกธาตุโดยทั่วถึงแล้ว อีกไม่นานนักนับแต่รู้ในความบริสุทธิ์นั้นมา กำลังของจิตก็ค่อยๆอ่อนกำลังลงๆ

ไม่กี่วันความเป็นปกติก็อยู่ในสภาพเดิม ส่วนความบริสุทธิ์ที่รู้เห็นมาแล้วนั้น ก็รู้เห็นในความบริสุทธิ์เหมือนเดิม ไม่มีการเสื่อมคลายแต่อย่างใด ในขณะที่กำลังของจิตกับความบริสุทธิ์ฟอกธาตุอยู่นั้น ก็เหมือนมีการเปลี่ยนนิสัยไปด้วยตลอดความเป็นอยู่และการวางตัวให้สมกับธรรม

ที่ไหนได้ เมื่อความเป็นอยู่ปกติแล้ว นิสัยเดิมที่เป็นมาอย่างไร กิริยา กาย วาจา เป็นมาอย่างไร ความเป็นไปในกิริยา กาย วาจา ก็เป็นไปในลักษณะเดิมนั้นเอง เพราะนิสัยเดิมที่ขาดไปได้ก็มีเฉพาะพระพุทธรเจ้าเท่านั้น

ส่วนบรรดาพระอริยสาวกทั้งหลายที่เป็นพระชีณาสพ โดยสมบูรณ์ บริสุทธิ์ด้วยคุณธรรมแล้วก็ตาม นิสัยเดิมเป็นมาอย่างไร ความเป็นไปในกิริยา กาย วาจา ก็ออกไปในลักษณะนั้น จะตัดขาดนิสัยเดิมไม่ได้เลย

ดังคำเปรียบไว้ว่า น้ำลึกเงาลึก น้ำลึกเงาตื้น น้ำตื้นเงาตื้น น้ำตื้นเงาลึก นี้ก็บอกชัดแล้วว่า นิสัยของพระอรหันต์ตัดขาดไม่ได้

ฉะนั้น การดูพระว่าองค์ไหนมีความบริสุทธิ์หรือไม่ บริสุทธิ์นั้นดูได้ยาก เพราะกิริยาการแสดงออกมาทางกาย วาจา จะเอาเป็นเครื่องตัดสินที่แน่นอนไม่ได้ เช่น

บางท่านมีนิสัยสุขุม คุณธรรมก็พร้อม

บางท่านมีนิสัยสุขุม จิตแห้งแล้งในคุณธรรม

บางท่านกิริยาภายนอกที่แสดงออกไม่ดี แต่ก็จิตพร้อมด้วยคุณธรรม

บางท่านกิริยาที่แสดงออกมาก็ไม่ดี และจิตก็แห้งแล้งไปไม่มีคุณธรรม

ฉะนั้นการจะเอาตานอกดูกันจึงเป็นของไม่แน่นอน

ข่งกั๊ว ตะกอนหมม เวชชาขวด อังเข้ชวาทิ - ม่มตะ

ตะกอนหมม เอะตะกอนหมมอกรัง - ม่มตะ

เอานักปลงกั๊วเข้หมม เอะจัวอานหมตัก - ม่มตะ

การขี้เอะจัวอานหมตัก - ม่มตะ

พระอาจารย์ ญาณโชติ

อุบายการทำสมาธิ

เริ่มต้นแต่ได้อธิบายในแนวทางปฏิบัติมา เป็นอุบายวิธีแนวทางของการเจริญวิปัสสนาตลอด จนถึงผลแห่งการปฏิบัติอย่างเต็มที่ จากนี้ไปจะได้อธิบายในวิธีการทำสมาธิไว้สักสองอุบาย พอให้นักปฏิบัติได้พักผ่อนจิตใจไปบ้าง และพิจารณาด้วยปัญญาไปบ้าง เรื่องที่ยกเอาหลักการทำของสมาธิมาไว้สุดท้าย ก็เพื่อไม่ให้มีการสับสนกัน แต่เมื่อเรารู้วิธีการทำสมาธิแล้ว เราก็ให้นำเอาวิธีการทำสมาธินี้ไปทำความเข้าใจในท่ามกลางการพิจารณาในปัญญาในช่วงไหนก็ได้ เพื่อให้เป็นการปฏิบัติภาวนา ในสมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน เป็นคู่สลับกันไป ดังจะได้อธิบายในการปฏิบัติวิธีทำในสมาธิต่อไป (รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการทำสมาธิอยู่ในหนังสือ “ทวนกระแส” ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ที่ยังไม่เคยทำสมาธิมาก่อน)

ทำสมาธิในวิธีที่ ๑

ก่อนจะนั่งสมาธิ ต้องดูสถานที่ให้เรียบร้อย พร้อมทั้งมีสติ ชำระกาย วาจา ใจ ไว้ให้เป็นปกติ กำหนดจิตให้เป็นปกติ อยู่ในปัจจุบัน อารมณ์ของจิตที่มีมาแล้วในอดีตก็ปล่อยให้ผ่านไปในอดีต อารมณ์ใดที่เป็นไปในอนาคต ก็อย่าคำนึงคิดถึง หรือการงานใดที่ยังตกค้าง ก็วางทิ้งเสียทั้งหมด จากนั้นก็ไหว้พระ เมตตาทน เมตตาสัตว์ ทำให้จิตอยู่ในความเป็นกลาง แล้วนั่ง เอาขาขวาทับบนขาซ้าย ทำตัวให้ตรง ตั้งสติตั้งใจไว้อย่างมั่นคง แล้วยกมือขึ้นอธิษฐานจิตให้มีความหนักแน่นในคุณพระพุทธรูป ในคุณของพระธรรม ในคุณของพระอริยสงฆ์ เสร็จแล้วค่อยวางมือลง วางบนตัก เอามือขวาวางทับมือซ้าย แล้วกำหนดจิตตรวจดูในร่างกายให้ทั่วถึง ว่าจะเอาร่างกายส่วนไหนเป็นนิมิตเครื่องหมายของสติ เพื่อจะได้ระลึกรู้อยู่ในกายส่วนนั้นๆ พร้อมกับคำบริกรรม

ในขณะที่หายใจเข้าให้ตั้งใจนึกว่า พุท ในขณะหายใจออกให้ตั้งใจนึกว่า โธ ให้ตั้งใจในความรู้สึกกับคำบริกรรมนั้น ไปกำหนดรู้อยู่เฉพาะกายส่วนกำลังเพ่งดูอยู่นั้นโดยตรง

คำบริกรรม กับลมหายใจ กับสติ ก็เหมือนได้กระทบกายที่เรากำหนดรู้ผู้นั้นโดยตลอด ถึงลมหายใจมีอยู่ที่ปลายจมูก แต่ความรู้สึกที่มีสติให้กำหนดรู้กายส่วนนั้นอย่าให้ผลแล้ว กำหนดกายส่วนนั้นขึ้น โดยสมมติว่ากายส่วนที่เรากำหนดเพ่งดูผู้นั้นเป็นลักษณะอย่างไร ให้สมมติรู้กายส่วนนั้นตามความเป็นจริง ตามรูปพรรณสัณฐาน ถ้าสมมติรู้เห็นยังไม่ชัด ก็พยายามสมมติรู้เห็นกายส่วนนั้นอยู่บ่อยๆจนกว่าจะมีความชำนาญ หรือยังสมมติขึ้นไม่เห็น ก็ตั้งสติตั้งใจไว้ใ้ในกายส่วนนั้นๆให้มีขอบเขตว่า ขณะนี้เรากำลังกำหนดเพ่งดูกายส่วนนี้อยู่ ก็ให้มีสติตั้งใจกำหนดเพ่งดูอยู่ในขอบเขตของกายส่วนนั้นๆ

ให้เหมือนกับเราเก็บเงินใบร้อยใส่กระเป๋าไว้แล้ว ถึงเงินใบร้อยมีอยู่ในกระเป๋า แต่เราก็พอวาดภาพดูเงินนั้นได้ โดยสมมติว่าเงินใบร้อยนั้นมีสีอย่างไร และอยู่ในกระเป๋าไหนข้างใด เราก็พอสมมตินึกถึงสีของเงินได้ นี่ฉันใด การกำหนดสมมติดูกายส่วนที่เราเพ่งดูผู้นั้น ก็ให้กำหนดจิตสมมติดูกายด้วยวิธีนี้ ฉะนั้น เมื่อเรามีความชำนาญในการกำหนดดูกายหรือเห็นกายโดยสมมติแล้ว ต่อไปหลังจากที่เราหยุดคำบริกรรมแล้ว เราจะนั่งอยู่ที่นั่นก็ดี หรือเราจะออกมาเดินจงกรมก็ดี ก็ให้กำหนดจิตพิจารณากายส่วน

นั้นๆด้วยปัญญา โดยวิธีแยกแยะกายส่วนนั้นๆโดยสมมติ

จะสมมติเอามือถลกหนัง เนื้อ ออกบ้าง หรือสมมติเอามือดัดฟันปาดออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นใหญ่ เราสมมติสับฟันปาดเนื้อหนึ่งส่วนไหน ก็ให้กำหนดจิตรู้ตามอาการของกายในส่วนที่เราสมมติสับฟันหรือปาดผู้นั้น ให้เห็นสีสันและลักษณะว่าเป็นอย่างไร หนังเป็นอย่างไร เนื้อเป็นอย่างไร เลือดที่ไหลออกมานั้นเป็นอย่างไร ก็สมมติให้จิตได้รู้ได้เห็นตามความเป็นจริง นี้เรียกว่าจริงโดยสมมติ ต่อไปเมื่อจิตรู้เห็นอยู่บ่อยๆจิตก็จะค่อยรู้เห็นเป็นความจริง และจะเกิดความเบื่อหน่ายโดยติดอยู่ในใจ นั้นแลจึงจะถูกกับคำว่า นิพพิทาญาณ คือมีความรู้ในความเบื่อหน่ายประจำใจ หรือการพิจารณาด้วยปัญญาในอุบายอย่างอื่นก็ได้อธิบายมามากแล้ว ขอให้หนักปฏิบัติจงเข้าใจตามนี้

ทำสมาธิในวิธีที่ ๒

การกำหนดจิตกำหนดสติทำสมาธิในวิธีที่สองนี้เป็นของละเอียดอ่อน เพราะไม่มีวัตถุส่วนหยาบของร่างกาย ส่วนใดส่วนหนึ่งมาเป็นเครื่องกำหนดรู้ นั่นคือกำหนดจิตให้มีสติ ฟังดูในอารมณ์ของจิตโดยเฉพาะ เพราะการฟังดูอารมณ์ของจิตนี้ต้องมีความตั้งใจให้แน่วแน่ ให้มีสติสัมปชัญญะเป็นเครื่องกำหนดรู้ และรู้อารมณ์อยู่ภายในจิตอย่างเข้มแข็ง

คำว่าสัมปชัญญะความรู้ตัวก็คือให้รู้ตัวของอารมณ์ที่มีอยู่ภายในจิตโดยเฉพาะ อารมณ์ของจิตมีลักษณะอย่างไร ให้ผลเป็นสุขเป็นทุกข์ภายในจิตอย่างไร ก็ให้กำหนดสติตั้งลงไปสู่จุดของอารมณ์ของจิตนั้นๆ ให้ตรงกับเป้าหมายในอารมณ์ของจิตในปัจจุบัน

อารมณ์ของจิตมีความเศร้าหมองขุ่นมัว ก็ให้กำหนดจิตโดยมีสติรู้ในอารมณ์ของจิตที่เศร้าหมองขุ่นมัว อารมณ์ของจิตที่เป็นสุขในกามคุณ ก็ให้กำหนดจิตรู้ในอารมณ์ที่เป็นสุข อารมณ์ของจิตที่เป็นทุกข์ เนื่องจากความเสียใจในสิ่งที่ไม่สมปรารถนา และความทุกข์ของจิตเกิดขึ้นด้วยอาการใดก็ตาม ก็ให้มีสติรู้ภายในอารมณ์ของจิตที่เป็นทุกข์ อารมณ์

ของจิตเนื่องจากราคะ ความกำหนัดยินดีในกามคุณ ก็ให้กำหนดจิตให้มีสติฟังดูในอารมณ์ของราคะภายในจิตโดยเฉพาะ จิตมีอารมณ์ของความโลภ ของความโกรธ เป็นอย่างไร ก็ให้กำหนดจิตโดยมีสติฟังดูในอารมณ์ของจิตที่มีโลภะ โทสะ ให้ถูกจุด จิตมีอารมณ์แห่งความรัก จิตมีอารมณ์แห่งความชิง ก็มีสติกำหนดจิตฟังลงไป ในอารมณ์แห่งความรัก อารมณ์แห่งความชิงนั้น อย่าเผลอตัว

อารมณ์ที่มีอยู่ที่จิตทุกประเภทแสดงตัวออกมาทางจิตไปในลักษณะใด ก็ตั้งใจให้มีสติกำหนดตั้งไปในอารมณ์ของจิตนั้นๆ โดยไม่มีการถอนตัว แม้อารมณ์นั้นจะมีความรุนแรงสักเท่าไรก็ตาม ความตั้งใจอันมีสติที่ใช้ความเข้มแข็งประคบในอารมณ์ของจิตนั้นอย่างรัดกุม และให้ตั้งจิตปณิธานว่า ทรายใดอารมณ์ที่เรากำหนดจิตฟังดูอยู่นี้ไม่อ่อนตัวลง ข้าพเจ้าก็จะไม่ถอนสติ ถอนความตั้งใจ ออกจากอารมณ์นี้เป็นเด็ดขาด แม้เลือดเนื้อเชื้อไขจะเหี่ยวแห้งผุพังไป ข้าพเจ้าก็พร้อมที่จะเสียสละ เมื่ออารมณ์ประเภทนี้เกิดขึ้นภายในจิตได้ เราก็มียุบายชำระอารมณ์ประเภทนี้ให้อ่อนกำลังหรือให้หมดไปจากจิตได้เช่นกัน

ข้อสำคัญเมื่อตั้งสติกำหนดจิตฟังดูในอารมณ์ภายในจิตนั้นอยู่ อย่าส่งจิตออกไปคิดหาต้นเหตุของอารมณ์

แต่ละอย่างนั้นเป็นเด็ดขาด เมื่อส่งจิตออกไปคิดหาต้นเหตุของอารมณ์แล้วเมื่อไร อารมณ์ภายในจิตที่มีอยู่นั้นก็จะเพิ่มความรุนแรงขึ้นเป็นทวีคูณ เราก็จะเป็นฝ่ายเสียเปรียบ กำลังแห่งความตั้งใจ กำลังของสติที่มีกำลังน้อย ก็จะต้านทานอารมณ์ที่มีความรุนแรงนั้นไม่ไหว ก็จะกลายเป็นผู้แพ้ในอารมณ์ของกิเลสตัณหาอย่างง่ายดาย

ฉะนั้นเราอย่าส่งจิตออกมาคิดหาต้นเหตุของอารมณ์อย่าให้สังขารความปรุงแต่งในอารมณ์นั้นๆเกิดขึ้นอย่างเด็ดขาด เพราะสังขารความปรุงแต่งมีเล่ห์เหลี่ยมมาก ถ้าสังขารได้เข้าไปในอารมณ์ใด อารมณ์นั้นก็จะฮือฮาขึ้นมาทันทีย่อมมีชัยชนะอย่างขาวสะอาดทีเดียว

สังขารย่อมเป็นนกสองหัว คอยฉวยโอกาสแฝงเข้าไปในอารมณ์ของจิตได้ทุกวิถีทาง ถ้าจิตมีอารมณ์แห่งความรักใคร่ในกามคุณ สังขารก็ปรุงแต่งแห่งความรักในกามคุณอย่างหยดย่อยยทีเดียว จนจิตเคลิ้มไปโดยไม่รู้ตัว ถ้าจิตมีอารมณ์แห่งความเกลียดชัง สังขารก็ปรุงในเรื่องความเกลียดชัง จนจิตเกิดความอิจฉาตาร้อนพยายามทำไปอย่างง่ายดาย ถ้าจิตมีอารมณ์ความต้องการลาภ ยศ สรรเสริญ หรือต้องการความสุขในกามคุณ สังขารก็ปรุงแต่งไปในความอยาก

ของจิต ถ้าจิตมีอารมณ์แห่งความทุกข์ สังขารก็ปรุงแต่งพรรณนาในความทุกข์นั้นๆจนตัดสติใจฆ่าตัวเองตายได้ด้วยวิธีต่างๆ หรือหาวิธีแก้แค้นฆ่าคนอื่นไปได้

ฉะนั้นสังขารจึงเป็นสิ่งที่ไว้ใจไม่ได้ ดังพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ตูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธออย่าให้ความคุ้มครองในสังขาร อย่าสนิทกับสังขาร อย่าวิสาสะกับสังขาร อย่าไว้ใจในสังขาร อย่ามั่วสุ่มในสังขาร เพราะสังขารเปรียบเหมือนงูพิษ คอยแต่จะขบกัดให้เรา มีทุกข์ เมื่อเราพลอตตัวเมื่อไร งูพิษก็ย่อมฉกกัดเราเมื่อนั้น นี่ฉันใด สังขารจึงเป็นของที่ไม่น่าไว้ใจ ถ้าสังขารเข้าไปยุ่งเกี่ยวในอารมณ์ของจิตแล้วเมื่อไร ย่อมก่อกรรมส่งเสริมให้อารมณ์ของจิตนั้นๆของตัวขึ้นทันที ฉะนั้น

เรื่องเล็กๆก็กลายเป็นเรื่องใหญ่ ถ้าเป็นเรื่องใหญ่อยู่แล้วก็ย่อมทวีคูณให้เรื่องนั้นใหญ่ขึ้นไป ขนาดยังไม่มีเรื่องอะไรเลย สังขารก็พยายามฉวยโอกาสก่อเรื่องขึ้นที่จิตจนได้ ทำให้จิตเกิดความหลงใหลใฝ่ฝัน เคลิ้มไปตามสังขารโดยไม่รู้สีกตัว จึงได้ตกเป็นเหยื่อของสังขาร นับแต่ภพชาติอดีตที่ผ่านมาจนถึงภพชาติปัจจุบัน ถ้าเราไม่มีความเข้มแข็งในการปฏิบัติธรรม ปล่อยจิตให้เป็นไปตามยถากรรม ไม่มีสติสัมปชัญญะรักษาตัว สังขารก็จะลากจิตไปลับไปยำ ให้จิต

ได้รับความชอกช้ำ ความทุกข์ความเดือดร้อน ในภพชาติ
ต่อไปในอนาคต ไม่มีที่จับลั่นลงได้

**ฉะนั้น เราจงฝึกความเข้มแข็งให้เกิดให้มีขึ้นใน
ตัวเรา ต้องตั้งใจปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างกำลังให้เกิดขึ้น
ที่จิตจงได้** ศรัทธา สติ วิริยะ สมาธิ ปัญญา ก็สร้างขึ้น
ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ก็ต้องสร้างขึ้นให้เต็มที่ ต้อง
ฝึกตัวให้เป็นผู้มีความพอใจในการปฏิบัติธรรม ให้มีความ
เพียรติดต่อกันอยู่เสมอ ให้มีความฝึกฝนในการปฏิบัติธรรม
ฝึกฝนในความเพียร การนั่งสมาธิ เดินจงกรม

ให้มีสติสัมปชัญญะเป็นเครื่องกำหนดรู้ในสังขาร
คือ ทุกขัง อนิจจัง อนัตตา อยู่เสมอ เป็นผู้มีความหมั่น
ความขยันในการตรัสตรองใคร่ครวญในสังขารธรรม ในสังขาร
ว่าเป็นความจริงอย่างไร ก็หมั่นใคร่ครวญด้วยปัญญาอยู่
บ่อยๆ ความเข้มแข็งของสติ ความเข้มแข็งในการทำสมาธิ
ก็จะหนุนปัญญาให้มีกำลัง เพราะสมาธิกับปัญญานั้นเป็นอุบาย
หนุนซึ่งกันและกันให้มีกำลัง

เช่นปัญญาถ้าใช้ความพิจารณาให้เป็นเครื่องรอบรู้
ในสรรพสิ่งขารอยู่บ่อยๆ ก็ย่อมตัดความกังวลในสังขาร
ภายนอกและสังขารภายใน ให้มีความทุเลาเบาบางลง แล้ว
กำหนดทำสมาธิได้ง่ายขึ้น และมีความสงบได้เร็ว เมื่อออก

จากสมาธิแล้วจะโน้มจิตไปพิจารณาด้วยปัญญาในรูปธรรม
นามธรรม คือธาตุสี่ ชั้นห้า หรือในสรรพสิ่งทั้งหลาย
ปัญญาก็พิจารณาได้อย่างคล่องตัว ถ้าผู้ไม่เคยคิดไม่เคย
สร้างปัญญามาก่อนแล้ว ถึงจะออกจากการทำสมาธิมาแล้ว
จะโน้มจิตไปคิดพิจารณาด้วยปัญญาในสภาวะธรรมไม่เป็น
เลย นอกจากจะนั่งที่อ เดินที่อ คิดพิจารณาด้วยปัญญา
อะไรไม่เป็น นอกจากจะทำให้จิตเฉยอยู่เท่านั้นเอง **จะได้
อะไรกับความเฉยนั้นๆ เหมือนกับผู้ไม่มีงานทำ จะได้
อะไรเกิดขึ้นเล่า**

**การได้อธิบายแนวทางปฏิบัติมาแต่เริ่มต้น จนถึง
ผลของการปฏิบัติว่าเป็นผลอย่างไร คิดว่านักปฏิบัติทั้งหลาย
ผู้ใส่ใจในการปฏิบัติธรรมคงจะเข้าใจ ขอให้หนักปฏิบัติ
ทุกท่านจงมี นิสมม กรณํ เสยโย เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยสติ
มีปัญญาใคร่ครวญให้สมเหตุสมผล ขอทุกคนจงมีส่วน
รู้แจ้งเห็นจริงในสังขารตามสติปัญญา ความสามารถ
ของแต่ละท่านนั้นเทอญ**

ออกผนวช ทรงเพศเป็นสมณะ เพื่อแสวงหาลู่ทางที่จะป้องกันไม่ให้เกิด ไม่ให้แก่ ไม่ให้เจ็บ ไม่ให้ตาย ในภพชาติอีกต่อไป ในขณะที่นั้นพระองค์ได้ทราบข่าวของดาบสทั้งสอง พระองค์ก็ได้เข้าไปศึกษา คิดว่าจะมีแนวทางป้องกันการเกิด แก่ เจ็บ ตายได้ หรืออาจมีแนวให้ตรัสรู้เป็นอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณที่ไหนได้ เมื่อไปศึกษาแล้วก็เพียงเป็นสมาธิ สำเร็จในอภิญญาห้า สมาบัติแปด เท่านั้น พระองค์ก็ศึกษาจนสำเร็จ แต่พระองค์เป็นผู้มีปัญหามาก่อนแล้ว จึงพิจารณาเห็นว่า การทำสมาธิเพียงมีอภิญญาเกิดขึ้นเท่านั้น จึงไม่มีช่องทางที่จะให้ตรัสรู้ได้เลย แมื่อดาบสทั้งสองก็ติดอยู่ในความสงบสุขอย่างนี้ไปจนตลอดวันตาย

นี่ถ้าวิปัสสนาญาณเกิดขึ้นจากสมาธิที่แน่นแน่วจริง ถ้าอย่างนั้นดาบสทั้งสองทำไมจึงไม่มีวิปัสสนาญาณ ประหารกิเลสให้หมดไปจากจิตได้แล้ว

ศาสนาพุทธจึงเกิดขึ้นจากนักปราชญ์เอก ผู้มีสติ ปัญญาที่เฉียบแหลมคมคาย มีไข้เป็นลัทธิโยคีที่บำเพ็ญตบะอาศัยความสงบจากสมาธิแต่อย่างเดียว เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว จึงได้วางหลักการภาวนาปฏิบัติและสั่งสอนพุทธบริษัทให้บรรลุมรรคผลเป็นจำนวนไม่น้อย บางท่านก็ได้บรรลุมรรคผลเฉพาะพระพักตร์ของพระองค์

บางท่านก็จดจำเอาอุบายธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้วนำไปปฏิบัติและได้บรรลุมรรคผลที่หลัง

หลักการปฏิบัติ พระองค์ได้วางไว้สองวิธี นั่นคือ สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ทั้งสองวิธีนี้พระองค์ได้มองเห็นความสำคัญมาก จึงวางให้เป็นของคู่เคียงกัน แต่ความเห็นของคนส่วนใหญ่ยังเข้าใจอยู่ว่า สมถต้องขึ้นก่อน แน่นอน วิปัสสนาเกิดทีหลัง

นี่ตามหนังสือที่มีอยู่ในหมวดต่างๆหรือในโอวาท-ปาฏิโมกข์หรืออยู่ในอนุศาสน์คู่มือของพระอุปัชฌาย์ นั่นเป็นนักปราชญ์ที่เรียบเรียงกันใหม่มิใช่หรือ เพื่อให้สอดคล้องในศาสนพิธี เพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอน ในขั้นหยาบคือศีล ชั้นกลางคือสมาธิ ชั้นละเอียดคือวิปัสสนา นี้ก็รู้กันอยู่แล้ว ถ้าเป็นไปในลักษณะที่เรียงแบบที่ว่ามันจริงแล้ว ท่านจะสังเกตดูเหตุผลในครั้งพุทธกาลได้ไหมว่า ในสมัยนั้นบางท่านว่า โนมยังไม่เป็น ศีลห้าก็ไม่รู้จักว่ารักษาอย่างไร ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อับปนาสมาธิ ฌาน สมาบัติ ก็ไม่รู้จัก ท่านเหล่านั้นฟังเทศน์ของพระพุทธเจ้า หรือฟังเทศน์ของพระสาวกเจ้าทั้งหลาย ท่านเหล่านั้นมีสิทธิ์ที่จะได้บรรลุมรรคผลไหม นี่เพียงให้ข้อคิดเท่านั้น คิดว่าท่านคงไม่ถือสา กับพระป่าผู้มีความรู้น้อย และด้อยในการศึกษาแต่อย่างใด

ผู้เขียนจะพาท่านให้คิดในอีกแง่หนึ่ง ในครั้ง พุทธกาล นั่นคือ มรรคแปด ในองค์ของมรรคแปดนี้ เพียงพร้อมทั้งหมดและเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน ที่สุดและตรงที่สุด ในครั้งพุทธกาลที่ท่านทั้งหลายได้บรรลุ มรรคผลไปแล้ว ท่านเหล่านั้นก็ปฏิบัติตามมรรคแปดนี้ ทั้งนั้น แต่ท่านปฏิบัติที่ตรงไปในองค์มรรค การปฏิบัติใน องค์มรรคแปดในขั้นเริ่มต้นนั้น ท่านตั้งหลักสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो ขึ้นก่อน เพื่อเป็นหลักยึดตัว นั่นคือปัญญา อันเห็นชอบ การดำริพิจารณาด้วยปัญญาก็ดำริชอบ มิใช่หรือ

ศีลจะรักษาให้มีความบริสุทธิ์ก็เพราะปัญญามีใช่หรือ สมาธิคือความตั้งใจไว้ให้มั่นคง ถ้าปัญญาไม่มีความฉลาด รอบรู้ในการตั้งฐานของจิตแล้ว ความมั่นคงของจิตจะมีมา จากที่ไหน ไม่นานก็ล้มละลายไปเท่านั้นเอง

ฉะนั้นปัญญาที่เห็นชอบ ดำริพิจารณาด้วยปัญญา ที่ชอบธรรม จึงเป็นหลักใหญ่มาตรฐานในการปฏิบัติธรรม เพราะนักปฏิบัติต้องเป็นผู้มีปัญญาเป็นเครื่องรอบรู้ ว่าทำ อย่างไม่ดีสิ่งจึงจะมีความบริสุทธิ์ว่าจะเอาอุบายในกรรมฐาน บทไหนมานึกบริการกรรม เพื่อให้ถูกกับจริตนิสัยของตัวเอง ปัญญาก็ต้องคิดต้องนึกหาเหตุผล จนมีความชำนาญ

ข้าของคลองตัว เพราะปัญญาเปรียบเสมือนหัวหน้าโค ที่สำคัญ โคที่จะพาฝูงโคทั้งหลายข้ามกระแสน้ำไปได้ ก็คือ ปัญญาที่เป็นสัมมาทิฐิตัวนี้ เมื่อสัมมาทิฐิคือปัญญาที่ เห็นชอบ เป็นแกนนำไว้อย่างดีแล้ว มรรคข้ออื่น ๆ รวม ทั้งสัมมาสมาธิก็มารวมอยู่ในปัญญาที่เห็นชอบนี้ทั้งหมด

นี่เราเป็นนักปฏิบัติผู้เดินตามมรรคแปด เพื่อให้ความ ตรงไปสู่มรรคผล ก็ต้องปฏิบัติให้ตรงตามมรรคแปดก็แล้ว กัน อย่าเอามรรคข้อกลางมาอยู่ข้างหน้า อย่าเอามรรคข้อ สุดท้ายมาอยู่ท่ามกลาง อย่าเอามรรคข้อสำคัญคือปัญญาอัน เห็นชอบไปทิ้งไว้ในที่สุดท้ายปลายแถว โดยไม่มองเห็นความ สำคัญ

มันจะเหมือนกับจัดสมภารองค์ธรรมกถึกไปนั่ง ทางแถวต่อสามเณร จะยกอันดับสามเณรมาเป็นหัวแถว รับแขกมันจะไหวหรือ หรือไปสับเปลี่ยนให้นายกรัฐมนตรี มาเป็นผู้ใหญ่บ้าน แล้วจัดผู้ใหญ่บ้านไปเป็นนายกรัฐมนตรี้ มันจะถูกหลักหรือเปล่า นี่ความเห็นของพระป่า คิดว่า นักปราชญ์ผู้ฉลาดรู้คงจะไม่ติดใจ คิดว่าท่านผู้รู้คงให้ภัย ให้ถือว่าผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็แล้วกัน หรือจะเป็นทำนอง ที่ว่าลูกบุญเดินสอนแม่บุญ หรือเป็นลูกนกเค้าทักท้วงตาแมก็เป็นได้

การเรียงเรียงองค์มรรคต้นฉบับเดิม ต้องเอาปัญญาขึ้นก่อน สมาธิที่หลัง การปฏิบัติในองค์มรรคก็พอจะเข้าใจแล้ว ว่าเป็นวิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐาน กรรมฐานทั้งสองนี้เกี่ยวเนื่องกัน หรือจะเรียงเรียงให้เป็นสมถกรรมฐานขึ้นก่อน แล้วเอาวิปัสสนากรรมฐานไว้ทีหลังก็ได้ แต่การปฏิบัติธรรมจริงๆ แล้วให้ปฏิบัติสลับกันไป จะเอาอะไรขึ้นก่อนไว้หลังย่อมปฏิบัติได้ทั้งนั้น ข้อสำคัญเมื่อทำสมถะไปก่อนแล้วก็ถอนออกมาพิจารณาด้วยปัญญาต่อไป คำว่าปัญญาก็คือวิปัสสนานั้นเอง เมื่อพิจารณาด้วยปัญญาเหนือแล้วก็กลับมากำหนดทำในสมถะต่อไป

คำว่าสมถะก็คือการทำสมาธินั่นเอง อย่าทำสมถะคอยวิปัสสนา หรืออย่าคอยให้จิตเป็นสมาธิก่อนแล้วคิดว่าปัญญาจะเกิดขึ้น เพราะการทำสมาธิสงบในสมาธิก็มีผลคือความสงบของสมาธิตลอดไป ถ้ามีความสงบมากก็มีความสุขในสมาธิมาก ดังบาลีว่า **นตฺถิ สนฺติปฺรํ สุขํ** ความสุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี

ความสุขในที่นี้หมายถึงโลกีย์สุขของชาวโลก ที่เพียงพร้อมด้วยกามคุณทั้งหลาย ไม่ได้หมายถึงโลกุตตรสุข ที่เป็นความสุขมาจากมรรคผล สุขในมรรคผลที่แท้จริงนั้นคือ **นิพพานํ ปรมํ สุขํ** นี่เป็นความสุขที่เหนือไปจากโลกีย์แล้ว

ฉะนั้น ผลจากการทำสมาธิ บางท่านก็มีอภิญญา เช่น ตาทิพย์ หูทิพย์ หรือกำหนดรู้วาระจิตของคนอื่น มากกว่านั้นก็เป็นอิทธิฤทธิ์ญาณ มโนมยิทธิญาณ จุตูปปาตญาณ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ญาณที่ได้กล่าวมานี้เป็นญาณโลกีย์ทั้งนั้น ถ้าผู้ไม่มีปัญญาแล้วก็จะหลงติดอยู่กับญาณโลกีย์นี้ตลอดไป ส่วนญาณที่เป็นโลกุตตรนั้นมีญาณเดียว คือ อสวักขยญาณ คือญาณที่รู้จักว่าอัสวะจะสิ้นไปเท่านั้น

ขอวกกลับมาหาปัญญาอีกที ส่วนปัญญาถ้าพิจารณาให้รู้เห็นในสังขารมให้ชำนาญแล้ว ก็จะเป็นญาณทัสนะหรือปัญญาญาณ ทั้งรู้ทั้งเห็น หรือว่าวิปัสสนาญาณก็เป็นความหมายในการรู้เห็นอย่างเดียวกัน ฉะนั้นวิปัสสนาญาณจึงเกิดต่อเนื่องมาจากปัญญา คือสัมมาทิฏฐิ คือปัญญาความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปไป การดำริพิจารณาด้วยปัญญาที่ชอบธรรม นี่เป็นสายทางของวิปัสสนาญาณ มิใช่วิปัสสนาญาณจะเกิดขึ้นจากสมาธิตามความเข้าใจ แต่กรรมฐานทั้งสองนี้เป็นพี่เลี้ยงให้แก่กันและกัน หรืออุดหนุนซึ่งกันและกัน ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วก็ขาดความสมบูรณ์ การภาวนาปฏิบัติก็ไม่ไปถึงไหน เป็นในลักษณะนั่งจำเข้าอยู่ในที่เดิมเท่านั้น นี่ก็ตามความคิดเห็นของพระป่า ขอนักปราชญ์ผู้ฉลาดในเหตุผลคงจะไม่ถือเอาเป็นคติ เพราะ

ไม่มีในตำราโดยตรง เพียงพูดตามเหตุผลเท่านั้น

คำว่าวิปัสสนาก่อนนั้น เป็นคำพูดที่ประชดกันเล่นเฉยๆ บางคำก็ว่า วิปัสสนแนบ้าง วิปัสสนเดาบ้าง นี่คือคำพูดของผู้มีความมั่นใจว่าวิปัสสนาญาณย่อมเกิดขึ้นจากความสงบในการทำสมาธิเท่านั้น จึงจะเป็นวิปัสสนาญาณที่แท้จริง แต่ก็ยังไม่ทราบว่ วิปัสสนาญาณของท่านผู้พูดนี้ได้เกิดขึ้นจากการทำสมาธิแล้วหรือยัง ทางที่ดีอยากให้คุณผู้พูดนี้ไปศึกษาประวัติของผู้ทำความสงบในสมาธิดูบ้างว่า ในครั้งพุทธกาลทำสมาธิกันอย่างไร วิปัสสนาญาณเกิดขึ้นหรือไม่หรือก่อนพระพุทธเจ้าลงไปอีกนับเป็นกัปก็ตาม ในสมัยโน้น พระพุทธเจ้ายังเป็นพระโพธิสัตว์สร้างบารมี และพระสาวกทั้งหลายก็สร้างบารมี ในสมัยครั้งนั้นก็มีการออกบวชเป็นดาบสฤๅษีบำเพ็ญสมาธิ จิตมีความสงบอย่างลึกซึ้ง จนได้อภิญญาห้า สมาบัติแปด ก็ไม่มีประวัติว่าวิปัสสนาญาณเกิดขึ้นจากการทำสมาธิแต่อย่างใด แม้แต่ประเทศอินเดียในยุคปัจจุบันนี้

ก็ยังมีพวกโยคีบำเพ็ญตบะ ทำให้จิตเป็นสมาธิกันอยู่มาก แต่ทำไมพวกโยคีเหล่านั้นจึงไม่มีวิปัสสนาญาณเกิดขึ้นเล่า

การทำความสงบให้จิตเป็นสมาธินั้นเป็นของประจำ

โลกมาแต่กาลไหนๆ ผู้ที่เขาไม่นับถือพุทธศาสนา เขาก็มีวิธีทำให้จิตสงบเป็นสมาธิได้ ส่วนวิปัสสนาญาณนี้จะมีเฉพาะพุทธศาสนาเท่านั้น แม้ผู้นับถือพุทธศาสนาก็มิใช่จะมีวิปัสสนาญาณกันหมดทุกคน เพราะวิปัสสนาญาณจะมีเฉพาะผู้กำลังจะบรรลุธรรมขั้นใดขั้นหนึ่งในช่วงขณะเดียวเท่านั้น มิใช่จะเกิดขึ้นซ้ำๆ ซากๆ เจริญขึ้นเสื่อมลงตามความเข้าใจ

วิปัสสนาญาณไม่ใช่หนึ่งกัปการกรรมในอาภรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง การทำอย่างนี้เรียกว่าการทำสมาธิ มิใช่เป็นวิปัสสนา การเจริญวิปัสสนาก็คือการใช้ปัญญาค้นคิดพิจารณาให้เห็นจริงในสังขาร คำว่าญาณก็คือรู้จริงในสังขารว่าเป็นจริงอย่างนั้น ถ้าพูดรวมกัน วิปัสสนาญาณก็คือเห็นจริงรู้จริงในสรรพสิ่งทั้งหลาย ตามความเป็นจริง รู้จริงเห็นจริงในสภาวะธรรม ในสังขารที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ตามเหตุปัจจัยที่เป็นจริง

วิปัสสนาญาณนี้ถ้าไม่มีปัญญาในองค์มรรคกรุยทางไว้ก่อนแล้ว วิปัสสนาญาณก็เกิดขึ้นไม่ได้เลย ดังคำบาลีว่า นิพพานคมนํ มคฺคํ ชิบฺปเมว วิโสธเย พิงฺกริปถิตตฺตทางไปพระนิพพานให้มีกรุยเครื่องหมาย เมื่อถึงกรุยนี้แล้วก็มองหากรุยข้างหน้าต่อไป จนกว่าจะถึงจุดหมายปลายทาง นี่ก็

พอจะเข้าใจในขั้นตอน แนวทางที่จะเกิดขึ้นของวิปัสสนาญาณ
แล้วว่า ย่อมเริ่มต้นจากปัญญาในองค์มรรค

ตั้งวิปัสสนาญาณแก้ บอกชัดแล้วว่า

ปัญญาพิจารณารู้เห็นความเกิดดับในสภาวะธรรม

ปัญญาพิจารณารู้เห็นความดับฝ่ายเดียว

ปัญญาพิจารณารู้เห็นสังขารเป็นของน่ากลัว

ปัญญาพิจารณารู้เห็นโทษของสังขารทั้งหลาย

ปัญญาพิจารณารู้เห็นความเบื่อหน่ายในสรรพสังขาร
ทั้งหลาย

ปัญญาพิจารณารู้เห็นในความอยากพ้นไปจากความ
ทุกข์ทั้งหลาย

ปัญญาพิจารณารู้เห็นในเส้นทางที่จะพ้นไป

ปัญญาพิจารณารู้เห็นในอุบายวิธีวางเฉยในสังขาร

ปัญญาพิจารณารู้เห็นในสังขารธรรมที่เป็นจริง

ฉะนั้น วิปัสสนาญาณจึงเป็นผลต่อเนื่องมาจาก
ปัญญาขั้นพื้นฐานในองค์มรรค ตั้งได้อธิบายมาแล้ว คิดว่า
นักปฏิบัติทั้งหลายคงจะเข้าใจ หรือหากสงสัยในแง่ไหน
ขัดข้องในอุบายใด ที่ผู้เขียนได้อธิบายไปแล้ว ผู้เขียนก็พร้อม
ที่จะอธิบายเพิ่มเติม เมื่อมีโอกาสอำนวย

ขอให้นักปฏิบัติทุกท่านผู้มีความตั้งใจจริง จงใช้สติ
ปัญญาพิจารณาให้รู้เห็นในสภาวะธรรมที่เกิดขึ้น ดับไป ให้
รู้เห็นจริงในสรรพสังขารทั้งหลาย ว่าเป็นโทษภัยที่เป็นทุกข์
ให้รู้เห็นในสังขารธรรมที่เป็นจริง และเปิดเผยอยู่ตลอดเวลา
จึงจะสมกับว่าเป็นนักภาวนาปฏิบัติที่แท้จริง

๑๘. พ.ศ. ๒๕๔๗ กาลามสูตร
๑๙. พ.ศ. ๒๕๔๘ ลัทธิปริยัติธรรม
๒๐. พ.ศ. ๒๕๕๐ ภัยธรรมชาติ
๒๑. พ.ศ. ๒๕๕๐ เปลี่ยนความเห็น
๒๒. พ.ศ. ๒๕๕๑ จุดประกายปัญญา

ผลงานหนังสือธรรมะ
ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษ

๑. Beyond the Stream of the World
แปลจาก **พินกระแสโลก**
๒. Entering the Stream of Dhamma
แปลจาก **พบกระแสธรรม**
๓. Cutting off the Stream
แปลจาก **ตัดกระแส**
๔. Going Against the Stream
แปลจาก **ทวนกระแส**
๕. Buddha's 16 Prophecies
แปลจาก **พุทธทำนาย**
๖. Buddho
แปลจาก **พุทธโธ**
๗. Line of Practice for Mental Development
แปลจาก **แนวทางปฏิบัติภาวนา**
๘. Paradigm Shift
แปลจาก **เปลี่ยนความเห็น**
๙. Natural Disaster
แปลจาก **ภัยธรรมชาติ**
๑๐. Spark : Igniting the Flame of Wisdom
แปลจาก **จุดประกายแห่งปัญญา**

วัดและศูนย์ปฏิบัติธรรมในต่างประเทศ

วัดชานพรานธัมมาราม (สหรัฐอเมริกา) โทร. 1-415-753-0857
KPY Redwood Valley (สหรัฐอเมริกา) โทร. 1-707-485-0833
วัดนิวยอร์ดธัมมาราม (สหรัฐอเมริกา) โทร. 1-718-335-3409
วัดฮ่องกงธัมมาราม (ฮ่องกง) โทร. 852-2475-1686

สื่อธรรม ONLINE
วัดป่าบ้านค้อ
ต.เขื่อน้ำ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี 41160
โทร. 085-4533245 , 089-4167825
watpabankoh.com watpabankoh@gmail.com

 soundcloud.com/watpabankoh
รวมธรรมเทศนาสอนใจ

 วัดป่าบ้านค้อ
Watpabankoh

 วัดป่าบ้านค้อ รวมธรรมะ
WatpabankohDhamma

ร่วมเป็นเจ้าของพิมพ์หนังสือและสื่อธรรมะของ
หลวงพ่อบุญ ชินปบุญโณ (พระปัญญาพิศาลเถร)
เชิญร่วมบริจาคได้ที่
บัญชีกองทุนมรดกธรรมหลวงพ่อบุญ (วัดป่าบ้านค้อ)
ธนาคารกรุงไทย สาขาบ้านผือ บัญชีออมทรัพย์
เลขที่บัญชี ๔๓๑-๐-๓๕๖๔๔-๓

